Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

Кафедра професійної освіти та комп'ютерних технологій

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Тема: «ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ ПІД ЧАС ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ»

Виконав:
Лупик Світлана Олексіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)
Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)
(освітньо-професійна програма)
015 Професійна освіта_____
(спеціальність)
015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)_____
(спеціалізація)
Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук,
(науковий ступінь, учене звання, посада)
доцент Васенок Т.М._____
(ініціали, прізвище)
Консультант:
_____
(науковий ступінь, учене звання, посада)
_____
(ініціали, прізвище)
Допущено до захисту
"_____"_____ 20___р.
Завідувач кафедри
_____
(підпис) (ініціали, прізвище)
Дата захисту: «___» _____ 2024р.

Оцінка_____
Підписи членів ПА:
_____
_____
_____

Глухів 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....4

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВОЇ ЯКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ……..……..……9

1.1 Аналіз базових понять дослідження……..……...9

1.2 Особливості здійснення практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі спеціальності: 015 Професійна освіта, спеціалізації: 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)……20

1.3. Можливості використання проєктної діяльності як засобу формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки……..……26

Висновки до першого розділу……..……...37

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ ПІД ЧАС ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ……..……40

2.1. Роль впровадження методичних рекомендацій до виконання індивідуальних завдань для студентів спеціалізації 015 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) під час проходження практики……40

2.2. Компоненти формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі……...……43

2.3. Результати застосування експериментальної методики формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі……49

Висновок до другого розділу…….……..86

РОЗДІЛ 3. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ В ШВЕЙНІЙ

ГАЛУЗІ……..……88

3.1. Охорона праці в закладах професійної (професійно-технічної) освіти……..88

3.2. Охорона праці на швейному підприємстві……...96

Висновки до третього розділу……..……100

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ……...…...…….103

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……..……..…..….108

ДОДАТКИ.……...…120

Вступ

З плином часу відбуваються корінні еволюційні зміни у свідомості людей XXI століття, що внесло низку високотехнологічних інновацій, які вплинули на цілі покоління і актуалізували потребу реформування системи освіти та технологій навчання [6].

Відмінною рисою сучасного суспільства є те, що його науково-технічний і економічний потенціал, конкурентоспроможність на світовій арені, якість життя визначаються новим видом національного ресурсу – інтелектуальним, відтворення і примноження якого забезпечує система освіти. Саме тому прийняття рішень, що окреслюють цілі, перспективи та основні задачі в освітній площині, відноситься до пріоритетних напрямів державної політики України.

Стратегія розвитку вищої освіти України на 2022 – 2032 роки (http://surl.li/dajzf) націлює на проведення психолого-педагогічних досліджень, зорієнтованих на модернізацію освітнього процесу, а також на обґрунтування та розробку ефективних підходів до організації навчання, які ґрунтуються на продуктивних педагогічних ідеях та застосуванні потенціалу сучасних цифрових технологій для їх запровадження [29].

Стратегічні завдання модернізації освіти та специфіка професійної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі відповідно до вимог інноваційного ринку праці відображено у державних фундаментальних законах та підзаконних актах: Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2016 р.), Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки (2018 р.), Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2013–2020 роки (2013 р.), Указ Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (2019 р.) та інші документи.

Велика кількість досліджень присвячена вивченню тенденцій розвитку вищої освіти в умовах зміни освітньої парадигми та формуванню професійної компетентності фахівця (Г. Артюшин, Л. Барановська, В. Бобрицька, Н.

Булгакова, І. Зарубінська, О. Ковтун, А. Кокарєва, О. Котикова, Н. Ладогубець, В. Луговий, Е. Лузік, Л. Помиткіна, Т. Саєнко, В. Семиченко та ін.); визначенню та розробленню теоретичних і методичних засад неперервної професійної освіти (О. Волосовець, С. Гончаренко, Л. Губерський, В. Кремень, Л. Лук'янова, Н. Г. Ничкало, С. Сисоєва, Н. Рідей та ін.), вивченню особистості майбутнього компетентного фахівця та питанням професійної підготовки ІТ-професіонала (Н. Булгакова, М. Згуровський, Г. Козлакова, В. Круглік, П. Лузан, Е. Лузік, В. Осадчий, Т. Саєнко, A. Eckerdal, M. Caspersen, C. Masuck, J. Miller, N.Truong та ін.).

Світові процеси інформатизації і технологізації створюють великі можливості для розвитку освіти, її доступності, різноформатності, а поряд з тим і великі виклики, спричинені швидкими темпами продукування нової інформації, зростанням і нестабільністю змісту освіти, необхідністю пошуків нових способів її реалізації.

Розвиток освітнього простору України детермінується процесами європейської інтеграції, які впливають на всі сфери життя суспільства, а тому і на стан вищої освіти. Орієнтирами реформування державної системи освіти визначено входження в науковий простір Європи, здійснення модернізації освітньої діяльності в контексті європейських вимог. Основними цілями інтеграційних процесів є створення умов для всебічного розвитку конкурентоспроможного, компетентного фахівця, здатного до професійного самовдосконалення протягом життя. Професійна компетентність майбутніх фахівців швейної галузі постає індикатором їх готовності до професійної діяльності та активної ролі у суспільному житті. Актуальність дослідження зумовлена сучасним станом освіти як соціального інституту, що забезпечує професійну успішність молодої людини та її конкурентоспроможність на ринку праці. Компетентнісний підхід в освіті визначається сьогодні одним з провідних напрямків удосконалення системи вищої освіти в Україні, який забезпечує реалізацію концепції гуманістичної освіти і передбачає підготовку

компетентних фахівців, які вільно володіють професією та орієнтуються в суміжних галузях діяльності, готових до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності.

Підготовка майбутніх фахівців швейної галузі, здатних до компетентної й ефективної прорфесійної діяльності на рівні європейських і світових стандартів вимагає дослідження теоретичних засад та практичних аспектів формування їх професійної компетентності, у процесі практичної підготовки. Ідеї ефективності знань, ціннісного ставлення особистості до набутих знань як основи її самореалізації, закладені В. Сухомлинським, стали основою для сучасного осмислення компетентнісного підходу в освіті. Зокрема, Б. Дьяченко зазначає, що спадщина В. Сухомлинського надає можливості визначити дидактичний регламент формування та розвитку загальнонавчальних умінь, основних позицій змісту, форм, методів та організації навчальної діяльності [3]. Саме в компетентнісному підході, на думку В. Сєрікова, відображено зміст освіти, що не зводиться до знаннєво-орієнтованого компонента, а передбачає набуття цілісного досвіду вирішення життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей, вияв компетенцій. Тому компетентнісний підхід зумовлює не інформованість здобувач освітиа, а розвиток умінь вирішувати проблеми, які виникають у життєвих ситуаціях [2].

Однак, в розглянутих нами наукових працях формування професійних компетентностей не були освітній компонентом спеціального дослідження, що й зумовило вибір теми магістерської роботи **«Формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейно галузі під час практичної підготовки»**.

Мета дослідження: теоретично розробити та експериментально перевірити методику формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

Об'єкт дослідження: практична підготовка майбутніх фахівців швейної галузі.

Освітній компонент дослідження: процес формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі**.**

Завдання дослідження:

1. Вивчити стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці.

2. Охарактеризувати особливості здійснення практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі спеціальності: 015 Професійна освіта, спеціалізації: 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості).

3. Теоретично обгрунтувати використання проєктної діяльності як засобу формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки.

4. Теоретично обргунтувати та визначити компоненти формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки.

5. Експериментально перевірити ефективність запровадження методики формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки.

6. Охарактеризувати техніку безпеки в навчальних майстернях під час професійної підготовки фахівців швейної галузі.

Для розв’язання поставлених завдань використовувався комплекс взаємопов’язаних **методів дослідження**, зокрема: теоретичних – (теоретико-методологічний аналіз і синтез психолого-педагогічної та філософської літератури, монографій та дисертаційних праць і навчальних видань із проблем використання формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки синтез і класифікація документальних джерел для більш детального вивчення стану підготовки майбутніх фахівців швейної галузі за допомогою яких здійснено теоретичне обґрунтування педагогічних умов та методики формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної

підготовки; моделювання навчально-професійної діяльності здобувач освітиів, майбутніх фахівців швейної галузі); емпіричних – (анкетування, тестування, бесіда, діалог, дискусія, спостереження, опитування, експертне оцінювання, узагальнення педагогічного досвіду, створення і розв'язання проблемних ситуацій, педагогічний експеримент з метою перевірки ефективності педагогічних умов та методики формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки; математичних – статистична обробка одержаних результатів застосовувалася з метою опрацювання одержаних даних, виявлення кількісних залежностей між досліджуваними явищами і перевірки достовірності результатів експериментального дослідження.

Теоретичне значення проведеного дослідження полягає у визначенні методики формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

Практичне значення полягає у тому, що розроблені методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань для студентів спеціалізації 015 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) на тему: «Методика впровадження проєктної діяльності у процесі підготовки майбутніх фахівців швейної галузі» можуть бути використані у процесі підготовки майбутніх фахівців швейної галузі.

Структура магістерської роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (97 найменувань) та 7 додатків. Робота містить 4 рисунки та 16 таблиць. Загальний обсяг роботи – 137 сторінок, з них 107 – основного тексту.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВОЇ ЯКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ У ПРОЦЕСІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

1.1. Аналіз базових понять дослідження

Мета та завдання дослідження зумовили необхідність аналізу основних базових понять: «компетентність», «професійна компетентність», «підготовка», «фахова підготовка», «фахова підготовка майбутных фахівців швейної галузі», «освітнє середовище», «педагогічні умови», «педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі».

Аналіз наукової літератури вказує на те, що «компетентність» визначають як результат набуття компетенцій; здатність до певної діяльності; систему знань, умінь та навичок тощо. Термін «компетентність» є похідним від слова «компетентний» (від лат. competens (compentis) – здібний, відповідний) – означає «освічений у визначеній галузі»[4].

Деякі автори трактують «компетентність» як результат набуття особистістю компетенцій, які дають змогу якісно виконувати функції праці, успішно оволодівати знаннями, взаємодіяти із соціумом в різних ситуаціях, володіти здатністю до швидкої адаптації в нових умовах професійної діяльності, набувати самостійності[5].

Дослідниця О. Рогульська розуміє «компетентність» як інтегративне особистісне утворення, яке поєднує сукупність компетентностей особистості, характеризує рівень готовності до діяльності, а також характер та ефективність її здійснення. Вона визначає «компетентність» як властивість (обізнаність, кваліфікованість), яка формується в процесі засвоєння людиною відповідної для неї діяльності.

Значна кількість авторів трактують «компетентність» як здатність діяти. Так в словнику сучасної англійської мови Longman «компетентність» це – певна

здатність робити щось добре, якісно; формальний навик, що необхідний для певної роботи[7]. Міжнародна стандартна класифікація освіти (МСКО)/ International Standard Classification of Education (ISCE) визначає «компетентність» як здатність мобілізовувати та використовувати внутрішні (знання, навички та ставлення) та зовнішні (бази даних, бібліотеки, наукову літературу, інструменти тощо) ресурси для ефективного вирішення конкретних проблем у реальних життєвих ситуаціях[8].

Дослідниця І. Гурняк визначає «компетентність» як загальну здатність особистості діяти відповідно до обставин, ефективно розв'язувати реальні проблеми, яка включає в себе встановлення зв'язків між знаннями та ситуацією, здатність застосовувати необхідні знання та способи діяльності з метою розв'язання існуючих проблем, приймати обґрунтовані рішення, нести відповідальність за результати власної діяльності[9].

У Законі України «Про вищу освіту» зазначено, що «компетентність» – це здатність особистості до соціалізації, здобуття освіти, якісного здійснення професійної діяльності, яка виникає на основі поєднання знань, умінь, навичок способів мислення, переконань, цінностей та інших якостей особистості[10].

На думку С. Вітвицької, «компетентність» – це особлива здатність до ефективної, продуктивної діяльності в освітній компонентній галузі вузької спеціалізації, яка поєднує спеціальні знання, вміння, навички, досвід їх використання в повсякденному житті та передбачає відповідальне ставлення до виконання професійних обов'язків.

У довіднику з професійної педагогіки «компетентність» тлумачиться як «структуровані спеціальним шляхом (організовані) системи знань, умінь, навичок і ставлень, які набуваються у процесі навчання та дозволяють людині визначати, тобто ідентифікувати та розв'язувати незалежно від контексту (від ситуації) проблеми, що є характерними для певної сфери діяльності».

У дослідженні «компетентність» визначаємо як систему знань, умінь, навичок, мотивів, цінностей, професійної спрямованості та можливість

оцінювати власну діяльність, яка формується в ході реалізації спеціально створених умов освітнього процесу та вдосконалюється протягом усього життя.

Аналіз наведених тлумачень поняття «компетентність» вказує на його тісний зв'язок із конкретною сферою професійної діяльності. Тому є потреба у визначенні поняття «професійна компетентність».

Трактування поняття «професійна компетентність» у науковій літературі досить неоднозначне, його визначають як: здатність; характеристику особистості; синтез компетенцій та компетентностей; характеристику діяльності; певний рівень реалізації компетенцій; новоутворення тощо.

Для виділення категорійних ознак понять «професійна компетентність» ми використали метод контент-аналізу, проведення якого здійснювалось у три етапи.

Відповідно до процедури, описаної в науково-педагогічних джерелах на підготовчому етапі було відібрано 30 наукових праць, у яких наведено тлумачення цього поняття. На виконавчому етапі здійснено конструювання тексту та його квантифікація. На третьому – інтерпретація поняття. В якості категорій аналізу використовувалась низка простих запитань, відповіді на які відбирались із вибірки значень. Одержані результати наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Результати контент-аналізу поняття «професійна компетентність»

Визначення професійної компетентності	Категорійні ознаки «професійної компетентності»	%
Професійна	Що?	
компетентність – це	Система (сукупність, набір, новоутворення, характеристика) знань, умінь, навичок, особистих якостей, досвіду	56,7%
	Готовність здійснювати/ виконувати професійні/ посадові обов’язки	16,7%
	Система професійних здатностей (окремих компетенцій)	13,3%
	Характеристика діяльності	6,6%
	Рівень оволодіння людиною системою знань і умінь	3,3%

	Інтегративна якість, яка характеризується підготовленістю до здійснення професійної діяльності	3,3%
Професійна	Що забезпечує?	
компетентність – це система	Розв’язання задач в майбутній практичній діяльності/ здійснення професійної діяльності	46,7%
	Високий рівень розвитку	6,6%
	Готовність до професійної діяльності	6,6%
	Здійснення освітньої діяльності	6,6%
	Прийняття ефективних рішень	6,6%
	Професійне зростання	3,3%
	Спроможність уміло оцінювати ситуацію та вирішувати її	3,3%
	Досягнення встановлених стандартів	3,3%
	Високий рівень самоорганізації	3,3%
Професійна	Як виникає/ набувається?	
компетентність	В процесі професійної/ фахової підготовки/ навчання	16,7%
	В реальних ситуаціях	6,6%
	На основі здобутих знань	6,6%
	В результаті досвіду	6,6%

Одиницею аналізу обрано слова та словосполучення, контекстуальною одиницю – речення, за одиницю підрахунку – кількість повторень слів та подібних словосполучень.

Таким чином, виходячи з проведеного контент-аналізу у дослідженні професійну компетентність визначаємо як систему знань, умінь, навичок, мотивів, цінностей, професійної сформованості, що формується в процесі підготовки в закладі вищої освіти та забезпечить ефективне виконання професійних обов’язків у майбутньому.

Враховуючи результати контент-аналізу досліджуваного поняття та власний педагогічний досвід, професійну компетентність майбутніх фахівців швейної галузі визначаємо як систему професійно важливих знань, загально-професійних і спеціально-професійних умінь, мотивів, цінностей, професійної спрямованості, оцінки власної діяльності, яка формується в процесі фахової підготовки в спеціально створених педагогічних умовах і забезпечує набуття первинного професійного досвіду під час навчання та ефективність виконання професійних обов’язків і конкурентоспроможність у майбутньому.

Прообраз сучасних уявлень компетентнісного підходу – це ідеї загального

і особистісного розвитку, сформульовані в контексті психологопедагогічних концепцій розвиваючої та особистісно орієнтованої освіти. Категоріальна база компетентнісного підходу безпосередньо пов’язана з ідеєю цілепокладання й цілеспрямованості освітнього процесу, при якому компетентність задають вищий, узагальнений рівень умінь і навичок майбутніх фахівців швейної галузі, а зміст освіти визначається чотирикомпонентною моделлю: знання, вміння, досвід творчої діяльності, досвід ціннісного ставлення [6]. Компетентність у широкому сенсі може бути визначена як поглиблене знання освітній компонента або освоєне уміння; компетентність передбачає постійне оновлення знань, оволодіння новою інформацією для успішного вирішення професійних завдань і включає в себе як змістовий (знання), так і процесуальний (уміння) компоненти. Компетентнісний підхід не прирівнюється до психолого-орієнтованого компонента, а передбачає цілісний досвід вирішення життєвих проблем, виконання професійних і ключових функцій, соціальних ролей, компетенцій. Розкриття сутності компетентнісно підходу в освіті потребує аналізу ключових дефініцій «компетенція» і «компетентність». У перекладі з латинської мови слово «competentia» означає коло питань, з якими людина добре обізнана, має певний досвід; компетентність у певній галузі трактується як володіння відповідними знаннями й здібностями, які дозволяють ефективно діяти в ній, тобто компетентність є результатом набуття компетентність.

А. Хуторський та В. Краєвський диференціюють ці поняття і визначають компетенцію як сукупність взаємопов’язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), які є заданими для відповідного кола освітній компонентів і процесів та необхідними для якісної продуктивної дії по відношенню до них; компетентність – це володіння людиною відповідною компетенцією, що містить її особистісне ставлення до освітній компонента діяльності [5]. Тобто, компетенція, за А. Хуторським, розуміється як задана вимога, норма освітньої підготовки здобувач освітиа, а компетентність – як його реально сформовані особистісні якості та досвід діяльності. Таким чином, якщо

компетенція трактується як задана норма, то компетентність розглядається як сформована якість, результат діяльності, надбання здобувач освітиа.

На думку Дж. Рейвена, поняття «компетентність» включає в себе значну кількість незалежних структурних компонентів, одні з яких дослідник відносить до когнітивної сфери, інші – до емоційної [11]. Компетентність, з точки зору Н. Бібік – це оцінна категорія, що визначає людину як суб'єкта професійної діяльності, її здатність успішно виконувати свої функції [1, 47–49]. І. Зязюн характеризує компетентність як здібність розв'язувати професійні задачі певного визначеного класу, що вимагає наявності знань, умінь, навичок, досвіду. Компетентність майбутнього фахівця, на думку автора, має конкретноісторичну визначеність і виявляється у практиці професійної діяльності як системна характеристика, що має певну структуру [4]. Професійну компетентність майбутніх фахівців сучасні дослідники Н. Бордовська, В. Раєвський, А. Реан, А. Хуторський визначають як сукупність умінь суб'єкта педагогічного впливу особливим чином структурувати наукове і практичне знання з метою кращого вирішення професійних завдань.

Професійна компетентність майбутніх фахівців швейної галузі, за нашими висновками, означає сукупність особистісних якостей, знань, що забезпечують високий рівень самоорганізації професійної діяльності. Професійна компетентність є складним багатоаспектним утворенням і передбачає єдність фундаментальної, освітній компонентної, психолого-педагогічної, методичної компетентностей.

Реалізація організаційно-змістових компонентів професійної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі у вищих технічних закладах освіти, якими є гуманітарна, інженерно-теоретична, технологічна, практична, управлінська, науково-дослідна, інформаційна, економічна, господарсько-правова та екологічна підготовки, вимагає формування відповідних професійних компетенцій майбутніх фахівців швейної галузі.

У процесі реалізації практичної підготовки формуються професійні

компетентність майбутнього фахівця швейної галузі на основі пізнання принципів, закономірностей, моделей галузі виробництва, а саме: формування технологічної компетентності передбачає оволодіння майбутніми фахівцями інженерного профілю технологіями промислової обробки матеріалів та виробів. Набуття практичних навичок володіння технологічними процесами промислового виробництва конкурентоспроможних товарів реалізується в ході практичної підготовки. Управлінська компетентність майбутніх фахівців швейної галузі передбачає формування культури і навичок управління трудовим колективом, постановки та розв'язання стратегічних, тактичних інженерно-технологічних завдань з метою їх ефективного розв'язання в сфері промислового виробництва, соціальної організації праці, адекватної ринковим відносинам на основі конкуренції ідей, товарів, послуг. Набуття науково-дослідницької компетентності відбувається шляхом формування наукової культури, залучення здобувач освітиів до фундаментальних галузевих досліджень, формування вмінь реалізовувати інноваційні технології інженерної науки. Формування інформаційної компетентності спрямоване на вивчення сучасних інформаційних технологій, комп'ютерної техніки, засобів пошуку, обробки, зберігання й відображення даних. Економічна компетентність майбутніх фахівців швейної галузі забезпечується розвитком адаптаційних умінь професійної діяльності в умовах ринкової економіки, формуванням економічної культури майбутнього фахівця, інженерне рішення якого обґрунтовується економічною доцільністю.

Таким чином, важливим стратегічним завданням на сучасному етапі модернізації державної системи вищої професійної (професійно-технічної) освіти є забезпечення підготовки майбутніх фахівців на рівні міжнародних стандартів. У сучасних умовах, з огляду на суспільні очікування від процесів реформування системи освіти в Україні, її розбудова має відбуватися на компетентнісній основі. Як засвідчив аналіз педагогічного досвіду останнього десятиліття, компетентнісний підхід в освіті став суспільно значущим явищем,

пріоритетним у формуванні освітньої політики України, зокрема – концептуальних положень, сутності, змісту вищої освіти, тому актуальною стратегією державної політики стає набуття здобувач освітиами професійних компетентностей. Розв'язання цього завдання можливе за умови формування в процесі формування відповідної професійної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки, зокрема гуманітарної, інженерно-теоретичної, технологічної, практичної, управлінської, науково-дослідної, інформаційної, економічної, господарсько-правової та екологічної, здійсненого на гуманістичних засадах та принципах, що має на меті створення умов для всебічного врахування та сприяння розвитку особистісних якостей та властивостей майбутніх фахівців швейної галузі.

Як зазначає польський науковець В. Фурманек, компетентною є особа, яка відповідно підготовлена до певних видів діяльності, а професійно компетентною вважається особистість, яка має відповідну професійну підготовку[46]. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі відбувається в процесі фахової підготовки, тому постає потреба в визначенні та з'ясуванні сутності понять «підготовка» та «фахова підготовка».

У сучасній літературі поняття «підготовка» трактується як спеціально організований процес набуття знань, способів мислення, здатностей виконувати різноманітні завдання, результатом якого є наявність сукупності знань, умінь, компетентностей, які забезпечують успішне виконання поставлених завдань. У «Великому тлумачному словнику української мови» за редакцією В. Бусела «підготовка» є похідним поняттям від слів «підготувати, підготовити», які визначаються як «запас знань, навичок, досвід, набутий у процесі навчання, практичної діяльності»[47]. У «Новому тлумачному словнику сучасної української мови» термін «підготувати» трактується як «…давати необхідний запас знань, передавати навички, досвід та інше в процесі навчання, практичної діяльності; навчати, тренувати, підковувати»[48]. Академік Н. Ничкало тлумачить «підготовку» як загальне поняття, яке відноситься до прикладних завдань освіти,

коли метою є набуття соціального досвіду та подальше його використання в процесі виконання практичних завдань пізнавального чи навчального змісту[49].

У дослідженні підготовку визначаємо як процес набуття знань, умінь, навичок, розвитку мотивів, цінностей, професійної спрямованості, здатності оцінювати власну діяльність, набуття первинного професійного досвіду, результатом якого виступає сформованість професійної компетентності та потребу в постійному вдосконаленні.

Погоджуємося з думкою Н. Степанченко, яка наголошує, що, по-перше, підготовка фахівців має бути безперервним процесом, який забезпечить набуття необхідного рівня знань, умінь, навичок, розвиток професійно і соціально важливих якостей, ціннісних орієнтацій; по-друге, реалізація підготовки відбувається в умовах освітнього середовища, створеного для набуття та розвитку сукупності професійних компетентностей; по-третє, підготовка є результатом освітнього процесу та набуття готовності до виконання професійних обов'язків.

Аналіз наукової літератури щодо проблеми підготовки фахівців різних галузей у закладах вищої освіти свідчить про вживання словосполучень «професійна підготовка» та «фахова підготовка» як синонімічних понять одними авторами та протиставлення цих понять іншими.

У «Словнику української мови» «фах» трактується в двох значеннях: 1) «вид заняття, трудової діяльності, що вимагає певної підготовки і є основним засобом до існування; професія» та ототожнюється з поняттям «професія»; 2) «основна кваліфікація, спеціальність»[50]. У Європейських словниках[51] «фах» (vocation) трактується як робота, справа, якою зайнята людина, а також справа, до якої залучено особу; «професія» (profession) – вид занять/ справа/ професія, здійснення якої вимагає спеціальних знань і довготривалої інтенсивної підготовки.

У своєму дослідженні М. Ткаченко висловлює думку, що професійна підготовка включає те загальне, що притаманне для діяльності спеціалістів

певної професії, тоді як фахова підготовка відображає особливості профілю, освітній компоненту. Поняття «професія» він тлумачить як «вид трудової діяльності, що потребує набуття відповідних знань і практичних навичок», а термін «фах» визначає як «необхідну для суспільства обмежену галузь прикладання фізичних та духовних сил людини»[52].

Фахова підготовка, як підкреслює Г. Алєксєєва, – це «частина педагогічного процесу, в процесі якого набуваються професійні знання, уміння та ціннісні установки». Дослідниця зазначає, що фахова підготовка має бути спрямованою на формування професійних знань, умінь та навичок, які в своєму поєднанні є компетентністю фахівця[53]. Як зазначає Р. Шикула, «фахова підготовка» – це набуття особистістю комплексу умінь і навичок, відповідно, які необхідні для якісного виконання роботи за фахом на високому рівні[54].

Для диференціації понять «професійна підготовка» та «фахова підготовка» ми використали авторитетні для Європейської професійної освіти тлумачення: Європейського центру розвитку професійної освіти (Centre for the Development of Vocational Training) (Європейський контент), Комітету з узгодження якості розроблених освітніх програм (Comite díagrement des programmes de formation a líenseignement (CAPFE) (Франція), Департаменту професійно-технічної та економічної освіти (Department of Vocational and Economic Education) (Німеччина) та ін. Видання Європейського центру розвитку професійної освіти «Професійна освіта і навчання на більш високих рівнях кваліфікації» (Vocational education and training at higher qualification levels)[56] визначає два підходи до процесу професійної освіти та розуміння понять «vocational» (фах, професійне покликання, справа/ заняття певним видом діяльності на професійному рівні) та «profession» – професія, похідне від поняття «professional» – професійна ступенева освіта. Перший підхід – диференціальний, відповідно до якого відбувається розмежування поняття в ієрархічній послідовності, у якій професія (profession) – це категорія з вищим за фах (vocational) статусом. За даним означенням, усі професії за своєю суттю є

професійним заняттям, але не всі заняття є професіями. Другий підхід – синонімічний, за яким поняття «vocation» та «profession» є синонімами, і в термінології фахова (vocational) і професійна (professional) ступенева підготовка протиставляються визначенню «освіта» у контексті загальної (general) освіти. У першому значенні потрактування вживаються, якщо мова йде про проблеми професійної ступеневої освіти; коли питання стосується розвитку загальної середньої й професійної освіти, поняття «фах» і «професія» є синонімічними. Тому в нашому дослідженні поняття «професійна» та «фахова» підготовка визначаємо як тотожні.

Під фаховою підготовкою майбутніх фахівців швейної галузі у дослідженні розуміємо неперервний навчально-пізнавальний процес формування професійної компетентності у здобувачів, який відбувається в спеціально створеному освітньому середовищі закладу вищої освіти шляхом реалізації низки педагогічних умов із урахуванням вимог Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня спеціальності 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) та регіональних потреб підприємств.

Поле майбутньої професійної діяльності випускників означеної спеціальності достатньо широке та невизначене, адже незалежно від місця роботи професійні обов’язки хіміка будуть пов’язані із вивченням властивостей речовин, хімічним аналізом, синтезом, переробкою, утилізацією, розробкою та визначенням якості синтезованих речовин тощо. Тому фахова підготовка має забезпечити набуття майбутніми молодими фахівцями достатньо гнучких знань і вмінь, сформованість мотивації до навчання протягом життя, стійкий інтерес до покращення та оптимізації умов праці, що дасть можливість швидко адаптуватися до специфіки місця роботи.

Набуття професійної компетентності майбутнім фахівцем швейної галузі потребує створення спеціального освітнього середовища в якому буде якісне виконання професійних обов`язкув фахівця. М. Сорока та М. Братко вважають,

що «освітнє середовище» – це багатосуб'єктне та багатоосвітній компонентне системне утворення закладу вищої освіти, яке цілеспрямовано впливає на професійний і особистий розвиток здобувача вищої освіти, забезпечує готовність до майбутньої професійної діяльності, успішне її виконання[60], [61]. Дослідники трактують «освітнє середовище» як цілісну якісну характеристику внутрішнього існування закладу вищої освіти, що визначається конкретними завданнями, які освітній заклад ставить перед собою та реалізує в своїй діяльності. Освітнє середовище проявляється шляхом вибору засобів, які забезпечують вирішення поставлених завдань (навчальні програми, організація практики та роботи під час аудиторних та позааудиторних занять, матеріально-технічне забезпечення тощо).

Важливо, щоб освітнє середовище мало розвивальний характер і було професійно спрямованим, для цього йому мають бути притаманні такі характеристики: гнучкість, безперервність, варіативність, інтегративність, відкритість, співпраця тощо. У розвивальному середовищі принципи, методи, форми організації фахової підготовки спрямовані на досягнення найбільшої ефективності розвитку пізнавальних можливостей здобувачів вищої освіти, формування їх професійної компетентності.

1.2 Особливості здійснення практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі спеціальності: 015 Професійна освіта, спеціалізації: 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)

Навчальні практики здобувачів освіти спеціальності 015 Професійна освіта, спеціалізації 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) є невід'ємною частиною безперервного процесу підготовки майбутнього педагога професійного навчання, у закладі вищої освіти і проводяться на оснащених відповідним чином базах практики, а саме у закладах професійної (професійно-технічної) освіти і фахової передвищої освіти.

Нормативні вимоги щодо місця навчальних практик в освітньому процесі

та їх організаційно-методичного забезпечення визначають: Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту» від 28.12.2014 р., положення «Про проведення практики здобувач освітиів вищих навчальних закладів України» № 93 від 8.04.1993 р., наказ міністра освіти України № 351 «Про внесення змін до Положення про проведення практики здобувач освітиів вищих навчальних закладів України» від 20.12.1994 р., Статут Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, «Положення про організацію, проведення практичної підготовки здобувачів освіти в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка» та інші.

Навчальні практики є одним із освітніх компонентів освітньо- професійної програми спеціальності 015 Професійна освіта, спеціалізації 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та сприяє формуванню в здобувачів освіти фахових компетентностей – здатності розв’язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі професійної освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно- технічної) освіти.

У рамках проведеного дослідження взято до уваги інноваційно-педагогічну практику у закладах П (ПТ) та ФП освіти

Інноваційно-педагогічна практика у закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, які здобувають освіту за спеціальністю 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості), є важливим елементом їх педагогічної підготовки. Вона проводиться на ІІ-му курсі в 3-му семестрі і повинна мати інноваційний аспект у її змісті і спрямовано на формування адаптивних якостей особистості майбутніх педагогів з стрімким процесом зміни інноваційних методик у освітньому процесі професійних

закладів освіти і швейної галузі, а також формування готовності до викладацької діяльності в умовах П(ПТ) та ФП освіти України.

Практика займає важливе місце у процесі виховання морально-етичних якостей магістрів, як майбутнього педагога професійно-технічного навчального закладу, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті; формування умінь професійного й педагогічного спілкування у викладацькому колективі та зі студентською аудиторією; уміло використовувати інформаційні технології для підвищення якості освітнього процесу в умовах сьогодення.

Згідно з освітньо-професійною програмою і навчальними планами підготовки фахівців освітнього ступеня «магістр» практика планується у 3-му семестрі загальною тривалістю 8 тижнів для здобувачів освіти магістратури денної форми навчання. Базами проходження педагогічної практики магістрантів є заклади професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти.

Метою практики є ознайомлення магістрантів зі всіма сторонами освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти:

– теоретичний аналіз досліджуваної педагогічної галузі, визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми в теорії, аналіз і синтез інформації на основі достовірних фактів із використанням різних джерел, обгрунтування її актуальності;

– аналізування реального стану проблеми у системі освіти, пошук можливості її розв’язання в педагогічній та виробничій галузях;

– застосування освітніх теорій та методології у професійній діяльності й розроблення інноваційних підходів до вирішення завдань освітнього процесу та проблем професійної освіти і виробництва (зокрема з використанням дистанційних технологій);

– формування вміння застосовувати отримані знання у різних сферах інноваційної діяльності: педагогічний процес, інноваційна поведінка, спілкування, міжособистісні та міжгрупові стосунки в інноваційному освітньому середовищі (зокрема з використанням дистанційних технологій);

– аналізування, прогнозування, критичне осмислення проблеми у професійній освіті й виробництві, приймання ефективних рішень щодо їх розв’язання (зокрема з використанням дистанційних технологій);

– вироблення уміння відбирати та оцінювати педагогічні інновації відповідно до цілей і завдань освітнього процесу закладів професійної освіти з урахуванням рівня підготовки здобувачів освіти;

– формувати вміння самостійно розробляти педагогічні інновації відповідно до цілей і завдань освітньої діяльності;

– аналізування, проектування, впровадження та вдосконалення навчально-методичного забезпечення навчання проектуванню і виготовленню швейних виробів із застосуванням інноваційних технологій (зокрема з використанням дистанційних технологій).

Перед магістрантами-практикантами стоїть ряд завдань:

– оволодіти складовими професійної компетентності викладачів (педагогічними, психологічними, комунікативними, інноваційними);

– навчитися самостійно та творчо використовувати на практиці теоретичні знання, отримані під час вивчення педагогіки, психології, методики викладання спеціальних дисциплін (зокрема з використанням дистанційних технологій);

– навчитися здійснювати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел педагогічної та виробничої галузей;

– ознайомитися з передовим педагогічним досвідом викладання і роботи педагогів у закладах П(ПТ) та ФП освіти; аналізувати його, узагальнювати і використовувати у своїй практиці (зокрема з використанням дистанційних технологій);

– планувати і самостійно виконувати розробки у виробничій або освітній галузях (зокрема з використанням дистанційних технологій);

– ознайомитися з особливостями організації освітнього процесу в закладі освіти, де вони будуть проходити інноваційно-педагогічну практику за традиційних умов, або в умовах дистанційного навчання.

Інноваційно-педагогічна практика у закладах П(ПТ)та ФП освіти проходить у два етапи. Перші 4-ри тижні (1-й, 2-й, 3-й, 4-й) здобувачі освіти, що проходять практику проводять свою педагогічно-практичну діяльність у професійно (професійно-технічних) навчальних закладах, а другі 4-ри тижні (5-й, 6-й, 7-й, 8-й) у закладах фахової передвищої освіти.

1-й тиждень (пасивна практика) відводиться для ознайомлення із професійно (професійно-технічним) навчальним закладом, 5-й тиждень (пасивна практика) відводиться для ознайомлення із заклад фахової передвищої освіти, їх структурою, задачами, вивчення особливостей освітнього процесу у даних закладах.

– практиканти зобов’язані ознайомитися з особливостями організації освітнього процесу в закладах освіти, де вони будуть проходити інноваційно-педагогічну практику за традиційних умов (або в умовах дистанційного навчання);

–практиканти відвідують уроки (заняття) із спеціальних дисциплін, які були визначені у індивідуальному плані;

*За умови погіршення воєнної ситуації в країні, відвідування уроків (занять), а також контрольних заходів передбачити можливість їх проведення в дистанційному режимі (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у веб-середовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (чати, аудіо-, відеоконференції, використанням онлайнзв’язку програмного забезпечення Skype, відеоконференцзв’язку за допомогою сервісів Google (meet.google.com), Zoom

(платформа для проведення відеоконференцій, онлайнзанять, онлайнконсультацій).

Для організації освітнього процесу в асинхронному режимі дистанційного навчання (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою у часі) використовувати інструменти, передбачені освітнім процесом закладу, де практикант проходить інноваційно-педагогічну практику (електронну пошту, соціальні мережі, хмарні технології, сервіси Google, зокрема Google Classroom тощо).

– проводять знайомство із закріпленими групами, колективом освітніх закладів, інноваційними технологіями, що застосовуються у освітньому процесі даних закладів;

– здійснюють аналіз своїх спостережень і розробляють індивідуальний план інноваційно-педагогічної практики.

2-й, 3-й,4-й, 6-й, 7-й, 8-й тиждень магістри:

1) готують 6-ть конспект(и) уроку(ів) (заняття) або спецсемінару за темами передбаченими завданням практики та індивідуальним планом практиканта з використанням інноваційних технологій наприклад:

- ✓ метод «Портфоліо»;
- ✓ «Кейс-стаді» (аналіз кейсів);
- ✓ використання ментальних карт;
- ✓ метод «Brain Storming» (мозковий штурм);
- ✓ метод «Візуалізації»;
- ✓ ділова гра.

Але здобувачі, що проходять практику мають право і самостійно обрати методи інноваційно-педагогічних технологій для розробки і проведення даних занять.

2) розробляють варіант авторських методичних розробок (робочий зошит, збірник інструкційних карт тощо) і методики (або рекомендації) до їх застосування із використанням інноваційно-педагогічних технологій;

3) розробляють профорієнтаційно-інноваційні технології для роботи із здобувачами закладів П(ПТ) та ФП освіти;

4) готують звітну документацію (з обов'язковим збереженням підтвердження зв'язку (електронний слід) зі здобувачами освіти закріпленої за практикантом групи).

Після закінчення інноваційно-педагогічної практики у триденний термін здобувач освіти, що проходить практику має подати таку документацію:

1. Індивідуальний план здобувача освіти на період практики, який складається до кінця першого тижня і затверджується керівником (Додаток А).

2. 6-ть конспект(и) уроку(ів) (заняття) або спецсемінару розробленого, організованого та проведеного відповідно до обраних тем із застосування інноваційно-педагогічних технологій.

3. Методичні рекомендації з використання інноваційно-педагогічних технологій для закладів освіти.

4. Розробка профорієнтаційно-інноваційних технологій із здобувачами закладів П(ПТ) та ФП освіти.

5. Звіт з практики.

Для здійснення аналізу рівня практичної підготовки здобувачів освіти проведено анкетуванна (додаток А). За результатами проведеного анкетування визначено, що здобувачі освіти вважають, що підготовлені до проходження практики посередньо оскільки не повною мірою володіють професійними компетентностями. Саме тому вважаємо за доцільне впровадження методу проєктування під час практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

1.3. Можливості використання проєктної діяльності як засобу формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки

Практична підготовка майбутніх фахівців швейної галузі у сучасних

умовах набуває особливого значення, оскільки вона покликана формувати особистість, яка володіє не тільки системою спеціальних знань та професійних умінь, а й вирізняється сформованістю професійно важливих компетентностей, відповідним рівнем кваліфікації з урахуванням світових і європейських стандартів якості при збереженні національних здобутків і пріоритетів, а також здатної до подальшої плідної викладацької діяльності.

Освітній процес у ЗВО, здійснюючись з урахуванням потреб держави та суспільства, має сприяти максимальному наближенню особистості здобувач освітиа до реальних умов майбутньої професійної діяльності. Проєктна діяльність відповідає цієї вимозі, оскільки її важливою складовою є практична спрямованість на результат, що може бути отриманий у процесі розв'язання практично значущої проблеми. Цей результат можна побачити, усвідомити, використати в реальній практичній діяльності. Щоб отримати такий результат, необхідно навчити здобувач освітиів використовувати власний досвід, знання з інших освітній компонентів, самостійно мислити, знаходити та розв'язувати проблеми, прогнозувати результати.

Для успішної роботи з обраної спеціальності сучасний молодий фахівець швейного профілю поряд із глибокими теоретичними знаннями повинен мати необхідні уміння і навички для ефективного їх застосування на практиці. Досягається це шляхом практичної підготовки здобувач освітиів у процесі навчання. Отже, практична підготовка поряд з навчальними заняттями і самостійною роботою є однією із важливих форм організації освітнього процесу, від якості якої залежить конкурентоздатність випускників вузів на ринку праці. Надаючи велике значення практичній підготовці майбутніх фахівців швейного профілю на кафедрі професійної освіти та комп`ютерних технологій сформовано наскрізну програму навчально-практичної підготовки здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

До наскрізної програми навчально-практичної підготовки здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)» першого (бакалаврського) рівня включено три програми педагогічних практик та програма Технологічної практики.

Для організації проходження практики Глухівським національним педагогічним університетом імені Олександра Довженка проводиться велика підготовча робота з вишукування і добору баз практики, програмно-методичного забезпечення її проходження, здійснення методичного керівництва і контролю. Види і терміни проведення практики здобувач освітиів визначаються навчальними планами підготовки фахівців.

Зміст професійно-педагогічної освіти у ГНПУ ім. О. Довженка включає практичну підготовку майбутніх фахівців швейної галузі, зміст якої, на думку, полягає в єдності педагогічної теорії і практики в процесі вивчення методики навчання та визначається як складне інтегроване утворення, структуроване як система засвоєння теоретичних знань, формування педагогічних умінь та навичок, оволодіння досвідом дослідницької діяльності у професійній сфері, а також формування особистісно ціннісних орієнтацій та професійної спрямованості [47, с.73].

В умовах зміни місця та ролі практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі актуалізується пошук нових підходів, форм, методів та технологій їх вивчення, таких, які б посилювали особистісну спрямованість навчання, сприяли розвитку критичного мислення, пізнавальної самостійності, рефлексії, становленню адекватної самооцінки здобувач освітиів, активізували співробітництво, забезпечували особистісне зростання майбутнього фахівця.

Водночас, як свідчить аналіз педагогічної практики, сучасна система практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі побудована переважно на традиційних технологіях навчання, залучення ж здобувач освітиів до проєктної діяльності здійснюється побіжно й безсистемно. Отже, існує об'єктивна потреба системи освіти у викладачах, що мають різнобічний досвід

професійної, у тому числі й проєктної діяльності.

На основі аналізу наукових праць з проблеми дослідження [12; 35; 58; 83] нами виявлено, що проєктна діяльність є доцільною в процесі вивчення методичних та фахових дисциплін, а також практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі, оскільки забезпечує здобувач освітиам можливості вияву ініціативи та створює умови для взаєморозуміння в педагогічній підсистемі «викладач – здобувач освіти» через урахування освітнього рівня тих, хто навчається.

Проєктна діяльність передбачає інтеграцію та безпосереднє застосування знань та вмінь, спрямованих на набуття особистісного досвіду. Вона створює умови для творчої самореалізації майбутніх фахівців швейної галузі, сприяє розвитку їх інтелектуальних здібностей, самостійності, відповідальності, умінню планувати, приймати рішення, оцінювати результати.

Вивчення можливостей використання проєктної діяльності в процесі формування професійної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки передбачає, на нашу думку, аналіз підходів науковців до визначення сутності та структури понять «проєктування», «проєкт», «метод проєктів», «проєктна діяльність», тому далі розглянемо як трактуються вищезазначені поняття в сучасних науково-педагогічних дослідженнях.

Поняття «проєктування» в сфері освіти останнім часом набуло значної актуальності і нового змісту у зв'язку з розробкою проблеми проєктування освітніх систем [44; 48; 72]. Багато уваги приділяється перетворювальній функції проєктування стосовно наявного рівня знань [5; 29; 77].

Як вважає І. Петрова, проєктування є рушійним механізмом справді розвиваючої освіти, оскільки «освітній компонентом проєктування є створення умов (засобів, механізмів) розвитку системи освіти в цілому, переходу з одного стану в інший» [72, с. 48].

На думку Л. Василевської, проєктування – це визначальна стильова риса сучасного мислення, один з найважливіших типологічних ознак сучасної

культури практично у всіх основних її аспектах, пов'язаних з творчою діяльністю людини, в т.ч. у сфері освіти [12].

Отже, проєктування в освіті – це процес створення нових форм спільності педагогів, учнів, педагогічної громадськості, нового змісту та технологій освіти, нових способів і технік педагогічної діяльності та мислення. Освітній компонентом проєктування є створення умов (засобів, механізмів) етапу розвитку освіти в цілому, переходу її з одного стану в інший. Враховуючи вищезазначене, формування проєктних здібностей у майбутніх фахівців швейної галузі є актуальним завданням інженерно-педагогічної освіти.

Змістовний аналіз підходів науковців до визначення змісту поняття «проєкт» свідчить про те, що дане поняття трактується досить широко:

– це сукупність концептуальної і формальної моделі, пакет документів, який подає опис на освітній компонентній мові того, що і як повинно бути зроблено [67];

– це план, задум реалізації майбутньої діяльності [16];

– це комплекс взаємозалежних одномоментних заходів, спрямованих на досягнення поставлених цілей при обмежених часових, бюджетних, кадрових та інших ресурсах [72];

– це задум для створення реального об’єкта, освітній компонента, створення різного роду теоретичних продуктів [35];

– комплекс дій, що завершуються створенням продукту, що складається з об'єкта праці, виготовленого в процесі проєктування і його усного або письмового подання. [84].

На основі узагальнення підходів науковців до визначення змісту даного поняття в нашому дослідженні проєкт пропонуємо розглядати як спеціально організований викладачем і самостійно виконуваний майбутніми фахівцями швейної галузі на основі суб'єктивного цілепокладання комплекс пошукових, дослідницьких та інших видів робіт із метою практичного або теоретичного розв’язання значущої проблеми.

Термін «проєкт» часто пов'язують із поняттям «проблема». Проєкт як проблема «може означати справжню ситуацію творчості, де людина перестає бути просто власником ідей, відмовляється від свого, приватного, щоб отримати шанс натрапити на щось інше, наповнитися ним, виявити його в своїй творчості» [77, с. 25]. Розв'язання проблеми передбачає, з одного боку, використання сукупності різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого, - необхідність інтегрування знань, умінь застосовувати знання з різних галузей науки, техніки, технології.

Метод проєктів як педагогічна технологія включає сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своїм змістом. Сутність проєктної технології – у функціонуванні цілісної системи дидактичних засобів (змісту, методів, прийомів тощо), що адаптує навчально-виховний процес до структурних і організаційних вимог навчального проєктування. В свою чергу, навчальне проєктування передбачає системне й послідовне моделювання тренувального розв'язання проблемних ситуацій, які потребують від учасників освітнього процесу пошуку, дослідження та розробки оптимальних шляхів розв'язання й письмового оформлення практичного результату проєктів, їх неодмінний публічний захист і аналіз підсумків впровадження [61].

Як вважає О. Коберник, метод проєктів – один із найперспективніших у сучасній освіті. Беручи за основу особистісно орієнтований підхід до навчання і виховання, він розвиває пізнавальний інтерес до різних галузей знань, формує навички співробітництва. Він є синтезуванням теоретичних знань та умов (можливостей, засобів, шляхів) їх практичного застосування для розв’язання конкретних педагогічних задач [44].

На думку І. Жуковського, метод проєктів є органічною частиною переносу організації виробничих і технологічних процесів на систему освіти, тобто це технологія, яка дозволяє викладачеві створювати навчальні педагогічні ситуації, задачі та завдання за різними підставами й на основі різного освітній

компонентного і міждисциплінарного змісту [72, с. 48].

Навчальний проєкт – це інноваційна форма організації освітнього процесу, в основі якої лежить самостійна розробка тими, хто навчається, значущої проблеми (від ідеї до її практичної реалізації) під гнучким керівництвом викладача.

Отже, метод проєктів – це спосіб досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми, яка повинна завершитися цілком реальним практичним результатом; це сукупність прийомів, дій у їх певній послідовності для досягнення поставленого завдання – вирішення проблеми й оформлення у вигляді певного кінцевого продукту з обов'язковою презентацією отриманих результатів.

Метод проєктів дозволяє активно розвивати у здобувач освітиів основні види мислення, творчі здібності, прагнення самому створити, усвідомити себе творцем під час роботи з «неслухняними інструментами», «розумними конструкціями», «технологічними системами» та ін. У них повинна виробитись і закріпитись звичка до аналізу споживчих, економічних, екологічних і технологічних ситуацій, здатність оцінювати ідеї, виходячи з реальних потреб, матеріальних можливостей і умінь вибирати найбільш економний спосіб вирішення професійних завдань [29].

Застосування методу проєктів повинно носити системний, послідовний характер із дотриманням принципів науковості, з урахуванням індивідуальних особливостей здобувач освітиів, які самі ставлять мету і досягають її, мобілізуючи як власні, так і залучені зовнішні ресурси. Метод проєктів передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють вирішити ту чи іншу проблему шляхом самостійних дій здобувач освітиів. Його доцільно використовувати в оптимальному поєднанні з іншими методами навчання і тоді, коли у здобувач освітиів закладена необхідна теоретична база для виконання запропонованих викладачем або самостійно обраних проєктних завдань.

Актуальні проблеми організації проєктної діяльності в освітній сфері стали освітній компонентом багатьох досліджень останніх років (С. Ізбаш, О. Коберник, Є. Полат та інші) [12; 41; 73; 77; 84].

На думку Є. Полат, проєктна діяльність належить до унікальних способів людської практики, пов'язаної із передбаченням майбутнього, створенням його ідеального образу, здійсненням та оцінкою наслідків реалізації задумів. Така діяльність виступає як творча, інноваційна оскільки завжди спрямована на створення об'єктивно і суб'єктивно нового продукту [73].

А. Сидоренко вважає, що проєктна діяльність – це спосіб розвитку творчості, самостійності, прагнення до ідеально-перспективного перетворення світу за допомогою креативних дій і операцій у процесі створення конкретного продукту – проєкту ідеального та реального. Творча проєктна діяльність виступає в якості об'єднуючого критерію, який синтезує в собі стійкі, що мають єдність, риси творчої діяльності [84].

Головною характерною складовою проєктної діяльності є проблема, а точніше – проблемна ситуація, що є типовою для певної соціальної групи або культурного явища. Проблема виникає у разі невідповідності між реальним життям та уявленнями проєктувальника про бажаний стан об'єкта. Проєкт використовується як засіб досягнення поставленої мети шляхом збереження, зміни або відновлення соціальних та культурних явищ. Конкретну проблему можна вирішити, використовуючи різні варіанти проєктних рішень.

О. Касьянов, порівнюючи проєктну діяльність з іншими видами навчальної діяльності, визначає її перевагу в тому, що мета навчальної діяльності постає перед суб'єктами навчання в опосередкованій формі, приховано. Необхідність її досягнення усвідомлюється здобувач освітиами поступово, створюється ситуація самостійного досягнення мети, що має значну особистісну цінність. Обґрунтування проблеми творчого проєкту, планування технологічних процесів, виконання технологічних операцій, коригування об'єкту діяльності та інші елементи проєктної діяльності змушують здобувач

освітиа здобувати та засвоювати нові знання не відокремлено, а для досягнення мети кожного етапу проєктної діяльності, тому засвоєння знань як мети навчального процесу констатується та присвоюється здобувач освітиами без усілякого натиску викладача і знаходить особистісну значущість [77].

На значення проєктної діяльності у становленні майбутнього фахівця вказує вітчизняна дослідниця С. Ізбаш. Це знайшло відображення у таких її твердженнях: дослідницький і практичний характер навчального проєктування надає можливості для формування широкого спектру соціально значущих мотивів навчальної діяльності здобувач освітиів – професійних, пізнавальних, особистісних (потреба у досягненні успіху, самореалізації); усвідомлення значущості, необхідності своєї праці підвищує самооцінку здобувач освітиів, створює умови для творчої самореалізації особистості; в процесі виконання навчального проєкту формується соціальний досвід тих, хто навчається, їх уміння бачити, виділяти та вирішувати соціальні та професійні проблеми; розширюються соціальні контакти здобувач освітиів, розвивається їх уміння взаємодіяти з різними людьми в процесі вирішення проблем; проєктна діяльність забезпечує розвиток дослідницьких здібностей здобувач освітиів і формування необхідних для професійної діяльності умінь аналізувати виробничі проблеми, знаходити творчі шляхи їх вирішення на всіх етапах навчання, а не тільки на етапах курсового та дипломного проєктування [41, с. 278-279].

Л. Порохня підкреслює, що проєктна діяльність відрізняється від навчально-дослідницької тим, що передбачає не тільки всебічне дослідження проблеми та розробку конкретного освітнього продукту, і її головним підсумком слугує не лише досягнення істини, а перш за все отримання практичного результату [75].

О. Овчинникова також стверджує, що найбільш суттєві переваги проєктної діяльності майбутніх фахівців полягають у її спроможності продуктивно впливати на процес вироблення і вдосконалення певних практичних умінь [66, с.73].

Враховуючи вищезазначене, проєктну діяльність майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки ми розуміємо як цілеспрямовану, самостійну, соціально-, особистісно- та практико-орієнтовану діяльність, спрямовану на вмотивоване досягнення свідомо поставленої мети щодо створення навчального проєкту (в т.ч., методичного характеру) та перспективи його практичного застосування.

Важливими ознаками проєктної діяльності є спрямованість на розвиток пізнавальних навичок, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, узагальнювати та інтегрувати знання, що отримані з різних джерел у процесі теоретичного і практичного навчання, відповідно системна участь у проєктній діяльності надає можливість майбутньому інженеру-педагогу широкі можливості для професійного самовдосконалення, що є важливою складовою формування методичної компетентності.

На думку О. Коберника, залучення тих, хто навчається, до проєктної діяльності сприяє розвитку таких важливих для формування професійної компетентності вмінь і навичок: самостійної орієнтації в науковій, навчально-методичній і довідковій літературі: вчить здобувати потрібну інформацію самостійно; активному розвитку в тих, хто навчається, основних видів мислення; розвитку інтелектуальних здібностей: вчить мислити від абстрактного до конкретного; привчає тих, хто навчається, до реальної самоосвіти; дозволяє тому, хто навчається, усвідомити себе творцем власної діяльності; формуванню культури ділового спілкування, умінь аргументовано відстоювати власні позиції, мислити оригінально; розвитку уяви, що є потужним стимулом до появи нових ідей, пошуку альтернативних рішень, їх аналізу і синтезу, що в майбутньому стане основою інноваційного мислення [44, с.75].

З точки зору М. Елькіна, залучення здобувач освітиів у процес розробки проєктів дозволяє забезпечити наступні передумови ефективного формування методичної компетентності в процесі професійної підготовки: розкриття

здобувач освітиами власних здібностей, що формує у них упевненість у собі; комфортність навчання для здобувач освітиів, оскільки вони перестають боятися негативної оцінки; удосконалення комунікативних навичок у здобувач освітиів, які можуть більше висловлюватися; формування професіоналізму здобувач освітиів уже в університетській аудиторії; розвиток у здобувач освітиів певних важливих здібностей (спільне ухвалення рішень, творче професійне мислення тощо); розвиток мислення: не просто відтворення здобутих знань, а їх застосування у практико-орієнтованій діяльності; залучення здобувач освітиів до розв'язання проблем, максимально наближених до професійних [30, с. 58].

Л. Василевська вважає, що методичний потенціал проєктної діяльності розкривається через: сприяння соціальному розвитку тих, хто навчається; розвиток управлінських умінь у суб'єктів навчального процесу (робота в групі, планування, розподіл обов'язків тощо); формування соціальних навичок кооперування, спільного прийняття рішень, розуміння та оцінювання того, як індивідуальні внески можуть скласти успішне ціле; серію продуктивної діяльності, де все спрямоване на досягнення кінцевого результату – продукту: ті хто навчається, можуть реально відчути радість успіху; розвиток незалежності, тому що ті, хто навчаються, приймають власні рішення; сприяння розвитку в тих, хто навчається, почуття впевненості у власних можливостях, оскільки передбачає презентацію та захист отриманих результатів; позитивний вплив на емоційний і персональний розвиток того, хто навчається [12].

Таким чином, проєктна діяльність майбутнього фахівця швейної галузі у процесі формування професійних компетентностей майбутніх фахвців швейної галузі під час практичної підготовки дозволяє формувати й розвивати специфічні навички проєктування, які, на нашу думку, є необхідними складовими професійної компетентності педагога, а саме:

– проблематизації (розгляду проблемного поля та виділенню підпроблем, формулюванню головної проблеми та задачі, яка випливає з цієї проблеми); цілепокладанню та плануванню діяльності;

– самоаналізу та рефлексії (самоаналізу успішності та результативності вирішення проблеми проєкту);

– презентації своєї діяльності та результатів;

– вмінню готувати матеріал для проведення презентації в наочній формі, використовуючи для цього спеціально підготовлений продукт проєктування;

– пошуку потрібної інформації, виокремленню та засвоєнню необхідного знання з інформаційного поля;

– практичному застосуванню знань, умінь, навичок у різноманітних, у т. ч. і нетипових, ситуаціях;

– вибору, освоєнню та використанню адекватної технології створення продукту проєктування;

– проведенню дослідження.

Отже, під проєктною діяльністю розуміється структурно-організаційна форма педагогічного процесу у вищому педагогічному навчальному закладі, що моделює професійну діяльність здобувач освітиів і забезпечує інтегровану освіту та використання ними різного роду знань, а також розвиток і вдосконалення професійних педагогічних (в т.ч. методичних) знань та умінь. Проєктна діяльність забезпечує перехід від традиційних освітніх технологій до нового типу навчання: знаково-контекстного, що відтворює освітній компонентний і соціальний контексти майбутньої професійної діяльності майбутніх фахівців швейної галузі, стимулює творчий пошук. З цих позицій проєктну діяльність можна розглядати як таку, в якій закладені як риси навчання, так і майбутньої професійної діяльності майбутніх фахівців швейної галузі.

Враховуючи вищезазначене, на нашу думку, організація проєктної діяльності в контексті практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі здатна не тільки стимулювати інтерес судентів до майбутньої професійної діяльності, а й сприяти формуванню у них важливих компетенцій, що є складовими професійної комптентності.

Висновки до першого розділу. У першому розділі розкрито сутність наступних понять. У дослідженні «компетентність» визначаємо як систему знань, умінь, навичок, мотивів, цінностей, професійної спрямованості та можливість оцінювати власну діяльність, яка формується в ході реалізації спеціально створених умов освітнього процесу та вдосконалюється протягом усього життя.

Виходячи з проведеного контент-аналізу у дослідженні професійну компетентність визначено як систему знань, умінь, навичок, мотивів, цінностей, професійної сформованості, що формується в процесі підготовки в закладі вищої освіти та забезпечить ефективне виконання професійних обов'язків у майбутньому.

Враховуючи результати контент-аналізу досліджуваного поняття та власний педагогічний досвід, професійну компетентність майбутніх фахівців швейної галузі визначено як систему професійно важливих знань, загально-професійних і спеціально-професійних умінь, мотивів, цінностей, професійної спрямованості, оцінки власної діяльності, яка формується в процесі фахової підготовки в спеціально створених педагогічних умовах і забезпечує набуття первинного професійного досвіду під час навчання та ефективність виконання професійних обов'язків і конкурентоспроможність у майбутньому.

Підготовку визначено як процес набуття знань, умінь, навичок, розвитку мотивів, цінностей, професійної спрямованості, здатності оцінювати власну діяльність, набуття первинного професійного досвіду, результатом якого виступає сформованість професійної компетентності та потребу в постійному вдосконаленні.

Під фаховою підготовкою майбутніх фахівців швейної галузі у дослідженні розуміється неперервний навчально-пізнавальний процес формування професійної компетентності у здобувачів, який відбувається в спеціально створеному освітньому середовищі закладу вищої освіти шляхом

реалізації низки педагогічних умов із урахуванням вимог Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня спеціальності 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) та регіональних потреб підприємств.

Метод проєктів дозволяє активно розвивати у здобувач освітиів основні види мислення, творчі здібності, прагнення самому створити, усвідомити себе творцем під час роботи з «неслухняними інструментами», «розумними конструкціями», «технологічними системами» та ін. У них повинна виробитись і закріпитись звичка до аналізу споживчих, економічних, екологічних і технологічних ситуацій, здатність оцінювати ідеї, виходячи з реальних потреб, матеріальних можливостей і умінь вибирати найбільш економний спосіб вирішення професійних завдань.

Проєктну діяльність майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки розуміємо як цілеспрямовану, самостійну, соціально-, особистісно- та практико-орієнтовану діяльність, спрямовану на вмотивоване досягнення свідомо поставленої мети щодо створення навчального проєкту (в т.ч., методичного характеру) та перспективи його практичного застосування.

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ШВЕЙНОЇ ГАЛУЗІ ПІД ЧАС ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

2.1. Роль впровадження методичних рекомендацій до виконання індивідуальних завдань для студентів спеціалізації 015 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) під час проходження практики

Впровадження проектної діяльності у процес підготовки майбутніх фахівців швейної галузі – це актуальний крок до модернізації освітнього процесу. У процесі використання творчих проектів під час практичної підготовки здобувачі освіти не просто вивчають теорію, а й застосовують отримані знання для створення реальних виробів. Проекти стимулюють пошук нестандартних рішень, розвивають дизайнерське мислення та вміння працювати з різноманітними матеріалами. Здобувачі освіти навчаються працювати в команді, приймати рішення, планувати свою роботу, презентувати результати. Проекти часто виконуються у співпраці з підприємствами, що дозволяє здобувачам освіти ознайомитися з вимогами реального виробництва.

Творчі проекти відіграють надзвичайно важливу роль під час проходження практики для майбутніх фахівців швейної галузі. Вони надають студентам унікальну можливість застосувати теоретичні знання на практиці, розвинути творчі здібності та набути цінних навичок, необхідних для успішної роботи у професії.

Проекти повинні бути актуальними, відповідати сучасним тенденціям у швейній галузі та враховувати інтереси здобувачів освіти. Необхідно навчити здобувачів освіти всім етапам проектування: від формулювання ідеї до презентації готового виробу. Для успішної реалізації проектів необхідно забезпечити здобувачам освіти доступ до необхідного обладнання, матеріалів та

програмного забезпечення. Партнерство з швейними підприємствами дозволяє здобувачам освіти отримати практичні завдання, консультації фахівців та можливість стажування. Оцінювання має бути комплексним і включати не тільки кінцевий результат, але й процес роботи над проектом.

Основні ролі творчих проектів під час практики:

1. Консолідація теоретичних знань: Проекти дозволяють студентам закріпити знання з конструкції швейних виробів, технології пошиття, матеріалознавства та інших дисциплін.

2. Розвиток практичних навичок: Студенти вчаться працювати з різними видами матеріалів, обладнанням, освоюють технологічні процеси пошиття.

3. Формування творчого мислення: Проекти стимулюють пошук нестандартних рішень, розвивають дизайнерське мислення та вміння створювати оригінальні моделі.

4. Набуття навичок самостійної роботи: Студенти навчаються планувати свою роботу, приймати рішення, відповідати за результати.

5. Розвиток комунікативних навичок: При виконанні проектів студенти взаємодіють з наставниками, колегами, а іноді і з клієнтами, що сприяє розвитку комунікативних навичок.

6. Підготовка до професійної діяльності: Проекти дозволяють студентам відчути атмосферу реального виробництва, зрозуміти вимоги роботодавців та підготуватися до майбутньої професійної діяльності.

Типи творчих проектів:

1. Розробка колекції одягу. Студенти можуть розробити колекцію одягу для певної цільової аудиторії, враховуючи сучасні модні тенденції та технології виробництва.

2. Створення авторської моделі. Кожен студент може розробити свою власну модель одягу, від ідеї до готового виробу.

3. Розробка лекал та конструкцій. Студенти можуть розробити лекала та конструкції для різних видів одягу, використовуючи сучасне програмне забезпечення.

4. Дослідження нових матеріалів та технологій. Студенти можуть досліджувати нові матеріали та технології, що використовуються у швейній галузі, та розробити зразки виробів.

5. Створення ескізів та презентацій. Студенти можуть розробляти ескізи, технічні малюнки та презентації своїх проектів.

Оцінювання проектів має бути комплексним і включати такі аспекти: оригінальність ідеї, якість виконання, собівартість виробу, презентація проекту.

Для підвищення ефективності проектної діяльності можна використовувати сучасні технології:

1. Комп'ютерне моделювання: Використання програм для 3D-моделювання одягу.

2. Створення цифрових макетів: Використання програм для створення цифрових макетів виробів.

3. Онлайн-платформи для співпраці: Використання онлайн-платформ для спільної роботи над проектами.

Творчі проекти є невід'ємною частиною підготовки майбутніх фахівців швейної галузі. Вони сприяють розвитку практичних навичок, творчого мислення та формуванню професійних компетенцій. Завдяки проектам студенти отримують унікальну можливість застосувати теоретичні знання на практиці та підготуватися до успішної роботи у професії.

Завдяки впровадженню методичних рекомендацій до виконання індивідуальних завдань для студентів спеціалізації 015 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) на тему: «Методика впровадження проєктної діяльності у процесі підготовки майбутніх фахівців швейної галузі» будуть реалізовані такі очікувані результати: підвищення якості підготовки фахівців (випускники, які брали участь у проектах, будуть більш

конкурентоспроможними на ринку праці); розвиток інноваційного потенціалу галузі (проектна діяльність стимулює пошук нових ідей та рішень, що сприяє розвитку швейної галузі); популяризація професії дизайнера одягу (проекти здобуввачів освіти можуть бути представлені на виставках та конкурсах, що підвищить інтерес до професії дизайнера одягу).

Впровадження проектної діяльності у процес підготовки майбутніх фахівців швейної галузі – це інвестиція в майбутнє галузі. Такий підхід дозволяє підготувати висококваліфікованих фахівців, здатних працювати в умовах сучасного виробництва та створювати конкурентоспроможну продукцію.

2.2. Компоненти формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі

Практична підготовка майбутніх фахівців швейної галузі стає в даний час освітній компонентом багатьох досліджень, що обумовлено підвищенням вимог до педагога як фахівця в умовах кардинальних змін в суспільстві і, відповідно, до якості його підготовки до самостійної педагогічної діяльності.

К. Дурай-Новакова пов’язує професійну готовність з направленістю на професійну діяльність та стійкими установками на працю, де готовність не є єдністю якостей та психічногостану особистості. Вчена відмічає, що показники професійної готовності обов’язково пов’язані з особистістю та діяльністю. Готовність майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки можна назвати станом, якщо вона функціонує у певний обмежений проміжок часу, якщо готовність проявляється під впливом мотиваційних ситуацій та факторів, в різні періоди, тоді можна говорити про готовність як про якість особистості. На думку дослідниці показниками готовності є:

- ступінь усвідомлення відповідальності за результати педагогічної діяльності;
- зміст потреб та мотивацій педагогічної діяльності, рівень знань про сутність професій;

- якість соціальних установок на педагогічну діяльність, рівень стабільності професійних інтересів;

- рівень мобілізації та активізації знань, умінь, навичок і професійно-значущих якостей особистості» [108].

Структуру готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки авторка виокремлює з урахуванням окреслених вище показників та визначає такі компоненти: мотиваційний, пізнавально-оцінний, емоційно-вольовий, операційно-дієвий, мобілізаційний.

Під готовністю майбутніх педагогів до педагогічної діяльності О. Івлієва розуміє «упорядковану сукупність взаємопов'язаних усвідомлених компонентів, яка підпорядковує всі види і форми навчально-виховного процесу цілям підготовки здобувач освітиів до педагогічної діяльності і забезпечує безперервний, цілеспрямований і послідовний педагогічний вплив на особистість майбутнього педагога професійного навчання, спрямований на набуття ним заздалегідь визначених необхідних і достатніх знань, умінь і навичок,» [52].

Досліджуючи питання підготовки майбутніх викладачів науковці виокремлюють певні структурні компоненти, так Л. Сохань, І. Єрмакова, Г. Несен, визначають такі компоненти:

- мотиваційний, який розкривається у відчутті обов'язку та відповідальності за виконання завдань;

- орієнтаційний відображає знання та уявлення про особливості та умови діяльності, її вимоги до особистості;

- операційний полягає у володінні прийомами та способами діяльності, а також необхідними визначальними знаннями, вміннями та навичками;

- вольовий підбивається у самоконтролі, самомобілізації та вмінні керувати діями;

- оціночний передбачає самооцінка власної підготовленості та відповідність оптимальним зразкам особистісного процесу вирішення завдань [45].

З визначенням такої структури погоджуються М. Дьяченко і Л. Кандибович, але доповнюють її ще декількома компонентами:

- мотиваційний, який складається з інтересу до професії, позитивного ставлення до неї та окреслюється іншими достатньо стійкими професійними мотивами;

- орієнтаційний, який передбачає знання і уявлення про особливості та умови професійної діяльності, її вимоги до особистості;

- операційний має на меті оволодіння способами та прийомами майбутньої професійної діяльності, а також необхідними знаннями, уміннямита навичками, процесами аналізу, порівняння, синтезу, узагальнення та ін.;

- вольовий передбачає самоконтроль, уміння керувати діями, з яких складається виконання трудових обов'язків;

- оціночний полягає в самооцінці особистої професійної підготовленості і відповідності процесу розв'язання професійних завдань оптимальним трудовим прикладам;

- мобілізаційно-налаштувальний включає оцінка труднощів, майбутніх дій, а також передбачає самомобілізацію сил [111].

Е. Саф'янц і Л. Чернікова пропонують структуру готовності, яка складається з трьох компонентів [48]:

- мотиваційного, який полягає у сукупності мотивів, адекватних до цілей та завдань педагогічної діяльності;

- когнітивного, який пов'язаний з пізнавальною сферою і являє собою сукупність знань, які є необхідними для продуктивної професійної педагогічної діяльності;

- особистісного, який містить сукупність особистісних якостей, що є важливими для здійснення професійної діяльності.

Т. Ібрагімова, розглядаючи особливості професійної готовності здобувач освітиів до майбутньої педагогічної діяльності, виокремлює таку компонентну структуру:

- когнітивний компонент, що включає базові науково-педагогічні знання про сутність еколого-просвітницької діяльності, про її принципах, закономірностях, формах і методах;

- мотиваційно-ціннісний компонент, який містить оцінку викладачем своїх особистих якостей і здібностей, необхідних для здійснення еколого-просвітницької діяльності, професійна рефлексія; потреба в самоосвіті і творчої самореалізації в діяльності, стійко-позитивне ставлення до еколого-просвітницької діяльності;

- змістовно-операційний компонент, характеризуючий здатність до здійснення проєктно-прогностичної діяльності в області екологічної освіти; володіння сучасними освітніми технологіями [51].

Сьогодні очевидно, що в ході інтенсивної педагогічної діяльності далекоглядний і творчий викладач повинен бути озброєний не тільки сучасними засобами практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі, але і постійним прагненням до самопізнання і відкриття нового. Особливо важливим є установка викладача на успіх, позитивний «настрій» на виконання майбутніх завдань.

Проаналізуємо детальніше кожний з виокремлених компонентів.

Мотиваційний компонент розглядається нами як найважливіший в структурі готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки, оскільки мотивація і система цінностей спрямовують діяльність особистості, визначають її вибір, виконують спонукальну роль. Цей компонент охоплює ціннісні орієнтації майбутнього педагога професійного навчання, характеристику його мотивації і вольового механізму щодо здійснення практичної підготовки. Сучасний педагог професійного навчання має бути переконаним, що опанування та ефективне використання новітніх високотехнологічних і багатофункціональних інструментів професійної діяльності є основою для впровадження інноваційних цифрових технологій і досягнення високих освітніх результатів, а це є запорукою професійної

успішності майбутніх фахівців швейної галузі, їх кар'єрного зростання. В основі мотиваційного критерію лежать позитивне ставлення майбутніх фахівців швейної галузі до професійної діяльності, організованої на сучасній технологічній основі, стійка професійна спрямованість, інтерес до професії, до нових цифрових технологій і їх використанні в педагогічній діяльності, орієнтація на досягнення високих результатів викладання свого освітній компонента. Даний компонент спрямовує майбутніх фахівців швейної галузі спочатку і надає подальші орієнтири наприкінці, коли він бачить яким чином відбувається його професійний зріст по мірі того, як він пізнає нове, навчається, самовдосконалюється і бачить власний успіх.

Мотиваційний компонент відбивається у таких показниках: вусвідомленні цінності й перспективності фахових компетентностей у професійній освіті; налаштованості на оволодіння вміннями створювати й використовувати швейні вироби у майбутній фаховій діяльності; готовності до вольових зусиль, подолання труднощів у процесі оволодіння технологією та новітніми інструментами створення сучасних виробів з новітніх матеріалів.

Когнітивний компонент готовності – фундаментальний в загальній структурі готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки, оскільки він є базовою основою дляйого професійного становлення і розвитку, оволодіння новітніми освітніми практиками, зорієнтованими на використання сучасних технологій виготовлення одягу. У ракурсі нашої теми цей компонент інтегрує педагогічні, психологічні, методичні і інформатичні знання, необхідні для проходження практики, а саме: знання їх дидактичного потенціалу, дидактичних функцій в освітньому процесі зі спецдисциплін; знання специфіки розвитку когнітивної сфери сучасної молоді, психологічних особливостей сприйняття візуального контенту; знання психолого-педагогічних аспектів і методичних прийомів. Цей компонент є підсумком процесу пізнавальної діяльності і відправною точкою формування готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

Показники когнітивного компоненту відображаються у тому, що майбутні фахівці швейної галузі повинні знати: психологічні особливості сприйняття здобувач освітиами навчальних матеріалів; вікові особливості здобувач освітиів; особливості використання сучасних матеріалів та технологій пошиття одягу;.

Практичний компонент готовності забезпечує чітко вивірене, сплановане й педагогічно доцільне використання сучасних технологій обробки матеріалів та пошиття одягу. Він включає комплекс умінь, необхідних для успішного проєктування заняття будь якого типу, здійсненні адаптації навчального матеріалу до змісту і мети конкретного заняття, контингенту здобувач освітиів, створювати освітній компонентні завдання виходячи зі специфіки професійної діяльності майбутнього фахівця щвейної галузі тощо; аргументовано визначати педагогічну доцільність застосування цифрових технологій на занятті, організовувати навчальну, дослідницьку, рефлексивну та іншу діяльність здобувач освітиів з їх використанням, забезпечувати надання допомоги, адекватної їх потребам; ефективно подавати навчальний матеріал з умовою його системного засвоєння матеріалу.

Показники практичного компоненту полягають у вміннях: аргументовано визначити педагогічну доцільність застосування візуальних засобів; організовувати різні види діяльності здобувач освітиів (навчально-пізнавальну, дослідницьку, рефлексивну тощо) на основі використання візуальних засобів; розробляти спеціалізовані завдання для здобувач освітиів (для стимулювання їх пізнавального інтересу, засвоєння способу дій, контрольні, творчі тощо) на основі застосування технологій візуалізації.

Рефлексивний компонент готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки є індикатором успішності професійної діяльності майбутніх фахівців швейної галузі, оскільки передбачає оцінку власної діяльності та її результатів, самоаналіз власної діяльності, оцінку ступеня корисності та ефективності технологій, методів і прийомів, обраних для досягнення педагогічної мети. Він включає здатність до самооцінки й

самоаналізу власної діяльності, спрямовує викладача до постійного саморозвитку та пошуку шляхів підвищення ефективності освітнього процесу, зокрема, шляхом оволодіння та впровадження у власну педагогічну практику новітніх технологій виготовлення одягу, нових методик їх застосування, а також включає вміння майбутнього фахівця швейної галузі здійснювати моніторинг нових інструментів для створення одягу нового покоління, аналізувати їх функціональні можливості з точки зору педагогічних застосувань, самостійно опановувати і використовувати їх у власній освітній практиці, аналізувати ефективність такого використання. Важливою складовою цього компонента є вміння майбутнього педагога професійного навчання комунікувати з колегами, вивчати їх досвід і ділитися власним, оновлення яких надстрімке і значно випереджує темпи осмислення їх освітнього потенціалу і впровадження в освітню практику.

Показники рефлексивного компоненту відображаються у тому, що майбутні фахівці швейної галузі повинні вміти здійснювати критичний аналіз якості швейних виробів, адекватно оцінювати рівень власної готовності під час практичної підготовки, уміти систематично самостійно опановувати новітні інструменти для створення сучасного одягу, аналізувати їх функціональні можливості з точки зору педагогічних застосувань, систематично вивчати продуктивні освітні практики застосування технологій у швейному виробництві.

Таким чином, визначені компоненти готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки утворюють цілісну структуру, де всі компоненти знаходяться у взаємозалежності та взаємодії і кожен з них впливає на процес формування інших компонентів і готовності майбутніх фазівців швейної галузі.

2.3. Результати застосування експериментальної методики формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі

Педагогічний експеримент проводився впродовж 2023-2024 років на базі факультету технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка із залученням 46 здобувач освітиів. Експеримент розпочався на підготовчому етапі та мав логічне продовження на констатувальному, формувальному і контрольному етапах.

На підготовчому етапі експерименту з метою підготовки науково-методичної та емпіричної бази експерименту було окреслено завдання дослідження:

– визначити зміст і перебіг проведення експерименту;

– визначити навчальні заклади для проведення експериментальної роботи;

– визначити параметри дослідження (компоненти готовності, критерії та показники);

– розробити анкету для опитування (додаток А) для здобувач освітиів щодо аналізу методичних рекомендацій та саморефлексії;

– розробити матеріали, що забезпечують упровадження запропонованих компонентів та критеріїв формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі.

– розробити критеріально-діагностичний апарат для встановлення рівня готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

Основними методами дослідження на підготовчому етапі були: аналіз психолого-педагогічної літератури щодо методики організації й проведення експериментального дослідження, спостереження, анкетування, інтерв’ю.

На констатувальному етапі експерименту з метою встановлення наявного рівня готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки було окреслено завдання дослідження:

– дібрати моніторинговий інструментарій;

– визначити початковий рівень готовності майбутніх фахівців швейної

галузі під час практичної підготовки за мотиваційним, когнітивним, практичним та рефлексивним компонентами;

– визначити експериментальні (ЕГ) та контрольні (КГ) групи;

– обрати дисципліну на базі якої буде проводитись експеримент;

– довести, що в експериментальній (ЕГ) та контрольній (КГ) групах статистично значимої різниці між початковими рівнями готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки немає.

Для реалізації задач констатувального етапу нами було використано методи рівневого оцінювання визначених показників готовності майбутніх фахівців швейної галузі такі як: анкетування, тестування, опитування, проведення контрольних робіт, методи кількісногота якісного аналізу.

На формувальному етапі дослідження з метою апробації комплексу навчально-методичних матеріалів було виокремлено наступні завдання дослідження:

– запровадити заходи щодо формування компонентів готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки;

– апробувати комплекс навчально-методичних матеріалів, спрямованих на розвиток мотиваційного, когнітивного, практичного та рефлексивного компонентів готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки;

– відслідкувати динаміку процесу формування та вдосконалення

– виокремлення компонентів готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки;

– експериментально перевірити ефективність запропонованих компонентів готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

Педагогічний експеримент проводився в природних умовах педагогічного процесу із залученням здобувач освітиів експериментальних груп. Здобувач освітии контрольної групи навчалися за традиційною схемою.

За допомогою методів математичної статистики формувальний етап дослідження було завершено перевіркою отриманих результатів і висунутої гіпотези на достовірність і значущість.

На контрольному етапі дослідження з метою експериментального підтвердження результативності впровадження експериментальних методик було окреслено завдання дослідження:

– визначити методики статистичної обробки отриманих даних;

– здійснити статистичну обробку здобутих даних;

– співвіднести результати експериментальних і контрольних груп та визначити на цій основі ефективність компонетів готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки;

– сформулювати висновки.

Таким чином, проведення педагогічного експерименту полягало в послідовному проходженні пілотного дослідження, констатувального, формувального та контрольного етапів, що дало можливість підтвердити гіпотезу дослідження.

Розглянемо більш детально кожен із етапів експерименту та окреслимо заходи, які було реалізовано на кожному з них.

Підготовчий етап

Експерименту передувало пілотажне дослідження спрямоване на визначення стану готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

З метою аналізу стану готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки нами було проведено анкетування (Додаток А), в якому взяли участь 46 здобувач освітиів факультету технологічної і професійної освіти. Анкета містила три блоки питань, спрямованих на отримання інформації загального характеру, відомостей про досвід використання методичних рекомендацій до виконання творчих проєктів освітньому процесі, а також організаційних особливостей такого використання.

Перший блок містив питання щодо впливу творчого проєктування на процес практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі.

Аналіз анкетування показав, що більша частина викладачів (95%) вважають, що виконання творчого проєктування у процесі практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі чинить позитивний вплив на загальну атмосферу навчання і робить його більш ефективним.

Другий набір питань стосувався визначення досвіду і цілей використання творчого проєктування у професійній діяльності. Так, на питання щодо готовності викладачів до створення творчих проєктів 87% майбутніх фахівців швейної галузі відповіли, що користуються інформацією з інтернету; 37% використовують набутий досвід, 15,3% переважно орієнтуються на готові приклади і частково модифікують їх, і лише 4,2% вказали, що знають структуру написанння творчих проєкті на пам`ять.

Щодо питання систематичності використання творчих проєктів 53,3% респондентів стверджують, що викладачі пропонують їх під час виконання індивідуальних робіт з дисциплін, 4,6% – вважають за доцільне використання творчих проєктів лише у процесі практичної підготовки і 8,8% – за можливістю.

Аналіз відповідей показав, що загалом майбутні фахівці швейної галузі використовують творче проєктування у процесі виконання індивідуальних завдань з дисциплін (97,8%) і у процесі практичної підготовки (55,6%).

Аналіз анкетних даних третього блоку показав, що головною перешкодою для використання творчого проєктування у масовій педагогічній практиці є недостатня обізнаність викладачів із існуючими онлайн сервісами та програмним забезпеченням (55,7%), яке можна використовувати для їх виконання в умовах дистанційної освіти. До основних складнощів респонденти також відносять брак методичних матеріалів зі створення і використання творчих проєктів (58,4%); невміння користуватися існуючим інструментарієм (15,3%), невміння створювати власні творчі проєкти (61,3%), брак часу на підготовку та створення візуального контенту (11,3%), відсутність мотивації

2,2%, застарілість наявного технічного обладнання 3,1%. Відсутність будь- яких перешкод відзначили 8,8% респондентів

Викладачі зазначили, що готові до самовдосконалення й наразі 90,1% самостійно опановують тематичні Інтернет-джерела, блоги тощо; 36,4% займаються на онлайн курсах; 11,6% беруть участь у майстер-класах, тренінгах та вебінарах відповідного спрямування.

Проведений аналіз показав, що майбутні фахівці швейної галузі усвідомлюють важливість та необхідність використання творчого проєктування в в процесі практичної підготовки, однак існує необхідність у розробці необхідного методичного забезпечення щодо розробки творчих проєктів в окресленому напряму.

В рамках окреслених нами завдань

- удосконалено методичне забезпечення щопід час практичної підготовки майбутніх фахівців швейноїгалузі щляхом розробки методичних рекомендацій до виконання творчих проєктів.
- розширено й поглиблено зміст практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі.

Констатувальний етап

На констатувальному етапі дослідження відбувалось визначення вихідного рівня готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки для чого були розроблені відповідні анкети та опитувальники, бланки для проведення спостереження.

Для визначення показників мотиваційного та рефлексивного критеріїв було застосовано методи анкетування, опитування та спостереження. Метод анкетування був використаний, оскільки за його допомогою можна отримати інформацію, не завжди відображену в документальних джерелах чи доступну прямому спостереженню, саме цей метод надає можливість зібрати за короткий час значний обсяг емпіричного матеріалу. У відповідності до вимог валідності питання до анкети були складені таким чином, щоб забезпечити можливість

виявлення у здобувач освітиів мотиваційного та рефлексивного критеріїв зазначеної готовності та забезпечували вимірювання всіх досліджуваних показників.Текст анкети для здобувач освітиів було складено із урахуванням вимог до її структури [78], [88]. Було розроблено достатню кількість питань однакової складності, що забезпечували виконання вимоги надійності. Проведення однієї і тієї ж анкети в обох групах, умови її проведення та оцінювання забезпечувало вимогу об’єктивності. Анкети були роздруковані для кожного здобувач освітиа, на початку проведення був проведений інструктаж, де викладач ознайомлював з процедурою заповнення анкети та пояснював незрозумілі моменти, що забезпечувало виконання вимоги раціональної організації. Методи опитування й спостереження нами було використано з метою уточнення отриманих емпіричних даних.

Для визначення рівня сформованості когнітивного та практичного критеріїв було використано метод тестування. При розробці завдань і питань дотримувалися вимог валідності, надійності, об’єктивності [99].

Враховуючи вимоги валідності, завдання розроблялись таким чином, щоб забезпечити можливість виявлення у здобувач освітиів рівня сформованості досліджуваних компонентів (когнітивного, практичного) готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки та забезпечити вимірювання всіх досліджуваних показників. Забезпечення вимоги об’єктивності та достовірності відбувалось за процедурою проведення тестування, а також вимогами до складання тестів (зокрема, включення до тесту завдань різних типів і видів; наявність правильних та неправильних відповідей, які повинні бути однозначні за змістом та структурою), умовами оцінювання (єдині правила оцінювання відповідей), аналізу отриманих результатів.

З метою перевірки ефективності запропонованої методики готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки упродовж 2023-2024 років на базі Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка було проведено педагогічний експеримент у якому

брали участь 46 здобувач освітиів.

З метою перевірки гіпотези дослідження про ефективність запропонованої методики нами було сформовано дві групи – експериментальну (ЕГ) і контрольну (КГ). Експериментальну групу склали 22 здобувач освітиів бакалаврату, а до контрольної групи віднесено 24 здобувач освітии.

З метою отримання інформації щодо сформованості компонентів готовності майбутнім фахівцям швейної галузі було запропоновано відповісти на запитання анкет (Додатки Б, В), а також виконати низку практичних завдань. Запитання анкети передбачали множинний вибір, де здобувач освітиам було запропоновано кілька готових відповідей і необхідно було визначити правильність кожного варіанту. Спостережуючи за процесом виконання практичних завдань було встановлено рівень готовності майбутніх фахівців швейної галузі до вольових зусиль: зокрема, фіксувалося, чи намагається здобувач освіти завершити виконання запропонованих завдань, чи прагне отримати кращий результат, як саме реагує на критичні зауваження.

Перший блок запитань анкети був спрямований на встановлення цінності та важливості для здобувач освітиів використання технологій проєктування в майбутній професійній діяльності, а також передбачав встановлення готовності до вольових зусиль щодо запровадження окреслених технологій.

Аналіз результатів анкетування показав невпевненість здобувач освітиів у доцільності використання творчих проєктів під час проходження практики та про недостатнє розуміння термінів, пов’язаних з творчим проєктуванням. Зокрема, тільки 32,1% здобувач освітиів контрольної й 28,9% експериментальної груп вважали доцільним використовувати метод творчих проєктів в освітньому процесі, серед респондентів, які вказали необхідним використання творчих проєктів, 20% КГ для зацікавлення здобувач освітиів і 11,9% КГ для створення сприятливої атмосфери, респонденти ЕГ, також вказали важливим використання візуалізації для зацікавлення здобувач освітиів (15,6%), для створення сприятливої атмосфери (11,9%), а також для подання нового

матеріалу (2,2%). Щодо впливу творчого проєктування на освітній процес, то здобувач освітии зазначають, що це відволікає займає багато часу, проте є малоефективним і взагалі педагогу-професіоналу немає потреби у цьому – 2,9%, 6,4%, 17,9% (КГ) та 3% і 6,7%, 17,8% (ЕГ) відповідно. Однак більшість здобувач освітиів визнають, що використання творчих проєктів покращує засвоєння матеріалу, оптимізує освітній процес, і позитивно впливає на запам'ятовування 16,4%, 15,0%, 12,1 (КГ) та 17,0%, 14,8%, 11,9% (ЕГ) відповідно. Також здобувач освітии КГ та ЕГ зауважують на тому, що використання творчих проєктів є додатковим навантаженням на педагога і ніяк не враховується, і матеріально не заохочується 20,7%, 23,6% та 20,0%, 23,7% відповідно. Окрім цього, результати дозволили з'ясувати слабку налаштованість здобувач освітиів на подолання труднощів у процесі запровадження технологій творчого проєктування в освітню практику, так 73,6% КГ та 72,6% ЕГ вказали, що їм це не потрібно і лише 26,4% та 27,4% відповідно зазначили, що спроможні до подолання перешкод щодо використання технологій творчого проєктування в освітньому процесі.

Другий блок запитань був спрямований на обізнаність здобувач освітиів щодо створення творчих проєктів, що здобувач освітии не знайомі з їх дидактичними функціями та психологічними засадами, онлайновими інструментами та системою вимог, що пред'являються до виконання творчих проєктів. Разом з тим, здобувач освітии і експериментальних, і контрольних груп виявили певні знання інструментатворчих проєктів. Результати анкетування та виконання практичних завдань у процесі проходження практики показали, що найкраще здобувач освітии володіють сервісами для створення та обробки зображень – 77,9% здобувач освітиів контрольної групи і 73,3% здобувач освітиів експериментальної групи успішно виконали завдання, пов'язані зі створенням слайд-шоу. Крім того, здобувач освітии мають досвід використання сервісів для створення презентацій (52,1% здобувач освітиів КГ і 50,4% ЕГ), картографічних сервісів (16,4% здобувач освітиів КГ і 15,6%

здобувач освітиів ЕГ), сервісів для створення спільних документів (15,7% здобувач освітиів КГ і 14,8% здобувач освітиів ЕГ) та створення ментальних карт (5,7% і 4,4% здобувач освітиів КГ і ЕГ відповідно). Разом з тим, небагато здобувач освітиів-першокурсників (3,6% здобувач освітиівКГ і 3,0% здобувач освітиів ЕГ) відзначили, що вміють створювати інфографіку, використовувати анімаційні ефекти, здійснювати віртуальні тури, створювати стрічки часу, організовувати оперативний зворотній зв'язок засобами хмарних технологій (2,9% здобувач освітиів КГ і 2,2% здобувач освітиів ЕГ).

Третій блок був присвячений з'ясуванню навичок, які необхідні для створення та використання візуальних засобів у процесі виконання творчих проєктів і показав, що такі навички здобувач освітии майже не показали. Зокрема, 88,6% здобувач освітиів КГ і 88,1% здобувач освітиів ЕГ зазнали труднощів при обробці великих обсягів інформації; 87,9% здобувач освітиам КГ і 85,2% здобувач освітиам ЕГ не доводилося змінювати колірну схему малюнка, 99,3% і 100% здобувач освітиів контрольної й експериментальної груп відповідно не мали досвіду щодо встановлення візуальних якорів та акцентів 100,0% здобувач освітиів КГ і 100,0% здобувач освітиі ЕГ не володіють навичками збереження переробленої візуальної інформації у відповідній формі. Щодо знання етико-правових норм використання цифрових візуальних ресурсів, слід відзначити початкові знання здобувач освітиів про правила, яких слід дотримуватись в умовах сучасного цифрового суспільства: більшість першокурсників (89,3% здобувач освітиів контрольної й 87,4% здобувач освітиів експериментальної груп) показали впевненість у можливості вільного використання цифрових візуальних ресурсів в освітньому процесі, виявили низьку ознайомленість з щодо правомірного використання зазначених ресурсів. Аналіз даних анкетування дозволив встановити неспроможність здобувач освітиів відповідно до вміння оцінювати якість візуальних ресурсів на онлайнових сервісах (87,9% КГ і 86,7% ЕГ відповідно), надійність джерела, достовірність, актуальність інформації в Інтернеті (86,4% КГ і 85,9% ЕГ

відповідно), педагогічну спроможність інструмента для створення цифрових візуальних ресурсів (96,4% КГ і 94,8% ЕГ відповідно). Щодо візуального оформлення ресурсів,то впевненість у власних можливостях вміти доцільно обирати кольорові палітри вказали тільки 15,0% здобувач освітиів контрольної й 13,3% експериментальної групи, на власну обізнаність щодо основ композиції, колористики та типографіки висловили 12,9% здобувач освітиів контрольної й 11,1% експериментальної групи, щодо системи вимог до створення дидактичного візуального засобу і здобувач освітии контрольної і експериментальної груп не вказали власну обізнаність. Стосовно здійснення моніторингу нового інструментарію для створення цифрових візуальних ресурсів було виявлено незначну кількість здобувач освітиів 7,1% КГ і 5,9% ЕГ, які вказали, що роблять такий пошук. Вміння здійснювати раціональний вибір потрібного інструменту для вирішення поставленого педагогічного завдання засвідчили лише 3,6% здобувач освітиів КГ і 2,2% здобувач освітиів ЕГ.

На констатувальному етапі було також проведено тестування та практичні роботи з метою виявлення рівня сформованості мотиваційного, когнітивного, практичного та рефлексивного компонентів готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

Аналіз статистичного опрацювання отриманих даних показав, що на констатувальному етапі експерименту на низькому рівні сформованості мотиваційного компоненту готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки знаходилося 43,6% здобувач освітиів КГ та 43,7% ЕГ; на середньому рівні відповідно – 35,7% та 40,7% здобувач освітиів КГ та ЕГ; відповідно на достатньому рівні – 16,4% і 11,9% здобувач освітиів КГ та ЕГ; на високому рівні – 4,3 % здобувач освітиів контрольної групи та 3,7% здобувач освітиів експериментальної групи.

Рівнева характеристика зрізу показників когнітивного компоненту готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки на початку експерименту показала, що на низькому рівні знаходилося 60,7%

здобувач освітиів КГ та 60,7% здобувач освітиів ЕГ; на середньому рівні відповідно – 28,6% КГ і 29,6% ЕГ; на достатньому рівні – 7,1% КГ і 6,7 ЕГ, на високому рівні – 3,6% КГ та 3,0 % здобувач освітиів ЕГ.

Низький рівень сформованості практичного компоненту зазначеної підготовки виявили 67,9% здобувач освітиів контрольної й 64,4% здобувач освітиів експериментальної груп, середній рівень – 32,1% КГ і 35,6% ЕГ; достатній рівень – 0,0 % й 0,0% здобувач освітиів відповідних груп; високий рівень – 0,0 % й 0,0% здобувач освітиів відповідних груп.

На початку експерименту низький рівень сформованості рефлексивного компоненту виявили 57,9% здобувач освітиів КГ й 59,0% ЕГ; середній рівень – 35,0% й 33,6% здобувач освітиів КГ і ЕГ відповідно; достатній рівень – 5,7% й 6,7% здобувач освітиів КГ й ЕГ відповідно; високий рівень – 1,4% й 0,7% здобувач освітиів контрольних й експериментальних груп.

Розподіл здобувач освітиів контрольних та експериментальних груп за рівнями сформованості компонентів готовності представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Розподіл здобувач освітиів контрольної та експериментальної груп за рівнем сформованості компонентів готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки на констатувальному етапі експерименту

	Кількість здобувач освітиів							
	Мотиваційний компонент		Когнітивний компонент		Практичний компонент		Рефлексивний компонент	
	КГ	**ЕГ**	**КГ**	**ЕГ**	**КГ**	**ЕГ**	**КГ**	**ЕГ**
Низький	43,6	43,7	60,7	60,7	67,9	64,4	57,9	59,0
Середній	35,7	40,7	28,6	29,6	32,1	35,6	35,0	33,6
Достатній	16,4	11,9	7,1	6,7	0,0	0,0	5,7	6,7
Високий	4,3	3,7	3,6	3,0	0,0	0,0	1,4	0,7

За результатами зрізу показників мотиваційного, когнітивного, практичного та рефлексивного компонентів готовності майбутніх фахівців

швейної галузі під час практичної підготовки нами було здійснено порівняння контрольної та експериментальної груп за розподілом інтегрального критерію з метою доведення випадковості підбору груп. За результатами обчислення інтегрального критерію для кожного здобувач освітиа визначено рівень (високий, достатній, середній, низький).

Кількість здобувач освітиів на високому рівні недостатня для застосування критерію узгодження Пірсона для дослідження розподілу за чотирма частковими інтервалами. Тому для проведення порівняння за допомогою критерію Пірсона потрібно поєднати здобувач освітиів з високим і достатнім значенням інтегрального критерію в один частковий інтервал.

Отриманій таблиці емпіричних частот відповідає таблиця теоретичних частот, яка будується відповідно до припущення про рівномірний розподіл здобувач освітиів за кожним частковим інтервалом між контрольною та експериментальною групами (Таблиця 2.2, 2,3):

Таблиця 2.2

Таблиця теоретичних частот розподілу здобувач освітиів за інтегральним критерієм

Рівні	**Кількість здобувач освітиів**	
	Контрольна група (КГ)	**Експериментальна група(ЕГ)**
низький	82,0	79,0
середній	47,9	46,1
достатній і високий	10,2	9,8

Таблиця 2.3

Таблиця значення критерію Пірсона для даних щодо інтегрального показникадля контрольної та експериментальної груп

Рівні	**Кількість здобувач освітиів**	
	ЕГ	**КГ**
Низький	1,613E-05	1,67E-05
Середній	0,0152597	0,015825
Достатній та високий	0,0657468	0,068182
Сума:	**0,17**	

Підсумовуючи результати статистичної обробки отриманих даних на констатувальному етапі експерименту використовуючи критерій узгодження Пірсона можна дійти висновку, що за всіма показниками нульова гіпотеза (вибірки, що отримані в контрольній та експериментальній групах, належать до однієї генеральної сукупності) не може бути відкинутою на користь альтернативної гіпотези (вибірки, що отримані в контрольній та експериментальній групах, не належать до однієї генеральної сукупності), оскільки в усіх випадках емпіричне значення критерію Пірсона χ^2 , яке дорівнює 0,17 не перебільшує критичного значення 5,991 [285], яке на рівні значущості 0,05 відповідає обраному способу групування даних з кількістю ступенів свободи (3–1)*(2–1) = 2. Отже, статистично значимої різниці між контрольною та експериментальною групами не існує.

Для встановлення рівня готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки нами розроблено критеріально-діагностичний апарат (критерії та показники).

Мотиваційний критерій охоплює ціннісні орієнтації, мотиваційну сферу і вольові механізми здобувач освітиа, які відповідають цілям підготовки під час практичної підготовки. Перевірка мотиваційного критерію здійснювалась за

допомогою анкети (додпток Б).

Показниками, в яких розкривається зазначений критерій, є: усвідомлення цінності та перспективності застосування проєктних технологій у професійній освіті; налаштованість на оволодіння вміннями створювати та використовувати візуальні засоби у майбутній педагогічній діяльності; готовність до вольових зусиль, подолання труднощів у процесі оволодіння технологією та інструментами створення візуальних засобів.

Встановлено чотири рівні сформованості кожного показника мотиваційного критерію: високий, достатній, середній та низький.

Показниками **когнітивного критерію** є володіння здобувач освітиами знаннями щодо: дидактичного потенціалу проєктних технологій, дидактичних функцій проєктних технологій в освітньому процесі підготовки майбутніх фахівців швейної галузі, знання психологічних засад та основ створення творчих проєктів, знання онлайнових інструментальних засобів створення творчих проєктів, знання системи вимог до виконання творчих проєктів (педагогічних, психологічних, естетичних, ергономічних). Перевірка когнітивного критерію здійснювалась, використовуючи тестові завдання (додатгк В).

Показниками **практичного критерію** є вміння: аргументовано визначити педагогічну доцільність застосування проєктних технологій навчання, вміння організувати різні види діяльності здобувач освітиів (навчально-пізнавальну, дослідницьку, рефлексивну тощо) на основі використання проєктних технологій, вміння розробляти спеціалізовані завдання для здобувач освітиів (для стимулювання їх пізнавального інтересу, засвоєння способу дій, контрольні, творчі тощо) на основі застосування проєктних технологій. Перевірка сформованості приктичного критерію здійснювалась шляхом виконання творчих проєктів (додаток Г, додаток Д, додаток Є).

В якості **рефлексивного критерію** визначено сформованість умінь здобувач освітиа до здійснення оцінювання як розробленого засобу, так і рівня власної підготовки до створення творчих проєктів. Визначено показники, в яких

розкривається зазначений критерій: уміння здійснити критичний аналіз педагогічної якості творчих проєктів; уміння адекватно оцінити рівень власної готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки; уміння систематично самостійно опановувати новий інструментарій створення творчих проєктів; уміння систематично вивчати продуктивні освітні практики застосування технологій творчого проєктування (Перевірка сформованості рефлексивного критерію здійснювалась за допомогою використання самооцінювання власних проєктів додаток Є).

Аналіз результатів педагогічного експерименту на контрольному етапі здійснювався з метою перевірки гіпотези дослідження щодо підвищення готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки внаслідок запровадження підібраної методики порівняно з традиційною організацією освітнього процесу. Перевірка сформованості компонентів готовності майбутніх фахівців швейної галузі на основі обґрунтованих нами комплексних критеріїв (мотиваційний, когнітивний, практичний та рефлексивний) і показників рівнів сформованості компонентів зазначеної готовності.

Для визначення рівня сформованості готовності майбутніх педагогів професійного навчання за мотиваційним, когнітивним, практичним та рефлексивним критеріями на констатувальному етапі, а також наприкінці кожного етапу (базового, продуктивного й коригувального), було проведено анкетування, бесіди зі здобувач освітиами й спостереження. З метою визначення показників готовності за мотиваційним, когнітивним, практичним та рефлексивним на констатувальному та формувальному етапах експерименту було організовано спостереження, тестування, проведення контрольних робіт, аналіз продуктів навчально-пізнавальної діяльності здобувач освітиів – рефератів, результатів виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань, розроблених дидактичних ресурсів, матеріалів педагогічної практики.

Для встановлення коефіцієнту вагомості кожного критерію у структурі

готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки, а також коефіцієнтів вагомості окремих показників кожного критерію ми скористалися методом «експертних оцінок» [69], [73].

З цією метою було створено групу незалежної експертної комісії до якої було залучено 15 кваліфікованих викладачів. Під час їх відбору враховувалися: досвід підготовки або перепідготовки викладачів, володіння ними цифровими технологіями, знання методичних і педагогічних засад їх застосування у практиці освітнього процесу ЗВО, володіння методами аналітичного опрацювання інформації, вміння складати звіти, вести необхідну документацію.

Члени експертної комісії в індивідуальному порядку визначили ранг кожного критерію. Критерію, якому надано найвищу оцінку, було присвоєно ранг 1, найнижчу оцінку – ранг 5. Експерт міг визначити критерії рівнозначними і вказати однаковий ранговий номер.

Отримане значення 3^2, яке дорівнює 29,23, більше табличного (7,81473) для ступенів свободи k = n – 1 = 5 – 1 = 4 і при рівні значимості α = 0,05. Отже, значення коефіцієнту W є величиною не випадковою, і тому результати мають сенс і можуть використовуватися у подальших дослідженнях. На основі отриманих даних було обчислено вагомість кожного критерію. Для цього знайдено величини, зворотні сумі рангів для кожного з критеріїв, а потім визначено коефіцієнти вагомості.

Отже, вагомість кожного з п’яти вищеокреслених критеріїв, на думку експертів становить: мотиваційний (V1= 0,24); когнітивний (V_2=0,15); практичний (V_4=0,22); рефлексивний (V_5=0,20).

Аналогічним чином було визначено коефіцієнти конкордації й вагомість показників сформованості компонентів готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

Спираючись на отримані дані проведеного дослідження нами було узагальнено результати аналізу сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за критеріями – мотиваційним,

когнітивним, практичним та рефлексивним, визначено рівні їх сформованості на констатувальному й формувальному етапах експериментального дослідження.

У Таблиці 2.4 представлено отримані дані сформованості мотиваційного компоненту у здобувач освітиів контрольних (КГ) і експериментальних груп (ЕГ) за мотиваційним критерієм у відсотковому співвідношенні на констатувальному етапі експерименту (К); Б - результати після базового етапу підготовки, П – після продуктивного етапу, КР – після коригувального етапу (прикінцеві результати)

Таблиця 2.4

Узагальнені результати сформованості мотиваційного компоненту готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки (у %)

Показник	Група	Низький				Середній				Достатній				Високий			
		К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР
усвідомлення цінності та перспективності застосування творчих технологій	КГ	50,0	47,9	38,6	23,6	35,0	30,7	28,6	30,7	12,1	17,1	20,7	23,6	2,9	4,3	12,1	22,1
	ЕГ	44,4	41,5	11,9	6,7	45,2	35,6	24,4	8,1	8,1	14,1	34,8	44,4	2,2	8,9	28,9	40,7
налаштованість на оволодіння вміннями створювати та використовувати творчі технології у майбутній педагогічній діяльності	КГ	35,7	30,0	21,4	12,1	32,9	33,6	31,4	28,6	24,3	30,7	29,3	30,7	7,1	5,7	17,9	28,6
	ЕГ	43,7	36,3	7,4	2,2	31,9	28,1	15,6	4,4	18,5	25,9	43,0	53,3	5,9	9,6	34,1	40,0
Готовність до вольових зусиль, подолання труднощів у процесі оволодіння технологією та інструментами створення творчих проєктів	КГ	44,3	48,6	31,4	27,1	40,0	32,1	37,1	30,0	12,9	14,3	20,0	27,9	2,9	5,0	11,4	15,0
	ЕГ	43,0	43,0	14,1	8,1	45,2	34,8	25,2	11,1	9,6	15,6	30,4	43,0	2,2	6,7	30,4	37,8

Приріст за кожним показником мотиваційного критерію готовності

майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки представлено у Таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Приріст показників мотиваційнго критерію готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки

Показник	Гру-па	Низький			Середній			Достатній			Високий		
		Б	П	КР	Б	П	КР	Б	П	КР	Б	П	КР
усвідомлення цінності та перспективності застосування технологій творчого проєктування у професійній освіті	КГ	-2,1	-9,3	-15,0	-4,3	-2,1	2,1	5,0	3,6	2,9	1,4	7,9	10,0
	ЕГ	-3,0	-29,6	-5,2	-9,6	-11,1	-16,3	5,9	20,7	9,6	6,7	20,0	11,9
усвідомлення цінності та перспективності застосування технологій технологій творчого проєктування у професійній освіті	КГ	-2,1	-9,3	-15,0	-4,3	-2,1	2,1	5,0	3,6	2,9	1,4	7,9	10,0
	ЕГ	-3,0	-29,6	-5,2	-9,6	-11,1	-16,3	5,9	20,7	9,6	6,7	20,0	11,9
налаштованість на оволодіння вміннями створювати та використовуваи технології творчого проєктування у майбутній педагогічній діяльності	КГ	-5,7	-8,6	-9,3	0,7	-2,1	-2,9	6,4	-1,4	1,4	-1,4	12,1	10,7
	ЕГ	-7,4	-28,9	-5,2	-3,7	-12,6	-11,1	7,4	17,0	10,4	3,7	24,4	5,9
готовність до	КГ	4,3	-17,1	-4,3	-7,9	5,0	-7,1	1,4	5,7	7,9	2,1	6,4	3,6

вольових зусиль, подолання труднощів у процесі оволодіння технологією створення технологій творчого проєктування	ЕГ	0,0	-28,9	-5,9	-10,4	-9,6	-14,1	5,9	14,8	12,6	4,4	23,7	7,4

Аналіз результатів показав, що зростання значень показників мотиваційного критерію і в експериментальних, і в контрольних групах відбувалося протягом всіх етапів моделі підготовки. Разом з тим,більш високий приріст високого і достатнього рівня демонстрували здобувач освітии експериментальних груп. Наприклад, за показником, що вказує усвідомлення цінності та перспективності застосування технологій творчого проєктування у професійній освіті приріст високого і достатнього рівнів, після завершення базового, продуктивного і коригувального етапу в експериментальній групі склав 12,6%, 40,7% та 21,5% відповідно, тоді як у контрольній групі – 6,4%, 11,4%, 12,9% відповідно. В експериментальні групі також відбувалось поступове зростання значення показника налаштованість на оволодіння вміннями створювати та використовувати технології творчих проєктів у майбутній педагогічній діяльності: приріст високого і достатнього рівнів після завершення базового, продуктивного і коригувального етапу в експериментальній групі склав 11,1%, 41,5% і 16,3% відповідно. Водночас приріст за показником готовність до вольових зусиль, подолання труднощів у процесі оволодіння технологією та інструментами створення творчих проєктів, на високому і достатньому рівнях склав у експериментальних групах – 10,4% наприкінці базового етапу, 38,5% наприкінці продуктивного етапу, й 20,0% – коригувальному етапі; у контрольних групах приріст склав – 3,6% наприкінці базового етапу, 12,1% – продуктивного й 11,4% – коригувального етапу. Зазначимо, що на високому рівні найбільший приріст значень показників

мотиваційного критерію спостерігався наприкінці продуктивного етапу: за показником усвідомлення цінності та перспективності застосування технологій візтворчого проєктування у професійній освіті приріст склав 20,0% в експериментальних групах; за налаштованість на оволодіння вміннями створювати та використовувати творчі проєкти у майбутній педагогічній діяльності – приріст становив 24,4% в експериментальних групах, за показником готовність до вольових зусиль, подолання труднощів у процесі оволодіння технологією та інструментами створення творчих проєктів – 23,7%. Такі значення приросту можна пояснити реалізацією заходів щодо опанування спеціалізованих знань й умінь, необхідних для створення творчих проєктів, залученням здобувач освітиів до створення авторських творчих проєктів, набуття здобувач освітиами упевненості у власних можливостях щодо створення таких засобів. Крім того, спираючись на відгуки здобувач освітиів, зазначимо, що зростанню показника налаштованість на оволодіння вміннями створювати та використовувати творчі проєкти у майбутній педагогічній діяльності сприяло використання розроблених засобів на заняттях під час педагогічної практики. Приріст кількості здобувач освітиів контрольних груп з високим й достатнім рівнем за мотиваційним критерієм пояснюється їх залученням до здобувач освітиських наукових конференцій, семінарів, на яких демонструвалися авторські розробки, залученням здобувач освітиів до аналізу творчих проетків,розроблених викладачами, популяризацією державних заходів щодовпровадження цифрових технологій в освітній процес тощо. Різниця між контрольною та експериментальною групами за всіма показниками мотиваційного критерію є достовірною на рівні значущості 0,05 за трьома ступенями свободи за критерієм Пірсона $\chi 2$, значення якого дорівнює 45,1 ($\chi 2 > 7,8147$).

Інтегроване значення сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за мотиваційним критерієм обчислюється за формулою 2.2. і представлений у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6.

Рівні сформованості інтегрованого значення мотиваційного критерію сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки

Показник	Гру- па	Низький				Середній				Достатній				Високий			
		К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР
Інтегрований показник мотивацій но-ціннісного критерію	КГ	43,6	42,1	30,0	20,7	35,7	32,1	32,1	30,0	16,4	20,7	23,6	27,1	4,3	5,0	14,3	22,1
	ЕГ	43,7	40,0	11,1	5,9	40,7	33,3	21,5	8,1	11,9	18,5	36,3	46,7	3,7	8,1	31,1	39,3
Приріст інтегрованого показника за рівнями	КГ		-1,4	-12,1	-9,3		-3,6	0,0	-2,1		4,3	2,9	3,6		0,7	9,3	7,9
	ЕГ		-3,7	-28,9	-5,2		-7,4	-11,9	-13,3		6,7	17,8	10,4		4,4	23,0	8,1
Приріст за рівнями	КГ	-22,9				-5,7				10,7				17,9			
	ЕГ	-37,8				-32,6				34,8				35,6			

Аналіз динаміки зростання рівня сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за мотиваційним критерієм показав, що приріст на високому рівні складає 35,6% у здобувач освітиів ЕГ, 17,9% у здобувач освітиів КГ, за достатнім рівнем – відповідно 34,8% і 10,7%, а кількість здобувач освітиів з середнім рівнем зменшилася на 32,6% в ЕГ і на 5,7% в КГ відповідно; з низьким рівнем – зменшилася на 37,8% в ЕГ і 22,9% в КГ. Рівні сформованості готовності здобувач освітиів експериментальних і контрольних груп за мотиваційним критерієм представлено на рис. 2.1.

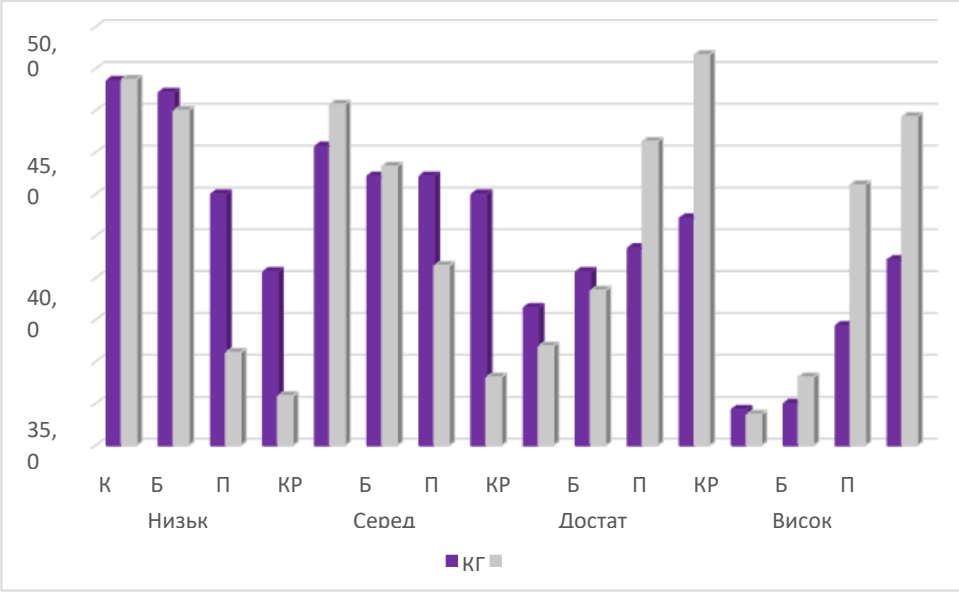

Рис. 2.1. Рівень сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за мотиваційним критерієм

За аналогічною методикою було здійснено визначення рівнів готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за іншими критеріями.

У Таблиці 2.7 представлено узагальнені результати сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі за когнітивним критерієм.

Таблиця 2.7

Узагальнені результати сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за когнітивним критерієм (у %)

Показник	Гру-па	Низький				Середній				Достатній				Високий			
		К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР
знання дидактичного потенціалу технологій творчого проєктування,	КГ	90,0	84,3	55,0	35,7	6,4	10,7	25,0	32,1	2,1	2,9	11,4	19,3	1,4	2,1	8,6	12,9
	ЕГ	91,1	85,2	13,3	5,9	6,7	10,4	37,0	25,2	1,5	2,2	32,6	38,5	0,7	2,2	17,0	30,4

Продовження таблиці 2.7

знання психологічних засад та основ візуального дизайну	КГ	54,3	46,4	38,6	30,7	40,7	40,7	35,7	34,3	3,6	9,3	19,3	23,6	1,4	3,6	6,4	11,4
	ЕГ	54,1	52,6	32,6	11,1	43,7	37,8	21,5	18,5	1,5	6,7	30,4	40,7	0,7	3,0	15,6	29,6
знання онлайнових інструментальних засобів створення творчих проєктів	КГ	52,1	50,7	41,4	27,1	26,4	24,3	22,9	29,3	13,6	16,4	20,7	22,1	7,9	8,6	15,0	21,4
	ЕГ	55,6	52,6	26,7	11,1	24,4	20,7	14,1	9,6	12,6	17,8	28,1	36,3	7,4	8,9	31,1	43,0
знання системи вимог до творчих проєктів	КГ	46,4	48,6	42,9	27,1	42,9	38,6	35,0	37,9	8,6	7,9	15,0	22,9	2,1	5,0	7,1	12,1
	ЕГ	43,7	47,4	14,1	5,2	43,0	37,8	33,3	14,1	10,4	8,9	28,1	40,7	3,0	5,9	24,4	40,0

Приріст за кожним показником когнітивного критерію готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки представлено у Таблиці 2.8.

Таблиця 2.8.

Приріст показників когнітивного критерію готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки

Показник	Гру-па	Низький			Середній			Достатній			Високий		
		Б	П	КР	Б	П	КР	Б	П	КР	Б	П	КР
знання дидактичного потенціалу технологій творчого проєктування, дидактичних функцій технології творчого проєктування	КГ	-5,7	-29,3	-19,3	4,3	14,3	7,1	0,7	8,6	0,7	6,4	4,3	0,7
	ЕГ	-5,9	-71,9	-7,4	3,7	26,7	-11,9	0,7	30,4	1,5	14,8	13,3	1,5
знання психологічних засад та основ візуального дизайну	КГ	-7,9	-7,9	-7,9	0,0	-5,0	-1,4	5,7	10,0	2,1	2,9	5,0	2,1
	ЕГ	-1,5	-20,0	-21,5	-5,9	-16,3	-3,0	5,2	23,7	2,2	12,6	14,1	2,2
	КГ	-1,4	-9,3	-14,3	-2,1	-1,4	6,4	2,9	4,3	0,7	6,4	6,4	0,7

знання онлайнових інструментальних засобів створення творчих проєктів	ЕГ	-3,0	-25,9	-15,6	-3,7	-6,7	-4,4	5,2	10,4	1,5	22,2	11,9	1,5
знання системи вимог до творчих проєктів	КГ	2,1	-5,7	-15,7	-4,3	-3,6	2,9	-0,7	7,1	2,9	2,1	5,0	2,9
	ЕГ	3,7	-33,3	-8,9	-5,2	-4,4	-19,3	-1,5	19,3	3,0	18,5	15,6	3,0

Аналіз наведених даних показує, що рівень готовності здобувач освітиів запоказниками когнітивного критерію підвищився як в контрольній групі, так й в експериментальній. Водночас зважаючи на те, що на продуктивному етапі здобувач освітии експериментальних груп опановували матеріал оновлених програм практик, з використанням технологій творчого проєктування цілком закономірним є суттєве підвищення значень показника «знання дидактичного потенціалу технологій творчого проєктування, дидактичних функцій творчих проєктів в освітньому процесі. Наприкінці продуктивного етапу 17,0% здобувач освітиів ЕГ показали високий рівень за зазначеним показником, й 32,6% здобувач освітиів ЕГ – достатній. Зазначимо, що зростання значень показника знань дидактичного потенціалу технологій творчого проєктування, їх дидактичних функцій спостерігалося й наприкінці коригувального етапу, що пояснюється реалізацією заходів, спрямованих на аналіз розроблених засобів, повторенням й поглибленням вивченого раніше матеріалу. Здобувач освітии контрольних груп також показали певний рівень володіння знаннями дидактичного потенціалу технологій творчого проєктування, оскільки програмою дисциплін методичного спрямування було передбачено ознайомлення з можливостями використання творчих проєктів.

Стосовно такого показника когнітивного критерію, як знання психологічних засад та основ візуального дизайну, який використовується у процесі розробки творчих проєктів слід відзначити найбільший приріст здобувач освітиів з високим рівнем наприкінці коригувального етапу: приріст здобувач освітиів ЕГ з високим рівнем склав 14,1%. Так, в ЕГ групі високий

рівень виявили 3,0% здобувач освітиів наприкінці базового етапу, 15,6% - наприкінці продуктивного етапу й 29,6% - коригувального. Достатній рівень за вказаним показником виявили 6,7% наприкінці базового етапу, 30,4% здобувач освітиів – наприкінці продуктивного й 40,7% - коригувального. У контрольній групі значення показника становили: високий рівень у 3,6% здобувач освітиів наприкінці базового етапу, 6,4% – продуктивного, 11,4% - коригувального; достатній рівень – 9,3% здобувач освітиів – наприкінці базовогоетапу, 19,3% – продуктивного й 23,6% – коригувального.

Стосовно показника знання інструментальних засобів створення творчих проєктів зазначимо, що здобувач освітии і контрольних, і експериментальних груп наконстатувальному етапі виявили певні знання – 7,4% здобувач освітиів ЕГ і 7,9% КГ виявили високий рівень знань й 13,6% здобувач освітиів КГ й 12,6% здобувач освітиів ЕГ – достатній. Разом з тим, значне розширення спектру онлайнових інструментальних засобів, які необхідно було використовувати здобувач освітиамекспериментальних груп, а також залучення до самостійного пошуку й опанування необхідних онлайнових інструментальних засобів призвело до істотної різниці у значеннях показника: наприкінці формувального експерименту в експериментальних групах 43,0% здобувач освітиів показали високий рівень і 36,3% – достатній, а в контрольних – 21,4% здобувач освітиів продемонстрували високий рівень, і 22,1% – достатній. Зазначимо, що ознайомлення здобувач освітиів експериментальної групи зі спеціалізованими інструментальними засобами відбувалося протягом всіх етапів підготовки,що також виявилося в динаміці приросту здобувач освітиів з високим й достатнім рівнем за вказаним показником й суттєвим зменшенням здобувач освітиів, що мали низький і середній рівень: якщо наприкінці базового етапу приріст здобувач освітиівз високим і достатнім рівнем склав 6,7% в ЕГ, то наприкінці продуктивного етапу – вже 32,6%, а коригувального – 20,0%.

Аналіз значень показника «знання системи вимог до візуальних засобів» свідчить, що наприкінці коригувального етапу 40,0% здобувач освітиів ЕГ показали високий рівень й 40,7% здобувач освітиів ЕГ – достатній рівень; 12,1% здобувач освітиів контрольних груп також виявили високий рівень й 22,9% –

достатній рівень за вказаним показником. Майже всі здобувач освітии виявили знання психологічних та педагогічних вимог, які стосуються засобів творчого проєктування, проте відчували утруднення у визначенні тих вимог, які спрямовані на специфіку сприйняття здобувач освітиами візуального контенту. Здобувач освітии експериментальних груп добре впоралися із завданнями, спрямованими на виявлення знань естетичних вимог – майже всі (85,6%) надали правильні відповіді на запитання, пов'язані із вибором колірного оформлення візуального контенту, комфортного розташування елементів у ньому, правил типографіки тощо. Різниця між контрольною та експериментальною групами за всіма показниками когнітивного критерію є достовірною на рівні значущості 0,05 за трьома ступенями свободи за критерієм Пірсона $\chi 2$, значення якого дорівнює 46,3 ($\chi 2 > 7,8147$).

Інтегроване значення сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за когнітивним критерієм представлено в Таблиці 2.9.

Таблиця 2.9.

Рівні сформованості інтегрованого значення когнітивного критерію готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки

Показник	Група	Низький				Середній				Достатній				Високий			
		К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР
Інтегрований показник когнітивного критерію	КГ	60,7	57,1	44,3	30,7	28,6	28,6	30,0	32,9	7,1	9,3	16,4	22,1	3,6	5,0	9,3	14,3
	ЕГ	60,7	59,3	21,5	8,1	29,6	26,7	26,7	17,0	6,7	8,9	29,6	39,3	3,0	5,2	22,2	35,6
Приріст інтегрованого показника за рівнями	КГ		-3,6	-12,9	-13,6		0,0	1,4	2,9		2,1	7,1	5,7		1,4	4,3	5,0
	ЕГ		-1,5	-37,8	-13,3		-3,0	0,0	-9,6		2,2	20,7	9,6		2,2	17,0	13,3
Приріст за рівнями	КГ	-30,0				4,3				15,0				10,7			
	ЕГ	-52,6				-12,6				32,6				32,6			

Аналіз динаміки зростання рівня сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за когнітивним критерієм показав, що приріст на високому рівні склав 32,6% у здобувач освітиів ЕГ і 10,7% у здобувач освітиів КГ, з достатнім рівнем – відповідно 32,6% і 15,0%, а кількість здобувач освітиів з середнім рівнем зменшиласяна 12,6% в ЕГ і зросла на 4,3% в КГ; з низьким рівнем – зменшилася на 52,6%в ЕГ і 30,0% в КГ. Рівні сформованості готовності здобувач освітиів експериментальних і контрольних груп за когнітивним критерієм представлено на Рисунку 2.2.

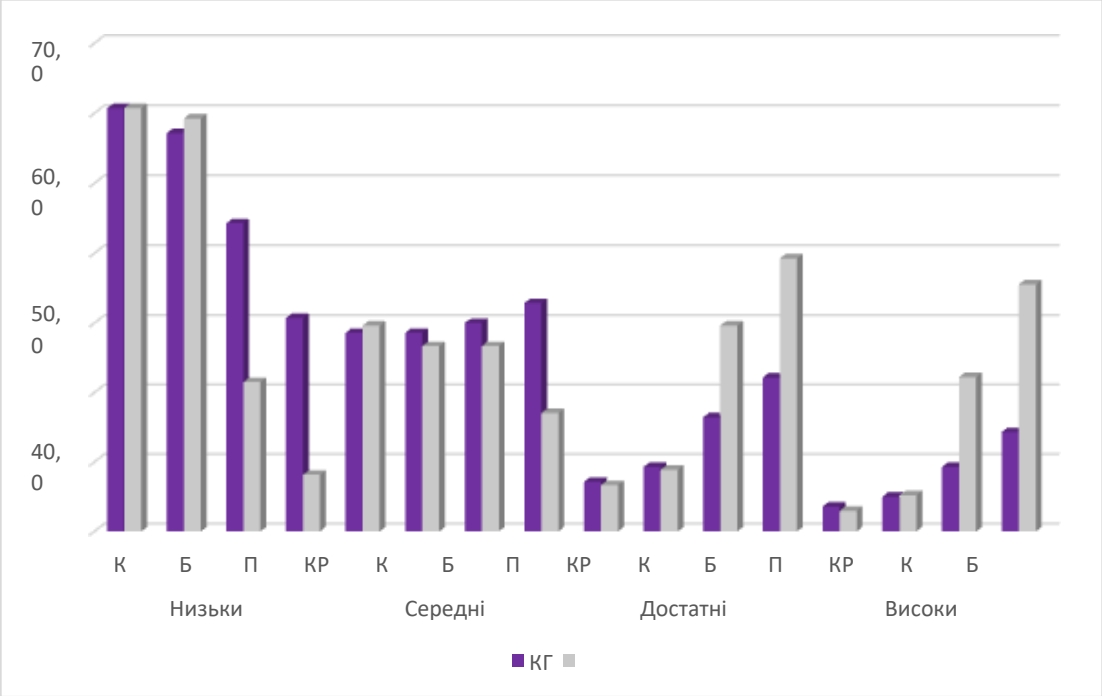

Рис. 2.2. Рівень сформованості готовності здобувач освіти в ЕГ і КГ готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за когнітивним критерієм

У Таблиці 2.10 представлено узагальнені результати сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі за практичним критерієм.

Таблиця 2.10.

Узагальнені результати сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за практичним критерієм (у %)

Показник	Група	Низький				Середній				Достатній				Високий			
		К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР
уміння аргументовано визначити педагогічну доцільність застосування творчих проєктів	КГ	67,1	64,3	50,0	33,6	32,9	34,3	37,9	46,4	0,0	0,7	7,1	12,1	0,0	0,7	5,0	7,9
	ЕГ	65,2	65,2	19,3	11,1	34,1	34,1	34,1	17,8	0,7	0,7	32,6	34,8	0,0	0,0	14,1	36,3
уміння аргументовано визначити педагогічну доцільність застосування творчий проєктів	КГ	67,1	64,3	50,0	33,6	32,9	34,3	37,9	46,4	0,0	0,7	7,1	12,1	0,0	0,7	5,0	7,9
	ЕГ	65,2	65,2	19,3	11,1	34,1	34,1	34,1	17,8	0,7	0,7	32,6	34,8	0,0	0,0	14,1	36,3
уміння організувати різнівиди діяльності учнів на основі використання творчих пропектів	КГ	65,7	59,3	53,6	42,9	34,3	40,7	37,1	42,1	0,0	0,0	5,7	9,3	0,0	0,0	3,6	5,7
	ЕГ	67,4	62,2	23,0	16,3	32,6	37,8	38,5	28,1	0,0	0,0	27,4	29,6	0,0	0,0	11,1	25,9
уміння розробляти спеціалізовані завдання для здобувач освітиі на основі застосування технологій творчого проєктування	КГ	70,7	57,9	51,4	45,0	28,6	41,4	40,7	40,7	0,0	0,0	5,0	7,9	0,7	0,7	2,9	6,4
	ЕГ	60,7	70,4	18,5	7,4	39,3	28,9	46,7	42,2	0,0	0,0	24,4	31,9	0,0	0,7	10,4	18,5

Приріст за кожним показником практичного критерію готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки представлено

у Таблиці 2.11.

Таблиця 2.11.

Приріст показників практичного критерію готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки

Показник		Низький			Середній			Достатній			Високий		
	Гру-па	Б	П	КР	Б	П	КР	Б	П	КР	Б	П	КР
вміння аргументовано визначити педагогічну доцільність застосування засобів творчого проєктування	КГ	-2,9	-14,3	-16,4	1,4	3,6	8,6	0,7	6,4	5,0	0,7	4,3	2,9
	ЕГ	0,0	-45,9	-8,1	0,0	0,0	-16,3	0,0	31,9	2,2	0,0	14,1	22,2
вміння організувати різні види діяльності здобувач освітиів на основі використання засобів творчого проєктування	КГ	-6,4	-5,7	-10,7	6,4	-3,6	5,0	0,0	5,7	3,6	0,0	3,6	2,1
	ЕГ	-5,2	-39,3	-6,7	5,2	0,7	-10,4	0,0	27,4	2,2	0,0	11,1	14,8
вміння розробляти спеціалізовані завдання для учнів на основі застосування технологій проєктування	КГ	-12,9	-6,4	-6,4	12,9	-0,7	0,0	0,0	5,0	2,9	0,0	2,1	3,6
	ЕГ	9,6	-51,9	-11,1	-10,4	17,8	-4,4	0,0	24,4	7,4	0,7	9,6	8,1

Аналіз наведених результатів показав, що зростання значень показників практичного критерію і в експериментальних (ЕГ), і в контрольних (КГ) групах відбувалося протягом всіх етапів підготовки майбутніх фахівців швейної галузі. Разом з тим, більш високий приріст високого і достатнього рівня виявили здобувач освітии експериментальних груп.

Зокрема, на коригувальному етапі за показником вміння аргументовано визначити педагогічну доцільність застосування ЦДВЗ високий рівень виявили 36,3% здобувач освітиів ЕГ і 7,9% здобувач освітиів КГ, достатній рівень – 34,8% здобувач освітиів ЕГ і 12,1% здобувач освітиів КГ; за показником

сформованості умінь організувати різні види діяльності здобувач освітиів на основі використання засобів творчого проєктування високий рівень виявили 25,9% здобувач освітиів ЕГ і 5,7% здобувач освітиів КГ, достатній – 29,6% здобувач освітиів ЕГ і 9,3% здобувач освітиів КГ; за показником умінь розробляти спеціалізовані завдання для здобувач освітиів на основі застосування технологій творчого проєктування високий рівень виявили 18,5% здобувач освітиів ЕГ і 6,4% здобувач освітиів КГ, достатній рівень – 31,9% здобувач освітиів ЕГ і 7,9% здобувач освітиів КГ. Разом з тим, зазначимо потребу в удосконаленні набутих умінь, оскільки достатньо велика частина здобувач освітиів виявила середній і низький рівень за визначеними показниками. Наприклад, за показником умінь аргументовано визначити педагогічну доцільність застосування творчих проєктів середній рівень виявили 17,8% здобувач освітиів ЕГ і 46,4% здобувач освітиів КГ; низький рівень – 11,1% здобувач освітиів ЕГ й 33,6% КГ. Позитивна динаміка зростання рівня умінь організувати різні види діяльності здобувач освітиів на основі використання творчих проєктів спостерігається протягом всього формувального експерименту: якщо на констатувальному та базовому етапах жоден здобувач освіти не зміг цілком правильно виконати поставлені завдання, спрямовані на розробку завдань дослідницького характеру, завдань для самостійної роботи майбутніх фахівців швейної галузі у процесі використання творчих проєктів, та наприкінці коригувального етапу – високий рівень виявили 25,9% здобувач освітиів ЕГ і достатній – 29,6%. Це пояснюється особливою увагою дорозробок створених фахівцями, залученням здобувач освітиів до аналізу ефективного педагогічного досвіду, а також обговорення результатів. Аналіз експериментальних даних розкриває певні труднощі у формуванні у здобувач освітиів умінь інтегрованого застосування набутих навичок, організації різних видів діяльності із застосуванням технологій творчого проєктування й потребу у продовженні роботи у напрямку удосконалення умінь розробляти завдання, проєктувати навчальні заняття на основі використання візуальних засобів тощо.

Різниця між контрольною та експериментальною групами за всіма показниками практичного критерію є достовірною на рівні значущості 0,05 за трьома ступенями свободи за критерієм Пірсона $\chi 2$, значення якого дорівнює 63,7 ($\chi 2$ >7,8147).

Інтегроване значення сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за практичним критерієм наведено в Таблиці 2.12.

Таблиця 2.12.

Рівні сформованості інтегрованого значення практичного критерію сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки

Показник	Група	Низький				Середній				Достатній				Високий			
		К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР
Інтегрований показник практично-діяльнісного критерію	КГ	67,9	60,7	52,1	40,7	32,1	38,6	38,6	42,9	0,0	0,0	5,7	10,0	0,0	0,7	3,6	6,4
	ЕГ	64,4	65,9	20,0	11,9	35,6	34,1	40,0	29,6	0,0	0,0	28,1	31,9	0,0	0,0	11,9	26,7
Приріст інтегрованого показника за рівнями	КГ		-7,1	-8,6	-11,4		6,4	0,0	4,3		0,0	5,7	4,3		0,7	2,9	2,9
	ЕГ		1,5	-45,9	-8,1		-1,5	5,9	-10,4		0,0	28,1	3,7		0,0	11,9	14,8
Приріст за рівнями	КГ	-27,1				10,7				10,0				6,4			
	ЕГ	-52,6				-5,9				31,9				26,7			

Аналіз динаміки зростання рівня сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за практичним критерієм показав, що приріст на високому рівні склав 26,7% у здобувач освітиів ЕГ і 6,4% у здобувач освітиів КГ, з достатнім рівнем – відповідно 31,9% і 10,0%, а кількість здобувач освітиів з середнім рівнем зменшилася на 5,9% в ЕГ і збільшилась на 10,7% в КГ відповідно; з низьким рівнем – зменшилася на 52,6% в ЕГ і 27,1% в КГ. Рівні сформованості готовності здобувач освітиів експериментальних і

контрольних груп за практичним критерієм відображено на Рисунку 2.3. Представлена діаграма показує суттєве зростання практичного компоненту на високому і достатньому рівнях в експериментальній групі.

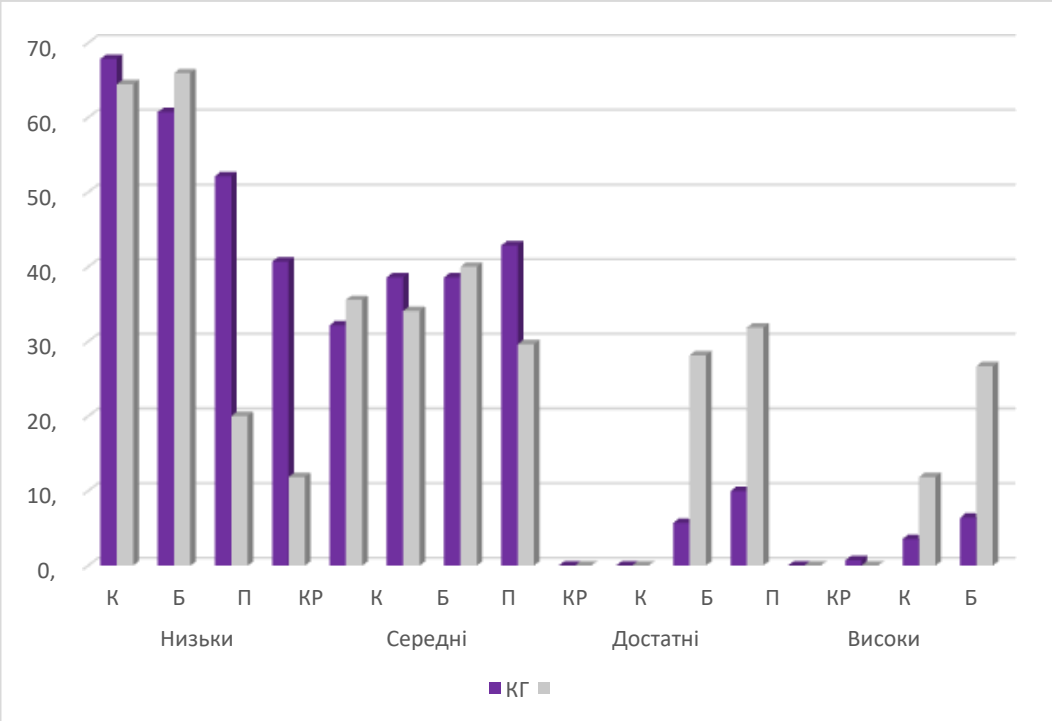

Рис. 2.3. Рівень сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки

У Таблиці 2.13 представлено узагальнені результати готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за рефлексивним критерієм.

Таблиця 2.13.

Узагальнені результати сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за рефлексивним критерієм (у %)

Приріст за кожним показником рефлексивного критерію готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки представлено у Таблиці 2.14.

Показник	Гру-па	Низький				Середній				Достатній				Високий			
		К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	Р
уміння здійснити критичний аналіз педагогічної якості творчих проєктів	КГ	57,9	55,0	45,0	40,7	36,4	36,4	35,7	33,6	5,0	7,1	10,0	15,0	0,7	1,4	9,3	0,7
	ЕГ	56,3	50,4	33,3	15,6	36,3	39,3	29,6	18,5	5,9	8,9	26,7	34,1	1,5	1,5	10,4	1,9
уміння адекватно оцінити рівень власної готовності до застосування технологій творчих проєктів	КГ	56,4	53,6	42,9	37,1	29,3	30,0	35,7	35,0	13,6	15,7	19,3	20,0	0,7	0,7	2,1	,9
	ЕГ	56,3	52,6	26,7	17,0	30,4	28,1	20,7	18,5	13,3	17,8	27,4	37,0	0,0	1,5	25,2	7,4
систематичність самостійного опанування нових інструментів створення творчих проєктів	КГ	57,9	55,0	53,6	49,3	38,6	40,7	36,4	34,3	2,1	2,9	7,1	10,7	1,4	1,4	2,9	,7
	ЕГ	59,3	53,3	19,3	11,1	36,3	33,3	28,9	25,2	3,0	10,4	31,1	37,0	1,5	3,0	20,7	6,7
систематичність вивчення продуктивних освітніх практик застосування технологій творчого проєктування	КГ	58,6	51,4	38,6	32,9	36,4	35,0	30,0	28,6	2,9	10,7	17,9	20,7	2,1	2,9	13,6	7,9
	ЕГ	64,4	51,9	24,4	12,6	31,9	31,9	18,5	13,3	3,0	10,4	25,2	34,1	0,7	5,9	31,9	0,0

Таблиця 2.14.

Приріст показників рефлексивного критерію готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки

Показник		Низький			Середній			Достатній			Високий		
	Група	Б	П	КР	Б	П	КР	Б	П	КР	Б	П	КР
уміння здійснити критичний аналіз педагогічної якості творчих проєктів	КГ	-2,9	-10,0	-4,3	0,0	-0,7	-2,1	2,1	2,9	5,0	0,7	7,9	1,4
	ЕГ	-5,9	-17,0	-17,8	3,0	-9,6	-11,1	3,0	17,8	7,4	0,0	8,9	21,5
уміння адекватно оцінити рівень власної готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки	КГ	-2,9	-10,7	-5,7	0,7	5,7	-0,7	2,1	3,6	0,7	0,0	1,4	5,7
	ЕГ	-3,7	-25,9	-9,6	-2,2	-7,4	-2,2	4,4	9,6	9,6	1,5	23,7	2,2
систематичність самостійного опанування нових інструментів створення творчих проєктів	КГ	-2,9	-1,4	-4,3	2,1	-4,3	-2,1	0,7	4,3	3,6	0,0	1,4	2,9
	ЕГ	-5,9	-34,1	-8,1	-3,0	-4,4	-3,7	7,4	20,7	5,9	1,5	17,8	5,9
систематичність вивчення продуктивних освітніх практик застосування технологій творчого	КГ	-7,1	-12,9	-5,7	-1,4	-5,0	-1,4	7,9	7,1	2,9	0,7	10,7	4,3
	ЕГ	-12,6	-27,4	-11,9	0,0	-13,3	-5,2	7,4	14,8	8,9	5,2	25,9	8,1

Аналіз результатів дослідження показав, що приріст здобувач освітиів із високим і достатнім рівнем показників рефлексивного критерію відбувався протягом всіх етапів експерименту. Разом з тим, більш високий приріст високого і достатнього рівня виявили здобувач освітии експериментальних груп.

Так, на контрольному етапі за показником уміння здійснити критичний аналіз педагогічної якості візуальних засобів високий рівень виявили 31,9% здобувач освітиів ЕГ і 10,7% здобувач освітиів КГ, достатній рівень – 34,1% здобувач освітиів ЕГ і 15,0% здобувач освітиів КГ; за показником уміння

адекватно оцінити рівень власної готовності до застосування технологій творчого проєктування уміння здійснити критичний аналіз педагогічної якості творчих проєктів високий рівень виявили 27,4% здобувач освітиів ЕГ і 7,9% здобувач освітиів КГ, достатній рівень – 37,0% здобувач освітиів ЕГ і 20,0% здобувач освітиів КГ; за показником систематичність самостійного опанування нових інструментів створення творчих проєктів високий рівень виявили 26,7% здобувач освітиів ЕГ і 5,7% здобувач освітиів КГ, достатній рівень – 37,0% здобувач освітиів ЕГ і 10,7% здобувач освітиів КГ; за показником систематичність вивчення продуктивних освітніх практик застосування технологій творчого проєктування високий рівень виявили 40,0% здобувач освітиів ЕГ і 17,9% здобувач освітиів КГ, достатній рівень – 34,1% здобувач освітиів ЕГ і 20,7% здобувач освітиів КГ.

Різниця між контрольною та експериментальною групами за всіма показниками рефлексивного критерію єдостовірною на рівні значущості 0,05 за трьома ступенями свободи за критерієм Пірсона $\chi 2$, значення якого дорівнює 48,8 ($\chi 2 > 7,8147$).

Інтегроване значення сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за рефлексивним критерієм представлено в Таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Рівні сформованості інтегрованого значення рефлексивного критеріюсформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки

Показник	Група	Низький				Середній				Достатній				Високий			
		К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР	К	Б	П	КР
Інтегрований показник рефлексивного критерію	КГ	57,9	53,6	45,0	40,0	35,0	35,7	34,3	32,9	5,7	9,3	13,6	16,4	1,4	1,4	7,1	10,7
	Е	59,0	52,2	26,1	14,2	33,6	33,6	24,6	19,4	6,7	11,9	27,6	35,8	0,7	3,0	22,4	31,3

Продовження таблиці 2.15

Приріст інтегрованого показника за рівнями	КГ		-4,3	-8,6	-5,0		0,7	-1,4	-1,4		3,6	4,3	2,9		0,0	5,7	3,6
	ЕГ		-6,7	-26,1	-11,9		0,0	-9,0	-5,2		5,2	15,7	8,2		2,2	19,4	9,0
Приріст за рівнями	КГ	-17,9				-2,1				10,7				9,3			
	ЕГ	-44,8				-14,2				29,1				30,6			

Аналіз динаміки зростання рівня сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за рефлексивним критерієм показав, що приріст на високому рівні склав 30,6% у здобувач освітиів ЕГ і 9,3% у здобувач освітиів КГ, з достатнім рівнем – відповідно 29,1% і 10,7%, а кількість здобувач освітиів з середнім рівнем зменшилася на 14,2% в ЕГ і на 2,1% в КГ відповідно; з низьким рівнем – зменшилася на 44,8% в ЕГ і 17,9% в КГ. На рисунку 2.4 проілюстровано динаміку рівнів сформованості готовності здобувач освітиів експериментальних і контрольних груп за рефлексивним критерієм.

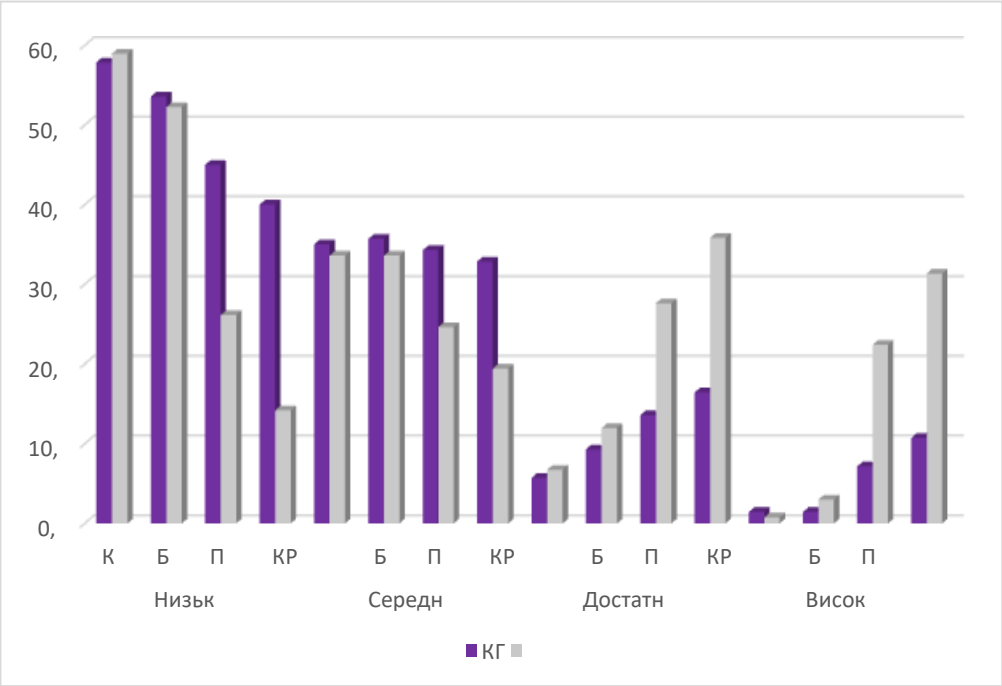

Рис. 2.4. Рівень сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за рефлексивним критерієм

Результати проведеного аналізу зведено до таблиці 2.19, з якої бачимо, що за всіма показниками спостерігається позитивний вплив запровадження запропонованої методики відповідно до критеріїв, які запропоновані для перевірки гіпотези дослідження: мотиваційного, когнітивного, практичного, рефлексивного.

Отже, нами досліджено результативність запровадження методики формування готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки на всіх її етапах. Встановимо, чи справді істотна різниця результатів експериментальної та контрольної груп є прямим наслідком заходів, реалізованих у процесі експериментального запровадження запропонованих нами технологій, а не впливом випадкових факторів. З метою перевірки достовірності висновків, одержаних у ході формувальногоетапу експерименту, підтвердження або спростування гіпотези дослідження, скористаємося методами математичної статистики.

Сформулюємо нульову й альтернативну гіпотези для перевірки статистичної значимості виявлених відмінностей у зафіксованих рівнях готовності здобувач освітиів контрольної та експериментальних груп після проведення експерименту. Відповідно до нульової гіпотези (Н0), запровадження заходів, передбачених експериментом не вплинуло на рівень сформованості готовності до зазначеної діяльності. Відповідно до альтернативної гіпотези (Н1), запровадження заходів, передбачених експериментом готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки, сприяло істотній різниці у рівні сформованості готовності майбутніх викладачів до зазначеної діяльності. Значення критерію Пірсона χ^2дорівнює 43,6, що більше критичного значення x^2, яке для числа ступенів свободи 3 на рівні значимості $\alpha = 0,05$ дорівнює 7,81. На основі проведених розрахунків можна зробити висновок про ефективність запровадження запропонованої методики для формування готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

Висновки до другого розділу. У другому розділі визначено групи організаційно-педагогічних умов формування методичної компетентності

майбутніх фахіців швейної галузі під час навчання в університеті: концептуальні, організаційно-технологічні, допоміжні.

З`ясовано, що забезпечення відповідних організаційно-педагогічних умов є необхідною складовою ефективної організації формування професійної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки. Організаційно-педагогічні умови охоплюють усі сфери взаємодії між викладачами та здобувач освітиами, дають змогу орієнтуватися на співробітництво між суб'єктами проєктної діяльності, забезпечують розвиток особистісного потенціалу, активну позицію особистості до навчання, наступність та послідовність засвоєння методичних знань, умінь та навичок у процесі формування професійної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

Виокремлено компоненти готовності майбутніх фахівців швейної галузі до здійснення практичної підготовки, а саме: мотиваційний, когнітивний, практичний компонент, рефлексивний компонент.

Аналіз динаміки зростання рівня сформованості готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки за рефлексивним критерієм показав, що приріст на високому рівні склав 30,6% у здобувач освітиів ЕГ і 9,3% у здобувач освітиів КГ, з достатнім рівнем – відповідно 29,1% і 10,7%, а кількість здобувач освітиів з середнім рівнем зменшилася на 14,2% в ЕГ і на 2,1% в КГ відповідно; з низьким рівнем – зменшилася на 44,8% в ЕГ і 17,9% в КГ.

Досліджено результативність запровадження методики формування готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки на всіх її етапах. Встановимо, чи справді істотна різниця результатів експериментальної та контрольної груп є прямим наслідком заходів, реалізованих у процесі експериментального запровадження запропонованих нами технологій, а не впливом випадкових факторів. З метою перевірки достовірності висновків, одержаних у ході формувальногоетапу експерименту, підтвердження або спростування гіпотези дослідження, скористаємося методами математичної статистики.

РОЗДІЛ 3. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ В ШВЕЙНІЙ ГАЛУЗІ

3.1. Охорона праці в закладах професійної (професійно-технічної) освіти

Під час роботи у навчальній майстерні на кожному уроці треба звертати увагу на дотримання учнями правил безпечної роботи, виробничої санітарії й особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних прийомів роботи, ознайомлювати із заходами попередження травматизму.

Основні завдання техніки безпеки:

– вивчення умов і причин, що прямо чи опосередковано впливають на виникнення травматизму;

– розробка організаційних і технічних заходів для запобігання нещасних випадків;

– впровадження в життя розроблених заходів.

Під час роботи у швейній майстерні викладачуслід ознайомити учнів із правилами підготовки швейної машини до роботи та організацією робочого місця; формувати навички керування швейною машиною; розвивати уважність; виховувати свідоме виконання правил безпечної праці і санітарно-гігієнічних вимог.

Перед початком роботи викладач проводить інструктаж, нагадуючи правила безпечної праці, повідомляє порядок роботи, демонструє прийоми роботи на швейній машині. Викладачу слід провести практичну роботу з виконання вправ роботи на швейній машині без ниток, а вже потім виконати різні види машинних швів на клаптиках тканини.

Учні, що працюють на швейних машинах, повинні бути навчені і інструктовані. Повинні мати необхідні знання про заправку ниток, чищення, догляд за швейними машинами і електрообладнанням.

Під час проведення навчальних занять у швейній майстерні вчитель контролює дотримання правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог з охорони праці.Під час занять у майстернях усі учні зобов'язані:

1. Своєчасно з'являтися на заняття, мати при собі спецодяг і після дзвінка займати своє робоче місце. Перехід на інше робоче місце без дозволу викладача забороняється.

1. При вході викладача у майстерню необхідно встати і привітатися з ним. Після цього з дозволу вчителя сісти на свої робочі місця.

2. Бути дисциплінованими, точно виконувати всі вказівки і завдання викладача.

3. Кожен учень повинен мати робочий зошит і записувати в нього те, що розповідаєа.

4. Використовувати весь навчальний час для виконання завдань і не займатися сторонніми справами та розмовами, не заважати працювати іншим учням, не ходити по майстерні без потреби.

5. Уважно вислухати вказівки викладача і після одержання завдання на урок перевірити справність інструментів особистого користування.

6. Інструменти загального користування брати для роботи лише з дозволу викладача і після користування одразу ж повертати.

7. Бережно ставитись до інструментів, матеріалів, раціонально використовувати електроенергію.

8. Працювати сумлінно, своєчасно і якісно виконувати доручену роботу.

10. Працювати лише добре налагодженим, правильно загостреним та справним інструментом.

11. На робочому місці інструменти і матеріали мають бути розміщені згідно з вимогами .

12. Не можна використовувати інструмент не за призначенням.

13. Якщо необхідно звернутись до викладача, то слід підняти руку. Якщо викладача звертається до учнів, то всі учні повинні припинити роботу і уважно вислухати його.

14. Забороняється виносити з майстерні інструменти, матеріали, наочні посібники без дозволу викладача.

15. Не вмикати механічні верстати і обладнання і не користуватись ними без дозволу викладача.

19. Не запускати верстат, навіть на короткий час, без відповідних загороджувальних пристроїв.

20. Тримати своє робоче місце в чистоті і порядку, своєчасно прибирати виробничі відходи. Працювати спокійно, не поспішаючи, суворо дотримуватись правил техніки безпеки, протипожежної безпеки, виробничої санітарії. Під час перерв виходити з майстерні, щоб провітрити приміщення.

21. У випадку одержання травми та виявленні несправностей у роботі механізмів негайно повідомити про це викладача.

22. Закінчивши роботу і перевіривши її на точність, учень повинен прибрати своє робоче місце і здати виріб та інструменти черговим по майстерні.

23. Виходити з майстерні можна тільки після дзвінка та дозволу викладача.

Техніка безпеки під час роботиз електричною праскою:

1. До роботи з електричною праскою допускаються учні, які пройшли медичний огляд, відповідне навчання, отримали інструктаж на робочому місці, оволоділи безпечними прийомами і навичками праці.

2. Одягніть спецодяг (халат чи фартух, зав'яжіть волосся косинкою чи стрічкою).

3. Приготуйте своє робоче місце, приберіть усі сторонні освітній компоненти, які можуть заважати в процесі роботи.

4. Перевірте справність електропраски (справність шнура, вилки, розетки) – при виявленні несправностей повідомити про це викладача. Працювати несправною електропраскою забороняється.

5. Штепсельна вилка повинна щільно входити в гніздо розетки.

6. Необхідно перевірити положення терморегулятора, встановити його у відповідне з видом тканини, що обробляється, положення.

7. У приміщеннях з бетонними підлогами перевірити наявність гумового килимка під ногами. Під час роботи електричною праскою обов'язково стояти на діелектричному килимку.

8. Прасувальний стіл чи дошку встановіть на такій висоті, щоб зручно було працювати.

9. Вмикати і вимикати електропраску тільки сухими руками три маючи за корпус вилки, а не за шнур.

10. Необхідно стежити за тим, щоб підошва електропраски не доторкалась до шнура.

11. Ступінь нагріву праски не перевіряйте рукою.

12. Не залишайте електропраску ввімкнутою в електромережу без нагляду і не займайтеся сторонніми справами (розмовами).

13. Стежте за нормальною роботою електропраски, про всі несправності повідомитивикладача.Учням забороняється самим ремонтувати електропраску і шнур.

14. Ставити електропраску під час роботи необхідно на мармурову, керамічну або металеву підставку.

15. Дріт живлення електропраски повинен закріплюватись на кронштейні, який розміщений над серединою прасувального стола чи дошки і бути захищеним від механічних пошкоджень. Дріт (шнур) живлення електропраски не можна скручувати у кільце і намотувати на електропраску. Працювати електропраскою, у якої шнур скручений у кільце, - забороняється.

16. Після закінчення волого-теплової обробки тканин електропраску необхідно вимкнути з електромережі за корпус вилки.

17. Ставити електропраску на підставку, слідкуйте за тим, щоб поряд не було легкозаймистих матеріалів.

18. Необхідно дати електропрасці повністю охолонути.Не можна охолоджувати електропраску водою, тому що в результаті таких дій можна отримати опіки від утворення пари.

19.При виявленні пробивання електричного струму на корпус електропраски необхідно негайно вимкнути електропраску з електромережі, припинити роботу і повідомити про це викладача.

20. При одержанні травми необхідно звернутись до викладача. Викладач надасть необхідну першу медичну допомогу, а в разі необхідності викличешвидку медичну допомогу .

Техніка безпеки під час роботина швейній машинці з електроприводом:

1. До роботи на швейній машинці електроприводом допускаються учні, які пройшли медичний огляд, відповідне навчання, отримали інструктаж на робочому місці, оволоділи безпечними прийомами і навичками праці.

2. Робоче місце необхідно організовувати згідно з вимогами, щоб виключити будь-яку можливість одержання травми учнями.

3. Одягніть спецодяг (халат чи фартух, зав'яжіть волосся косинкою).

4. Приготуйте своє робоче місце, прибрати усі сторонні освітній компоненти,

які можуть заважати в процесі роботи.

5. Перевірте справність швейної машинки електропривода (справність вилки, з’єднувальних шнурів, ножної педалі, електричного приводу швейної машинки); при виявленні несправностей повідомити про це викладача. Працювати на несправній швейній машинці з електроприводом забороняється .Необхідно перевірити наявність і справність захисного заземлення у швейній машинці з електроприводом, захисного огородження електродвигуна, кнопкового пускача, наявність лапки з запобіжниками, які оберігають пальці від проколів.

6. Усі струмопровідні частини електроприводу мають бути ізольованими, без пошкодження ізоляції дротів.

7. Штепсельна вилка повинна щільно входити в гніздо розетки.

8. Перевірити наявність гумового килимка на металевій педалі промислової машини, правильність заправки шпулькового ковпачка.

9. Перед вмиканням машинки необхідно перевірити її роботу вручну.

10. Вмикати і вимикати швейну машинку з електроприводом в електромережу необхідно тільки сухими руками за корпус вилки, а не за шнур.

11. Педаль або кнопка пускового реостата повинна вмикати або вимикати електродвигун плавно без заїдання і повторного вмикання.

12. Під час роботи необхідно стежити за роботою електродвигуна, при найменшій несправності припиніть роботу, вимкніть машинку з електромережі і повідомити про це викладача.

13. Не можна зберігати на платформі швейної машинки сторонніх освітній компонентів, зокрема ножиці.

14. Під час роботи сидіти за швейною машинкою потрібно рівно, з невеликим нахилом, не сутулячись.

15. Не тримайте пальці рук біля лапки, щоб не проколоти їх голкою.

16. Уважно заправляйте нитки, не можна ставити котушки з поламаними краями.

17. Перед шиттям не забувайте опускати лапку.

18. Перед зшиванням переконайтесь у відсутності шпильок чи голок на лінії шва виробу.

19. Не приводьте в рух швейну машинку, якщо під лапкою немає тканини.

20. Під час шиття не тягніть тканину і не підштовхуйте її під лапкою.

21. Якщо необхідно провести чищення і змащення швейної машинки з електроприводом, то її необхідно вимкнути з електромережі.

22. Проводити регулювання строчки, чищення і змащення машинки, встановлювати голку, заправляти нитки, надягати пас на шків машинки можна лише після того, як вимкнули машинку з електромережі.

23. Після закінчення роботи на швейній машинці з електричним приводом необхідно:

- вимкнути машинку з електромережі, беручи рукою за пластмасовий корпус вилки, а не за провід;

- підняти у верхнє положення голку і прижимну лапку, підкласти клапоть тканини і опустити голку й лапку у нижнє положення, щоб уникнути пошкодження лапки;

- при потребі почистити і змазати машинку.

24. При виявленні пробивання електричного струму на корпус швейної машинки необхідно негайно вимкнути машинку з електро-мережі, припинити роботу і повідомити про це викладача.

25. При пораненні рук чи інших частин тіла негайно припиніть роботу і повідомити про це викладача. Викладач надасть необхідну першу медичну допомогу, а в разі необхідності викличе швидку медичну допомогу.

26. При загорянні електропроводів необхідно вимкнути рубильник, учнів вивести з приміщення у безпечне місце і приступити до ліквідації осередку вогню. В разі необхідності викликати пожежну службу.

Техніка безпеки під час роботи з тканиною:

1. До роботи з тканиною допускаються учні, які отримали інструк-таж на робочому місці, оволоділи безпечними прийомами праці.2.

2. Робоче місце треба організувати так, щоб виключити будь-яку можливість одержання травми учнями.

3. Робота несправними інструментами забороняється.Усе обладнання в майстерні повинно бути справним і надійно закріпленим.

4. Одягніть спецодяг (халат чи фартух), зав'яжіть волосся косинкою чи стрічкою.

5. Приготуйте робоче місце залежно від виду робіт (розкрій, ручна обробка, машинні та прасувальні роботи).

6. Перевірте справність та гостроту ножиць.

7. Під час роботи не слід доторкатися грудьми до краю столу.

8. Не слід сильно нахилятись над столом; сидіти необхідно прямо.

9. Лікті знаходяться на відстані 10 см від столу.

10. Ноги повинні опиратись на перекладину, підставку, так працю вати зручніше.

Під час проведення розкрою і ручних робіт із тканиною необхідно дотримуватись наступних правил техніки безпеки:

Під час роботи з голками й шпильками:

1. Шийте з наперстком. Вушко голки повинно впиратись у наперсток, а гострий кінець виступати з пальців приблизно на чверть довжини голки.

2. Не кидайте голку. Не встромляйте її в тканину чи свій одяг.Зберігайте голки і шпильки в певному місці (спеціальній коробочці, подушечці тощо), не залишайте їх на робочому місці (столі), ні в якому разі не беріть голки і шпильки в рот.

3. Не використовуйте голку замість шпильки.

4. Не використовуйте для шиття іржаві голки.

5. Викрійку і тканину прикріплюйте гострими кінцями шпильок у напрямку від себе.

6. При ручному шитті не беріть нитку довше, ніж 80-90 см.

Під час роботи з ножицями:

1. Тримайте ножиці у визначеному місці.

2. Під час роботи уважно слідкуйте за напрямом різця (леза).

3. Під час роботи не тримайте ножиці лезом вгору.

4. Не працюйте тупими ножицями.

5. Не ріжте ножицями на ходу.

6. Передавайте закриті ножиці кільцями вгору (вперед).

Після закінчення роботи ножиці скласти у спеціально відведене місце, голки здати для зберігання викладачу, прибрати своє робоче місце.

При пораненні рук чи інших частин тіла негайно припиніть роботу і повідомте вчителя. Вчитель надасть необхідну першу медичну допомогу, а в разі необхідності викличе швидку медичну допомогу.

3.2. Охорона праці на швейному підприємстві

Згідно з Законом «Про охорону праці» роботодавець зобов'язаний створювати у кожному структурному підрозділі та на робочому місці умови праці відповідно до вимог нормативних актів, а також забезпечувати дотримання прав працівників, гарантованих законодавством про охорону праці.

Роботу служби охорони праці спрямовано на створення здорових і безпечних умов праці, на збереження життя та здоров’я працівників у процесі виконання ними трудових обов’язків.

Перш за все слід розуміти, що служба охорони праці на підприємстві повинна забезпечити виконання вимог чинного законодавства України з питань охорони праці, а також забезпечити нормативно-правовими актами з охорони праці, що діють у межах підприємства, посібниками, навчальними матеріалами з цих питань; організовувати роботу кабінету з охорони праці, наради, семінари та інші заходи з цих питань.

Однією з найважливіших функцій, які покладені на службу охорони праці, є участь у розслідуванні нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Також фахівці з охорони праці беруть участь у складанні санітарно-гігієнічної характеристики робочих місць працівників, які проходять обстеження щодо профзахворювань; у проведенні внутрішнього аудиту охорони праці та атестації робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці; у складанні списків професій і посад, згідно з якими працівники повинні проходити обов’язкові попередні та періодичні медичні огляди; в

організації навчання з питань охорони праці та роботи комісії з перевірки знань з цих питань.

Служба охорони праці на підприємстві покликана також контролювати дотримання роботодавцем вимог законодавства з охорони праці, тому має право видавати керівникам структурних підрозділів підприємства обов'язкові для виконання приписи щодо усунення наявних недоліків і отримувати від них необхідні відомості, документацію і пояснення з питань охорони праці.

Одним з основних суб'єктів, що здійснюють управління охороною праці на підприємстві, є служба охорони праці. У якій формі вона створюється та функціонує, залежить від кількості працівників, що працюють на підприємстві.

Створення служби охорони праці на підприємствах будь-якої форми власності передбачено ст. 15 Закону України «Про охорону праці» і є обов'язком роботодавця, якщо кількість найманих працівників складає 50 і більше осіб. На підприємствах виробничої сфери при кількості працюючих до 50 осіб (невиробничої сфери — до 100 чоловік) функції служби охорони праці можуть виконувати особи з відповідною професійною підготовкою за сумісництвом[98].

На підприємстві з кількістю працівників менше 50 створення цілої служби не є обов'язковим і доцільним. Її функції можуть виконувати за сумісництвом особи, які мають відповідну підготовку та освіту: фахівці або інженери з охорони праці

В організаціях з кількістю працівників менше 20 для виконання функцій служби охорони праці можуть залучатися фахівці на договірній основі. При цьому вони повинні мати стаж роботи не менше 3 років і пройти навчання з охорони праці.

Служба охорони праці підпорядковується безпосередньо керівникові підприємства. За своїм посадовим положенням та умовами оплати праці керівник та спеціалісти служби прирівнюються до керівників і спеціалістів

основних виробничо-технічних служб підприємства. Діє така служба на підставі Типового положення, затвердженого наказом Держнаглядпраці від 15.11.2004 р. № 255. На основі Типового положення з урахуванням специфіки виробництва, видів діяльності, кількості працівників, умов праці та інших факторів, роботодавець розробляє Положення про службу охорони праці відповідного підприємства, яке затверджується наказом по підприємству [98]. Цей документ визначає структуру служби охорони праці, чисельність, завдання, функції та права її працівників відповідно до чинних нормативно-правових актів.

Згідно із Законом України «Про охорону праці» служба охорони праці створюється роботодавцем для організації виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і аваріям у процесі праці[98].

В нашому випадку відповідно до Закону України "Про охорону праці", Положення про Державний комітет України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2006 N 1640 на швейному підприємстві діють такі загальні положення з охорони праці:

1. На кожному підприємстві повинні бути розроблені інструкції з охорони праці відповідно до Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронипраці України від 29.01.98 N 9 (z0226-98), зареєстрованого Мін'юстом України 07.04.98 за N 226/2666 (НПАОП 0.00-4.15-98), що діють на підприємстві, а також інструкції про заходи пожежної безпеки відповідно до пункту 3.3 Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом МНС України від 19.10.2004 N 126 (z1410-04), зареєстрованих Мін'юстом України 04.11.2004 за N 1410/10009 (далі - НАПБ А.01.001-2004)[98].

2. На кожному підприємстві повинен бути затверджений - керівником підприємства перелік робіт з підвищеною небезпекою відповідно до Переліку робіт з підвищеною небезпекою (z0232-05), затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 N 15 (z0231-05), зареєстрованого Мін'юстом України 15.02.2005 за N 232/10512 (НПАОП 0.00-8.24-05)[98].

3. Для запобігання травматизму, професійним захворюванням і аваріям на виробництві роботодавець зобов'язаний створити на кожному робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці, які відповідають вимогам нормативно-правових актів з охорони праці. З цією метою він повинен забезпечити функціонування системи управління охороною праці, а працівник зобов'язаний додержуватися вимог нормативно-правових актів згідно з Законом України "Про охорону праці" (2694-12)[98].

4. Попередній (під час прийняття на роботу) і періодичний (протягом трудової діяльності) медичні огляди працівників проводяться у встановлені терміни відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.05.2001 N 559 (559-2001-п) "Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок[98].

Висновки до третього розділу. Охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров’я і працездатності людини в процесі праці. Головний об’єкт охорони праці - це людина в процесі праці, виробниче середовище, організація праці на

виробництві. Основна мета охорони праці - це створення здорових і безпечних умов праці.

Законодавство про охорону праці складається з Кодексу законів про працю України: закону України „Про охорону праці" та інших нормативних актів. Закон України „Про охорону праці" був прийнятий Верховною Радою України 14 жовтня 1992 року і введений в дію з 24 жовтня 1992 року. Він визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону, їх життя і здоров'я в процесі трудової діяльності, регулює за участю відповідних державних органів відносини між власником підприємства, установи і організації або уповноваженим їм органом і працівником з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища і установлює єдиний порядок організації охорони праці в Україні.

З вивчення стану охорони праці на підприємстві можна зробити наступний висновок. Основними причинами травматизму є: недотримання працівниками інструкцій та правил техніки безпеки, невикористання захисних пристроїв, несправність обладнання, інструменту, технічних засобів, недостатня механізація процесу виробництва тощо.

Проведені на підприємстві дослідження дозволили встановити, що більшість випадків травматизму трапляється з працівниками, які працюють на підприємстві менше 5 років, багаточасову денну зміну, в другій половині дня, коли наступає втомленість робітників. Всі ці причини травматизму вимагають від керівництва підприємства проводити виховну роботу з порушниками інструкції та правил техніки безпеки для полегшення праці робітників.

Під час роботи у навчальній майстерні на кожному уроці треба звертати увагу на дотримання учнями правил безпечної роботи, виробничої санітарії й особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних прийомів роботи, ознайомлювати із заходами попередження травматизму.

Основні завдання техніки безпеки:

- вивчення умов і причин, що прямо чи опосередковано впливають на виникнення травматизму;

- розробка організаційних і технічних заходів для запобігання нещасних випадків; - впровадження в життя розроблених заходів.

Під час роботи у швейній майстерні викладачю слід ознайомити учнів із правилами підготовки швейної машини до роботи та організацією робочого місця; формувати навички керування швейною машиною; розвивати уважність; виховувати свідоме виконання правил безпечної праці і санітарно-гігієнічних вимог.

Перед початком роботи викладач проводить інструктаж, нагадуючи правила безпечної праці, повідомляє порядок роботи, демонструє прийоми роботи на швейній машині. Викладачу слід провести практичну роботу з виконання вправ роботи на швейній машині без ниток, а вже потім виконати різні види машинних швів на клаптиках тканини.

Учні, що працюють на швейних машинах, повинні бути навчені і інструктовані. Повинні мати необхідні знання про заправку ниток, чищення, догляд за швейними машинами і електрообладнанням.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У процесі виконання магістерського дослідження виконано всі завдання дослідження, а саме:

1. Вивчити стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці.

Розвиток освітнього простору України детермінується процесами європейської інтеграції, які впливають на всі сфери життя суспільства, а тому і на стан вищої освіти. Орієнтирами реформування державної системи освіти визначено входження в науковий простір Європи, здійснення модернізації освітньої діяльності в контексті європейських вимог. Основними цілями інтеграційних процесів є створення умов для всебічного розвитку конкурентоспроможного, компетентного фахівця, здатного до професійного самовдосконалення протягом життя. Професійна компетентність майбутніх фахівців швейної галузі постає індикатором їх готовності до професійної діяльності та активної ролі у суспільному житті. Актуальність дослідження зумовлена сучасним станом освіти як соціального інституту, що забезпечує професійну успішність молодої людини та її конкурентоспроможність на ринку праці. Компетентнісний підхід в освіті визначається сьогодні одним з провідних напрямків удосконалення системи вищої освіти в Україні, який забезпечує реалізацію концепції гуманістичної освіти і передбачає підготовку компетентних фахівців, які вільно володіють професією та орієнтуються в суміжних галузях діяльності, готових до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності.

2. Охарактеризувати особливості здійснення практичної підготовки майбутніх фахівців швейної галузі спеціальності: 015 Професійна освіта, спеціалізації: 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)

З`ясовано, що навчальні практики є одним із освітніх компонентів освітньо-професійної програми спеціальності 015 Професійна освіта, спеціалізації 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої

промисловості) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та сприяє формуванню в здобувачів освіти фахових компетентностей – здатності розв’язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі професійної освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Визначено, що **метою** навчальних практик за освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є підготовка компетентногоконкурентоздатного фахівця – педагога професійного навчання, здатного розв’язувати складні спеціалізовані задачі з організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, зумовлені закономірностями й особливостями сучасної теорії та методики професійної освіти.

Завданням навчальних практик здобувач освітиів спеціальності 015 Професійна освіта, спеціалізації 015.36 Професійна освіта (Технологіявиробів легкої промисловості) є ознайомлення здобувачів зі специфікою майбутнього фаху, набуття первинних професійних умінь і навичок, формування фахових компетентностей.

3. Теоретично обгрунтувати використання проєктної діяльності як засобу формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки

З`ясовано, що освітній процес у ЗВО, здійснюючись з урахуванням потреб держави та суспільства, має сприяти максимальному наближенню особистості здобувач освітиа до реальних умов майбутньої професійної діяльності. Проєктна діяльність відповідає цієї вимозі, оскільки її важливою складовою є практична спрямованість на результат, що може бути отриманий у процесі розв'язання практично значущої проблеми. Цей результат можна побачити, усвідомити, використати в реальній практичній діяльності. Щоб отримати такий результат,

необхідно навчити здобувач освітиів використовувати власний досвід, знання з інших освітній компонентів, самостійно мислити, знаходити та розв'язувати проблеми, прогнозувати результати.

Для успішної роботи з обраної спеціальності сучасний молодий фахівець швейного профілю поряд із глибокими теоретичними знаннями повинен мати необхідні уміння і навички для ефективного їх застосування на практиці. Досягається це шляхом практичної підготовки здобувач освітиів у процесі навчання.

Проєктна діяльність передбачає інтеграцію та безпосереднє застосування знань та вмінь, спрямованих на набуття особистісного досвіду. Вона створює умови для творчої самореалізації майбутніх фахівців швейної галузі, сприяє розвитку їх інтелектуальних здібностей, самостійності, відповідальності, умінню планувати, приймати рішення, оцінювати результати.

Визначено, що застосування методу проєктів повинно носити системний, послідовний характер із дотриманням принципів науковості, з урахуванням індивідуальних особливостей здобувач освітиів, які самі ставлять мету і досягають її, мобілізуючи як власні, так і залучені зовнішні ресурси. Метод проєктів передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють вирішити ту чи іншу проблему шляхом самостійних дій здобувач освітиів. Його доцільно використовувати в оптимальному поєднанні з іншими методами навчання і тоді, коли у здобувач освітиів закладена необхідна теоретична база для виконання запропонованих викладачем або самостійно обраних проєктних завдань.

4. Теоретично обргунтувати та визначити педагогічні умови та компоненти формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки.

Визначено групи організаційно-педагогічних умов формування методичної компетентності майбутніх фахіців швейної галузі під час навчання в університеті: концептуальні, організаційно-технологічні, допоміжні.

Серед допоміжних організаційно-педагогічних умов важливим, на нашу думку, є створення системи педагогічних впливів, котрі забезпечують найбільш сприятливу атмосферу діяльності здобувач освітиів. Цього можна досягнути спрямованістю на творчу діяльність, використанням різних видів стимулювання до навчання майбутніх фахівців швейної галузі, психолого-педагогічними методиками, що сприяють позитивному та продуктивному настрою здобувач освітиів.

Отже, забезпечення відповідних організаційно-педагогічних умов є необхідною складовою ефективної організації формування професійної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки. Організаційно-педагогічні умови охоплюють усі сфери взаємодії між викладачами та здобувач освітиами, дають змогу орієнтуватися на співробітництво між суб'єктами проєктної діяльності, забезпечують розвиток особистісного потенціалу, активну позицію особистості до навчання, наступність та послідовність засвоєння методичних знань, умінь та навичок у процесі формування професійної компетентності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки.

Проаналізовано компоненти готовності, а саме: мотиваційний, когнітивний, практичний, рефлексивний.

5. Експериментально перевірити ефективність запровадження педагогічних умов та методики формування професійних компетентностей майбутніх фахівців швейної галузі у процесі практичної підготовки.

Результати проведеного аналізу дозволяють стверджувати, що за всіма показниками спостерігається позитивний вплив запровадження запропонованої методики відповідно до критеріїв, які запропоновані для перевірки гіпотези дослідження: мотиваційного, когнітивного, практичного, рефлексивного.

Отже, нами досліджено результативність запровадження методики формування готовності майбутніх фахівців швейної галузі під час практичної підготовки на всіх її етапах. Встановимо, чи справді істотна різниця результатів

експериментальної та контрольної груп є прямим наслідком заходів, реалізованих у процесі експериментального запровадження запропонованих нами технологій, а не впливом випадкових факторів. З метою перевірки достовірності висновків, одержаних у ході формувальногоетапу експерименту, підтвердження або спростування гіпотези дослідження, скористаємося методами математичної статистики.

6. Охарактеризувати техніку безпеки в навчальних майстернях під час професійної підготовки фахівців швейної галузі.

Визначено, що охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці. Головний об'єкт охорони праці - це людина в процесі праці, виробниче середовище, організація праці на виробництві. Основна мета охорони праці - це створення здорових і безпечних умов праці.

З вивчення стану охорони праці на підприємстві можна зробити наступний висновок. Основними причинами травматизму є: недотримання працівниками інструкцій та правил техніки безпеки, невикористання захисних пристроїв, несправність обладнання, інструменту, технічних засобів, недостатня механізація процесу виробництва тощо.

Проведені на підприємстві дослідження дозволили встановити, що більшість випадків травматизму трапляється з працівниками, які працюють на підприємстві менше 5 років, багаточасову денну зміну, в другій половині дня, коли наступає втомленість робітників. Всі ці причини травматизму вимагають від керівництва підприємства проводити виховну роботу з порушниками інструкції та правил техніки безпеки для полегшення праці робітників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєнко Т.Н. Формування пізнавальної активності здобувач освітиів в умовах блокової організації навчання: автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Історія педагогіки» К., 1995. 25 с.

2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. (Підручник для здобувач освітиів, аспірантів та молодих викладачів вищих навчальних заходів). К. : Либідь, 1998. 558 с.

3. Бабич О., Семеніхіна О. До питання про співвідношення понять наочність і візуалізація. Фізико-математична освіта. Науковий журнал. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка. 2014. № 2(3). С. 47-53.

4. Барабанова Г. В. Когнітивна візуалізація іншомовного професійно орієнтованого тексту в навчальних цілях. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки. 2013. № 9(2). С. 251-257. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_9(2)_43

5. Безуглий Д. Візуалізація як сучасна стратегія навчання. Фізико-математична освіта. Науковий журнал. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2014. №1 (2), С. 5-11

6. Білоусова Л. І., Андрієвська В. М. Інноваційні застосування ІКТ в освітній практиці початкової школи. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 2018. 82 с.

7. Білоусова Л. І., Криштоф С.Д. Компоненти підготовки вчителя до використання інтернет-підтримки у навчальному процесі. 2012. URL: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2012/Pedagogica/2_98499.doc.htm.

8. Білоусова Л.І., Житєньова Н.В. Використання комп’ютерної підтримки у навчанні природничо-математичних дисциплін. Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору, 2010. том VII (25). С. 34-39.

9. Білоусова Л.І., Житєньова Н.В. Візуалізація навчального матеріалу з використанням технології скрайбінг у професійній діяльності вчителя.Фізико-математична освіта: науковий журнал, 2016. 1 (7). URL: http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/publ/3-1-0-56. – ISSN 2413-158X (Online) ISSN 2413-1571 (Print)

10. Білоусова Л.І., Житєньова Н.В. Компоненти готовності майбутніх викладачів природничо-математичних дисциплін до застосування технологій візуалізації у освітній компонентно-професійній діяльності. Науковізаписки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка, 2018. №3. С.80-87.

11. Білоусова Л.І., Житєньова Н.В. Онлайнові інструменти візуалізації у діяльності сучасного педагога. Scientific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education», 2018. №7 (27). С. 8-15. DOI: 10.15587/2519-4984.2018.151557. URL: http://journals.uran.ua/sr_edu/issue/view/9015

12. Білоусова Л.І., Житєньова Н.В. Підготовка майбутніх викладачів до проєктування цифрових дидактичних візуальних засобів. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота : УжНУ «Говерла», 2019. №2 (45). С.9-14.

13. Білоусова Л.І., Житєньова Н.В. Хмарні сервіси як ефективний інструмент візуалізації. New computer technology. 2019. Вип. 17. С. 25-30.

14. Брянцева Г. В., Брянцев О. А. Формування в бакалаврів навичок візуалізації презентацій. Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Херсонський державний університет. 2018. №82(2). С. 89-94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2018_82(2)_20.

15. Брянцева Г.В. Візуалізація навчального матеріалу з комп’ютерної графікиза допомогою асоціативних зображень-образів. Освіта Донбасу. 2011. №6. URL: http://alma-mater.lnpu.edu.ua/magazines/osvita-donbas/Osvita_Donbasu_2011_6.pdf

16. Віхрова О. В., Слюсаренко О. В., Віхрова М. А., Зінонос Н. О.

Системи комп’ютерної математики як засіб візуалізації при вивченні векторного аналізу. Новітні комп’ютерні технології. Кривий Ріг : Видавничий центр ДВНЗ «Криворізький національний університет». 2018. №6. С. 261-268.

17. Волкова Н. П. Модель підготовки майбутніх викладачів до професійно— педагогічної комунікації. Проблеми сучасної педагогічної освіти: педагогіка і психологія. Збірник наукових праць. 8(1). URL: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2005_8_1/doc_pdf/volkova.pdf

18. Гавриленко О.М. Формування готовності майбутніх викладачів іноземних мов до застосування інфомаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності : дис. канд. пед. наук. 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти». Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. 2011. 287 с.

19. Гачкало С.Я. Уплив кольорів на психоемоційний стан людини. URL: https://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/psychology/33170

20. Гнезділова К.М., Касярум С.О. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А. 2011. 124 с.

21. Гносеологічний аналіз поняття готовності особистості до безперервної освіти. URL: http://www.refotext.com/referat-text-14442-2.html

22. Гороль П. Сучасні інформаційні засоби навчання : Навчальний посібник.К.: Освіта України. 2007. 534 с.

23. Дубічинський В. Сучасний тлумачний словник української мови: 1000000 слів. (Ред.). Х. : ВД «Школа». 2009. 1008 с.

24. Дудко Л. А. Модель сучасного фахівця освітньо-професійної підготовки конкурентноспроможного спеціаліста. Вісник Черкаського університету :Збірник наукових праць. Серія Педагогічні науки. Черкаси: Вид-во ЧНУ імені Богдана Хмельницького. 2008. №135. С. 156-161.

25. Електронний тлулмачний словник «Академік». URL: https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/227506

26. Євдокимов В.І., Агапова Т.П., Гавриш І.В., Олійник Т.О. Педагогічний експеримент: Навч. посіб. для здобувач освітиів педагогічних вузів. Харків: ОВС,2001. 148 с.,

27. Житєньова Н.В. Актуальні аспекти підготовки майбутніх викладачів природничо-математичних дисциплін до застосування технологій візуалізації в навчальному процесі. Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки». 2013. № 3. 209 с. С.143-149

28. Житєньова Н.В. Використання технологій візуалізації в навчальному процесі. Інформаційні та моделюючі технології, Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції ІМТ-2013: Черкаси: 2013. С.5

29. Житєньова Н.В. Вимоги до створення візуалізації для навчання школярів. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія: зб. наук. пр. К. : Національний авіаційний університет. 2019. Вип. 1(14). 149 с. С.38-43

30. Житєньова Н.В. Концептуальні підходи щодо підготовки майбутніх викладачів природничо-математичних дисциплін до використання технологій візуалізації в професійній діяльності. Інноваційна педагогіка. Інноваційна педагогіка, Вип.15. Том 2, Одеса 2019. С. 76-82.

31. Житєньова Н.В. Критерії та показники щодо компонентів готовності майбутніх викладачів природничо-математичних дисциплін до застосування технологій візуалізації у освітній компонентно-професійній діяльності. Збірник наукових праць «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету» : зб. наук. пр. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2019. Вип.7. С.127-132. URL: https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019.7.13

32. Зінченко В.В. Візуалізація навчання як засіб підвищення ефективності уроків біології. НАПНУ УМО ІПОІПП (м. Донецьк). 2012. URL: http://kafpppo.inf.ua/user-files/conference2012.pdf.

33. Івлієва О.М. Критеріально-орієнтоване тестування в системі формування професійної готовності вчителя початкових класів. автореф.дис. на здобуття наук. ступеня. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». Ізмаїльський держ. педагогічний ун-т, Ізмаїл. 2001. 20 с.

34. Клоченок Д. К. Горбенко І. В. Візуалізація освітнього процесу за допомогою інтерактивних опорних схем, таблиць у роботі вчителя технологій. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2013. Вип. 36. С. 29-34. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2013_36_9

35. Колгатін О.Г. Педагогічне тестування у комп'ютерно орієнтованій системі педагогічної діагностики. Інформаційні технології в освіті. 2011. № 9. С. 11-19., с. 108.

36. Кондрацька Г. Педагогічні умови формування професійно-мовленнєвої культури майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту в умовах навчання у ВНЗ. Фізичне виховання, спорт і культура у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2012. № 4 (20). С. 82

37. Кордуба Л. 9 кращих сервісів для створення презентацій. URL: http://igrovicainformatik.blogspot.com/2015/01/9.html

38. Курило В. С., Щука Г. П. Можливості оптимізації науково-дослідної роботи здобувач освітиів. Освіта та педагогічна наука. 2016. № 1 (164). С. 5–12.

39. Лазаренко Л.І. Лекція – візуалізація як пошук шляхів підвищення ефективності освітнього процесу при викладанні хімії. 2013. URL: http://metodportal.com/node/15491

40. Линенко А. Ф. Теорія і практика формування готовності здобувач освітиів педагогічних вузів до професійної діяльності. автореф. дис. доктора пед. наук: 13.00.04. К., 1996. 44 с.

41. Лов'янова І.В. Використання комп'ютерних математичних систем у

професійній підготовці майбутніх викладачів математики. Foss Lviv. 2011. С.85-91.

42. Мирончук Н. М. Діяльнісний підхід у професійній підготовці майбутніх педагогів до реалізації функцій учителя-вихователя. Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. № 4 (76). С.85-88. URL: http://eprints.zu.edu.ua/13927/1/85-88.pdf

43. Морзе Н. В. Підручник «Інформаційні технології в навчанні». К.: Видавнича група BHV. 2006. 240 с.

44. Морзе Н. В. Система методичної підготовки майбутніх викладачів інформатики в педагогічних університета: дис. д-ра пед. наук. 13.00.02 «теорія і методика навчання інформатики». Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова, Київ. 2003. 605 с.

45. Морозова К. А., Зеленкова Н. І. Дидактична модель формування інформаційно-комунікаційних компетентностей здобувач освітиів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін. Педагогіка вищої та середньої школи. 2013. №37. С. 94-98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2013_37_22.

46. Мотруніч Т. В. Майстер-клас як одна із форм методичної роботи з викладачами. 2019. URL: http://studcon.org/mayster-klas-yak-odna-iz-form-metodychnoyi-roboty-z-uchytelyamy.

47. Навчальний портал НУБІП. Корисні сервіси для створення презентацій та візуалізації інформації. 2019. URL: http://elearn.nubip.edu.ua/pluginfile.php/259625/mod_resource/content/1/211876.pdf

48. Національна програма інформатизації. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/law/3163/

49. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. 2019. URL: http://zakon2.rada.gov.ua /laws/show/344/2013

50. Нова українська школа. 2019. URL: https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola.

51. Осадчий В.В., Осадча К.П. Інформаційно-комунікаційні технології у процесі розвитку візуального мислення майбутніх викладачів. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер. : Педагогіка. 2014. №1. С. 128 − 133.

52. Освіторія Медіа. 5 онлайн-сервісів для опитування учнів. 2019. URL: https://osvitoria.media/experience/5-onlajn-servisiv-shho-dopomozhut-vchytelyu-myttyevo-opytaty-uves-klas

53. Позднякова Т. Є. Візуалізація та структурування інформації за допомогою ментальних карт на уроках біології. Рівне: РОІППО. 2018. 50 с.
URL:http://umo.edu.ua/images/content/depozitar/posibnyky/navchalyni/4_Позднякова___Візуалізація.pdf

54. Попова О. В. Шляхи формування готовності майбутніх викладачів до інноваційної діяльності. Сучасні освітні технології : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Харків : ХДПУ. 2001

55. Портал Etwinning Plus, Корисні сервіси та інструменти вчителя. 2019. URL: http://etwinning.com.ua/content/files/739191.pdf

56. Проєкт Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 років. URL: http://tnpu.edu.ua/EKTS/proekt_koncepc.pdf

57. Пуховська Л. Розвиток теорії професійної підготовки викладачів у країнах Заходу. Шлях освіти. 1998. №1. С. 20–25.

58. Роуди М. Скетчноутинг. Посібник із візуалізації ідей. Харків: Книжковий клуб. 2016. 226 с.

59. Семеніхіна О. В., Юрченко А. О., Безуглий Д. С. Візуалізація як трендінноваційного розвитку освіти в Україні. Інформаційні технології: зб. Тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців. Київський ун-т ім. Б. Грінченка, Київ. (2017, Травень 18). С. 227–229.

60. Семеніхіна О.В., Друшляк М.Г. Використання принципу когнітивної візуалізації в навчанні математики. Фізико-математична освіта : науковий

журнал. 2017. № 3(13). С. 136-140.

61. Сікора Я.Б. Формування професійної компетентності майбутніх викладачів інформатики засобами моделювання : авторефат дис. канд. пед. наук: 13.00.04 «теорія і методика професійної освіти». Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир. 2010. 20 с.

62. Слободянюк І. Ю. Електронні засоби навчання у системі інноваційних підходів для підвищення ефективності освітнього процесу з фізики. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка Педагогічні науки. 2017. №2 (88). С. 254-260. URL: http://eprints.zu.edu.ua/25276/1/47.pdf

63. Сорока Т.В. Скрайбінг як сучасна форма візуалізації навчального матеріалу. Географія. 2015. №15-16 (283-284). С. 60-62. URL: http://journal.osnova.com.ua/download/13-284-51806.pdf

64. Спірін О.М. Дидактичні засади організації освітнього процесу за кредитними технологіями. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2006. №30. С. 41-45. URL: http://eprints.zu.edu.ua/1309/1/226.pdf

65. Ступницький О., Соляник С. Розвиток хмарних технологій сучасної інформаційно-мережевої економіки. Actual problems of international relations. Relea1se 133. 2017. С. 106-116.

66. Терещенко С. П., Гафіатуліна І. В. Візуалізація освітнього процесу як шлях активізації пізнавальної діяльності слухачів. Вісник Науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту. 2017. №27. С. 51-53. URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/7041/1/Tereshcenko%20Hafiatulina%2051-53.pdf

67. Фіцула М. М. Педагогіка : посіб. для студ. вищ. педагогічних закладів освіти. К. : Академія,.2000. 544 с., с. 61-62

68. Форкун Н. В. Формування якісних знань учнів старших класів

засобами візуалізації. Збірник наукових праць кам'янець-подільського національного університету імені івана огієнка. Серія педагогічна. 2013. №19. С. 63-65. URL: http://journals.uran.ua/index.php/2307-4507/article/view/31571/28206

69. Чайка В.М. Основи дидактики: навчальний посібник. Київ: Академвидав.2011. 240 с.

70. Чепіжак В.А. Мультимедіа як засіб візуалізації освітнього процесу на уроках біології. XXI Хмурівські читання - кафедра ТіМСО Обласна науково-практична Інтернет-конференція. 2015. URL: http://timso.koippo.kr.ua/hmura11/multymediya-yak-zasib-vizualizatsiji-navchalnoho-protsesu-na-urokah-biolohiji

71. Шевченко І. С. Приклади візуалізації у навчанні математики. Фізико-математична освіта. Науковий журнал. № 2 (3). 2014. С. 65-78.

72. Ягупов В. В. Педагогіка. К.: Либідь. 2003. 560 с.

73. Яциніна Н. О. Інформаційно-технологічна компетенція як необхідна складова підготовки сучасного вчителя. Наука і соціальні проблеми суспільства: освіта, культура, духовність : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (20–21 травня 2008 р.). Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди. Харків, 2008. Ч. 1. С. 440–442.

74. Arcavi, A (2003). The role of visual representations in the learning of mathematics. Educational Studies in Mathematics, 52:215-241

75. Bílek, M., et al. (2007). Selected aspects of the visualization science curriculum subjects. M V Hradec Králové, Hradec Králové, 2007, 180 pp. ISBN: 80- 86771-21-0.

76. Bilousova L., Gryzun L., Pikalova V., Zhytienova N. (2019) Search algorithms learning based on cognitive visualization. ICT in Education, Research, and Industrial Applications: Integration, Harmonization, and Knowledge Transfer. Conference proceedings P. 472-478. ISSN 1613-0073. Retrieved from: http://ceur-ws.org/Vol-2387/20190472.pdf

77. Bilousova L., Gryzun L., Zhytienova N., Pikalova V. Search algorithms learning based on cognitive visualization. Proceedings of the 15th International Conference on ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer, 2019. Vol. 2387. P. 472-478.

78. Card S., Mackinlay J., Shneiderman B. Readings Information Visualization: Using Vision to Think. San Francisco: Morgan Kauffmann, Academic Press. 1999. 686 p. C. 7

79. Cooper R.B., Zmud R.W. «Information Technology Implementation Research: A Technological Diffusion Approach». Management Science №36:2. 1990. pp. 123-139.

80. Costa J. La esquematica. Visualizar la informacion / Joan Costa. Barcelona : Editorial Paidos, Coleccion Paidos Estetica 26. 1998. 222 p

81. Friedhoff R.M. and Kiely T. (1990). The Eye of the Beholder. Computer Graphics World, Vol. 13.8, pp. 46

82. Gallagher Kerry. (2016). The Four Elements of Paperless Learning. Retrieved from: http://www.kerryhawk02.com/2016/07/the-four-elements-of-paperless-learning.html

83. Gilbert, J. (2005). Visualisation: a metacognitive skill in science and science education. Visualisation in Science Education, pp. 9 – 27. ISBN 978-1-4020- 3613-2

84. Janitor, Josef et al. (2010). Visual learning tools for teaching and learning computer networks. 6th international conference on Networking and services.Retrieved from: https://www.semanticscholar.org/paper/Visual-Learning-Tools-for-Teaching%2FLearning-Cisco-Janitor-Jakab/bb832ae504ede7a9ee06a0f1a80c78d06bfd11f1

85. Lech, K. (1967). Nauczanie wychowujące, PZWS, Warszawa.

86. Machlis, Sh. (2016). Chart and image gallery: 30+ free tools for data visualization and analysis. Computerworld. Retrieved from: http://www.computerworld.com/article/2506820/businessintelligence/business-

intelligence-chart-and-image-gallery30-free-tools-for-data-visualization-and-analysis.html

87. Martin J. Eppler, R. Lengler. (2007). Towards a periodic table of visualization methods. Proceeding GVE ‘07 Proceedings of the IASTED International Conference on Graphics and Visualization in Engineering. Clearwater, Florida.

88. Mitchell, W. (2002). Showing Seeing: a Critique of Visual Culture. Journal ofVisual Culture, 1(2), 165–181. doi: 10.1177/147041290200100202.

89. Nadin, M. (1996). Cognitive aspects of visualization. Retrieved from: http://www.nadin.ws/wp-content/uploads/2007/06/cognitive.pdf

90. Norretranders, T. (1999). The User Illusion: Cutting Consciousness Down to Size. Penguin Press Science.

91. Pirolli, Peter, Stuart, K. Card. (1999). Information Foraging. Psychological Review, 106(4), 643-675. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/229101074_Information_Foraging

92. Rathore, Manju Kanwar Sonawat, Reeta (2015). Integration of technology in education and its impact on learning of students. Internat. J. Appl. Home Sci., 2 (7 8) : 235-246

93. Shatri, K., Buza, K. (2017). The Use of Visualization in Teaching and Learning Process for Developing Critical Thinking of Students. European Journal of Social Sciences Education and Research, 4(1), 71-74. Retrieved from: http://journals.euser.org/files/articles/ejser_jan_apr_17_nr_1/Kyvete.pdf

94. Soukup, J., (2004). The role of visualization of in distance education. Proceedings of the III. National Conference on Distance Education in the Czech Republic in 2004, the Center for Study of University Education, vvi - National Centre for Distance Education, Praha. pp. 268 - 274, ISBN 80-86302- 02-4.

95. Szalkiewicz, Marek. (2018). Idee pedagogiczne Zygmunta Myslakowskiego. Zeszyty Naukowe Panstwowej Wyzszej Szkoly Zawodowej

im.Witelona w Legnicy. Vol. 6(1).

96. Zhytienova, N. (2015). Using technology of visualization in training of future teachers. East West Conference on Mathematics Education 2015. Warsaw, Poland. Retrieved from: https://sites.google.com/site/ewcome2015/poland-4-8-august

97. Zimmermann, W., Cunningham, S. (1991). Visualization in Teaching and Learning Mathematics. Mathematical Association of America.

Додатки

Додаток А

Анкета
щодо оцінювання якості практичної підготовки здобувачів вищої освіти

Шановні здобувачі вищої освіти!

Просимо Вас дати відверті відповіді на запитання щодо якості практичної підготовки за освітньою програмою, на якій ви навчаєтеся.

Ваші відповіді будуть використані для покращення організації навчання.

Курс

- 1 курс
- 2 курс
- 3 курс
- 4 курс

Вид та назва практики_____

Просимо Вас оцінити наведені твердження за рівнями, де 1 – низький, 2 – нижчий за середній, 3 – середній, 4 – високий, 5 – дуже високий

1. Повнота і актуальність змісту Програми практики та методичних вказівок до оформлення звіту

1	2	3	4	5

2. Систематичність та ефективність консультування Вас керівником практики від
   - університету
   - бази практики

1	2	3	4	5

3. Рівень матеріально-технічного оснащення бази практики

1	2	3	4	5

4. Створення сприятливих умов представниками бази практики для її проходження

1	2	3	4	5

5. Рівень Вашої адаптації до діяльності в реальних умовах

1	2	3	4	5

6. Чи вважаєте Ви достатньою здобуту в університеті теоретичну підготовку для проходження практики

1	2	3	4	5

7. Чи дотримувалася випускова кафедра вимог до організації практичної підготовки (настановча та підсумкова конференції, графік консультацій, захист практики)

1	2	3	4	5

8. Чи достатня тривалість проходження практики для виконання поставлених Програмою завдань

1	2	3	4	5

9. Наскільки справдилися Ваші очікування щодо практики

1	2	3	4	5

10. Корисність практики для Вашої майбутньої професійної діяльності

1	2	3	4	5

11. Ваші побажання і пропозиції до практичної підготовки за освітньою програмою

Дякуємо за співпрацю!

Додаток Б

Методика «Мотивація навчання у ВНЗ» (Т. І. Ільїна)

Інструкція. Перед вами ряд тверджень. Вам потрібно відповісти «так», якщо твердження відповідає вам і вашій поведінці, і «ні», – якщо не відповідає.

Текст опитувальника

№	Твердження	Так	Ні
1.	Найкраща атмосфера на заняттях – це атмосфера вільних висловлювань.		
2.	Зазвичай я працюю з великим напруженням.		
3.	У мене рідко буваэ головний быль через пережиті хвилювання і неприємності.		
4.	Я самостійно вивчаю низку освітній компонентів, які, на мою думку, необхідні для моєї майбутньої професії.		
5.	Яку з притаманних вам рис ви більше всього цінуєте? Напишіть відповідь поруч.		
6.	Я вважаю, що життя потрібно присвятити обраній професії.		
7.	Я відчуваю задоволення від розв'язування на заняттях важких задач.		
8.	Я не бачу сенсу в більшості робіт, які ми виконуємо у вузі.		
9.	Велике задоволення мені приносить розповідь знайомим про мою майбутню професію.		
10.	Я середній здобувач освіти, ніколи не буду хорошим, і тому не бачу сенсу прикладати зусилля, щоб стати кращим.		
11.	Я вважаю, що в наш час не обов'язково мати вищу освіту.		
12.	Я впевнений у правильності вибору своєї професії.		
13.	Від яких притаманних вам якостей ви хотіли б позбутися? Відповідь напишіть поруч.		
14.	За можливості я використовую на іспиті шпаргалки, конспекти і т.ін.		
15.	У мене дуже неспокійний сон.		
16.	Я вважаю, що для повного опанування професії, всі дисципліни потрібно вивчати однаково добре.		
17.	За можливості я би вступив до іншого ВНЗ.		
18.	Зазвичай, я спочатку беруся за легкі завдання, а складні залишаю на кінець.		
19.	У виборі професії мені було важко зупинитися на одній з них.		
20.	Я можу спокійно спати після будь-яких неприємностей.		
21.	Я впевнений, що моя професія дасть мені моральне задоволення і матеріальне забезпечення у житті.		
22.	Я вважаю, що мої друзі здатні навчатися краще, ніж я.		
23.	Для мене дуже важливо мати диплом з вищою освітою.		
24.	З деяких практичних міркувань цей вуз найбільш зручний для мене.		
25.	У мене досить сили волі, щоб навчатися без нагадувань з боку адміністрації.		
26.	Життя для мене майже завжди пов'язане з величезною напругою.		
27.	Іспити потрібно складати, витрачаючи при цьому мінімум зусиль.		
28.	Є багато вузів, в яких я міг би навчатися з таким же інтересом.		

29.	Яка з притаманних вам якостей найбільше заважає навчатися? Відповідь напишіть поруч.		
30.	Я людина, яка дуже всім захоплюється, і всі мої захоплення пов'язані з моєю майбутньою роботою.		
31.	Хвилювання через іспит чи роботу, яка не виконана вчасно, часто заважають мені спати.		
32.	Висока заробітна плата після завершення вузу для мене не головне.		
33.	Мені треба бути в дуже хорошому настрою, аби підтримати спільне рішення групи.		
34.	Я повинен був вступити до ВНЗ у, щоб мати відповідний соціальний статус, і не йти до армії.		
35.	Я вивчаю матеріал для того, щоб стати професіоналом, а не для іспиту.		
36.	Мої батьки хороші спеціалісти, і я хочу бути схожим на них.		
37.	Для просування по службі, мені необхідно мати вищу освіту.		
38.	Яка з ваших якостей допомагає вам навчатися? Відповідь напишіть поруч.		
39.	Мені дуже важко змусити себе вивчати ті дисципліни, які прямо не пов'язані з моєю спеціальністю.		
40.	Мене сильно турбують можливі невдачі.		
41.	Найкраще я навчаюся після відповідного стимулювання.		
42.	Мій вибір цього ВНЗ – остаточний.		
43.	Мої друзі мають вищу освіту, і я не хочу від них відставати.		
44.	Щоб у чомусь переконати групу, мені доводиться самому дуже наполегливо працювати.		
45.	У мене, переважно, хороший настрій.		
46.	Мене приваблює легкість, зручність майбутньої професії.		
47.	До вступу у вуз, я багато цікавився цією професією, багато читав про неї.		
48.	Моя професія найважливіша і найперспективніша.		
49.	Мої знання про цю професію були достатніми для впевненого вибору цього ВНЗ.		

Обробка результатів. Ключ до опитувальника.

Шкала «здобування знань» – за згоду з твердженням по п. 4 проставляється 3,6 бала; до п. 17 – 3,6 бала; до п. 26 – 2,4 бала; за незгоду з твердженням до п. 28-1,2 бала; до п. 42-1,8 бала. Максимум – 12,6 бала.

Шкала «опанування професії» – за згоду до п. 9 – 1 бал; до п. 31 – 2 бали, до п. 33 – 2 бали, до п. 43 – 3 бали; до п. 48 – 1 бал і до п. 49 1 бал.

Максимум – 10 балів.

Шкала «отримання диплома» – за незгоду до п. 11 – 3,5 бала; за згоду до п. 24 – 2,5

бала; до п. 35 – 1,5 бала; до п. 38-1,5 бала і до п. 44 – 1 бал. Максимум – 10 балів.

Питання до п. 5, 13, 30 є нейтральними до мети опитувальника і в опрацювання не включаються.

Висновки

Перевага мотивів за першими двома шкалами свідчить про адекватний вибір здобувач освітиом професії і задоволеність нею.

Додаток В

Тестові завдання для перевірки рівня сформованості когнітивного комопненту готовності

1. Волокнистий склад матеріалів на підприємствах індивідуального встановлення одягу визначають способами:
а) лабораторним;
б) теоретичним;
в) фактичним;
г) органолептичним.

2. Хімічний склад волокна натурального шовку представляє:
а) білкову речовину-фібрідод;
б) білкову речовину-кератин;
в) високомолекулярне з’єднання целюлози;
г)високо молекулярне з’єднання фруктози.

3. Основна сировина хімічних штучних волокон:
а) деревина;
б) кам’янне вугілля;
в) газ;
г) нафта.

4. Форма волокна хімічних волокон здійснюється продавлюванням прядильного розчину через:
а) спеціальний ковпачок;
б) фільєру;
в) сітку антикорозіційну;
г) фільтр.

5. При зволоженні міцність тканин з синтетичних волокон:
а) збільшується;
б) зменшується;
в) не змінюється;
г) видовжується.

6. Перевага винолових волокон перед іншими синтетичними:
а) гігроскопічність;
б) міцність;
в) вогнестійкість;
г)повітропроникність.
7. Співвідношення всіх кольорів, які створюють забарвлення текстильних матеріалів:

а) колорит;
б) сюжет;
в) прозорість;
г) колір.

8. Характеризує загальний зовнішній вигляд тканини:
а) блиск;
б) фактура;
в)тональність;
г) візерунок.

9. Враження, яке складається в людини внаслідок дотику пучками пальців до тканини:
а)ковзкість;
б) властивість;
в) туше;
г)ворсистість.

10. Мокрим способом виготовляють тканину:
а) вовняну;
б) шовкову;
в) бавовняну;
г) лляну.

11. Тканини із складним тканним узором називають:
а) сюжетними;
б) жакардовими;
в) крупновізерунковими;
г) дрібновізерунковими.

12. Нещільно зіткана м’яка, дірчаста тканина з неоднорідних ниток, із вузликами та потовщенням:
а) букле;
б) мереживо;
в) сатин;
г) трикотаж.

13. Текстильні матеріали виготовленні із відходів сировини:
а) синтетична шкіра;
б) синтетичні нитки;
в) штучне хутро;
г) неткані матеріали.

14. Способи склеювання нетканих матеріалів:

а) фізичний, механічних, технологічний;
б) голкопробивний, механічний, в’язальний;
в) сухий, мокрий, механічний;
г) фізичний, сухий, мокрий.

15. Тканини, що втомлюють зір:
а) блискучі;
б) ворсисті;
в) дрібну полоску;
г) махрові.

16. Розгладжування тканин і надання їм блиску:
а) каландрування;
б) декатирування;
в) прасування;
г) апретування.

17. Опір різанню, ковзання, обсипальність, розсувність, прорубність ниток:
а) механічні властивості;
б) геометричні властивості;
в) фізичні властивості;
г) технологічні властивості.

18. Рослина, яка свої листя завжди повертає до сонця. Можливо, тому її називають “дитя сонця”:
а) кропива;
б) соняшник;
в) льон;
г) бавовник.

19. Обробка бавовняних тканин холодними їдкими лугами:
а) мерсеризація;
б) набухання;
в) білення;
г) ворсування.

20.Текстильний матеріал виготовлений в’язанням ниток:
а) тканина;
б) трикотажне полотно;
в) нетканий матеріал;
г) сатин.

21. Текстильний матеріал пофарбований в один колір:
а) жакардовий;

б) мулінірований;
в) однотонний;
г) білий.

22. Волокна мають той же хімічний склад, що і природні матеріали, з якого вони одержані:
а) мінеральні;
б) штучні;
в) синтетичні;
г)натуральні.

23. Переплетення ниток протилежне атласному:
а) сатинове;
б) саржеве;
в) дрібновізерункове;
г) жакардове.

24. Щільне переплетення по краях тканини називають:
а) основою;
б) пітканням;
в) кромкою(пружком);
г) переплетенням.

25. На зношування текстильних матеріалів впливають властивості:
а) фізико-механічні;
б) технологічні;
в) естетичні;
г) геометричні.

26. Текстильні матеріали виробляють з:
а) ниток;
б) волокон;
в) пряжі;
г) лоскотів.

27. Тканину виготовляє:
а) прядильниця;
б)модельєр;
в) ткаля;
г) швачка.

28. Бережливе використання матеріалів:
а) технологічність;
б) економічність;

в) конструктивність;
г) оптимальність.

29. Тканини отримані шляхом переробки нафти, газу, кам'янного вугілля:
а) синтетичні;
б) мінеральні;
в) штучні;
г)природні.

30. Тканини, отримані при переробці природних матеріалів деревини, лушпиння насіння, відходів бавовни, металів:
а) синтетичні;
б) природні;
в) штучні;
г) лавсанові.

31. Способи складання текстильних матеріалів:
а) лінійний, рулон;
б) рулон, книжка;
в) книжка, ширина;
г) лице, рулон.

Додаток Г

Оцінювання об’єктів проєктної діяльності

Бланк оцінки проєкту

Здобувач освітиа-проєктанта_____
Тема проєкту _____

№ з/п	Об’єкт оцінювання	Самооцінка проєктанта	Оцінка керівника	Експертна оцінка	Оцінка рецензента	Загальна оцінка
1	2	3	4	5	6	7
1	Характеристика об’єкту проєктування	Максимальна кількість балів - 40				
-	функціональність					
-	актуальність					
-	естетичність					
-	ергономічність					
-	надійність					
-	оригінальність					
-	технологічність					
-	економічність					
	Х					
2	Пояснювальна записка	Максимальна кількість балів - 35				
-	повнота викладення матеріалу					
-	техніко-технологічна грамотність					
-	графічна частина					
-	науковість					
-	лаконічність та логіка викладення матеріалу					
-	мовна грамотність					
-	оформлення згідно вимог					
	Х					
3	Робота над проєктом	Максимальна кількість балів - 10				
-	дотримання графіка роботи над проєктом					
-	творчий підхід, креативність					
-	системність та послідовність в роботі					
	робота з інформаційними джерелами					
	використання державних стандартів та іншої нормативно-					

№ з/п	Об’єкт оцінювання	Самооцінка проєктанта	Оцінка керівника	Експертна оцінка	Оцінка рецензента	Загальна оцінка
1	2	3	4	5	6	7
	технічної документації					
	використання знань і вмінь з інших навчальних дисциплін					
	Х					
4.	Презентація	Максимальна кількість балів - 15				
-	повнота викладення основного змісту					
-	оригінальність представлення проєкту					
-	риторика доповідача					
-	техніко-технологічна грамотність					
-	переконливість доведень					
	Х					

Додаток Д

Таблиця оцінювання моделей-аналогів

Групи показників вимог до тканини	Одиничні показники властивостей	Кількісні (якісні) значення одиничних показників властивостей	Максимальна оцінка	Оцінка моделей					Результат загального аналізу
				А1	А2	А3	А4	А5	
Вимоги призначення	Показники функціонального призначення (відповідність цільовому призначенню, сезон, параметри середовища тощо)								
	Показники соціального призначення (відповідність тканини вимогам споживача, вікова, статева група, тип фігури, тип жировідкладень тощо)								
Вимоги ергономічності	Гігієнічні показники								
	Показники комфортності у певній сфері застосування, у певних умовах експлуатації								
	Показники безпеки використання, ступінь нешкідливості								
Вимоги надійності	Здатність зберігати зовнішній вигляд, цілісність, довговічність використання								
Вимоги екологічності	Нешкідливість для навколишнього середовища у процесі виготовлення і використання матеріалу								
Вимоги естетичності	Відповідність напряму моди								

	Художньо-колористичне оформлення								
	Колір								
	Малюнок								
	Блиск								
	Обробка								
	Фактура поверхні								
Вимоги економічності	Ціна								
	Т рудомісткість процесів виготовлення								
	Раціональність використання певних технологій								
Розмірні (геометричні) характеристик и тканини	Товщина								
	Ширина								
	Довжина								
	Поверхнева щільність								
Механічні властивості тканини	Міцність								
	Видовження								
	Жорсткість								
	Драпірування								
	Зминання								
Фізичні властивості тканини	Гігроскопічні властивості								
	Повітряпроникливість								
	Паропроникливість								
	Водопроникливість								
	Водотривкість								
	Пилопроникливість								
	Пилоємність								
	Теплові властивості								

Технологічні властивості тканин	Ковзання та тертя								
	Опір тканин різанню								
	Обсипання тканини та розсунення ниток у швах								
	Пошкодження тканини голкою								
	Усадка тканини								
	Здібність тканини до формування при ВТО								

Додаток Е

Перелік тем для виконання проєктів за загальною тематикою «Добір пакету матеріалів для швейного виробу»:

1. Жіночий демісезонний костюм на підкладці.
2. Жіноча сукня на підкладці в діловому стилі.
3. Чоловічий смокінг для урочистостей.
4. Святкова сукня для дівчинки.
5. Жіноча вечірня сукня.
6. Коктельна жіноча сукня в стилі «Little black dress» на підкладці.
7. Сукня для конкурсів зі спортивних бальних танців.
8. Демісезонне жіноче пальто.
9. Зимове чоловіче пальто.
10. Спортивний костюм сноубордиста.
11. Демісезонний комплект (жакет + брюки) casual стилю.
12. Жіночий одяг для молодіжної вечірки.
13. Жіночий пляжний комплект (купальник + парео).
14. Чоловічий костюм для рибалки (літній або демісезонний).
15. Шкільна форма для учениці початкових класів.
16. Форменний одяг офіціантки ресторану.
17. Весільна сукня.
18. Новорічний костюм (для чоловіка або жінки).
19. Чоловічий костюм в діловому стилі.
20. Жіночий або чоловічий костюм певної історичної епохи.

Додаток Є

Зміст методичних рекомендацій на тему: «Методика впровадження проєктної діяльності у процесі підготовки майбутніх фахівців швейної галузі»

ЗМІСТ

1. Робота над навчальним проектом: ситуація і проблема, постановка мети, формулювання теми…….....3

2. Робота над навчальним проектом: розробка та планування проекту…….……..……...11

3. Робота над навчальним проектом: забезпечення здійснення проекту……...……..……20

4. Оцінювання проекту: експертиза, критерії, способи……..30

5. Захист і презентація проекту…….…..……...42

6. «Продукти» проектної діяльності……..…..….52

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА……...……..…..…..……...64